

Mellékletek és Függelékek

Tartalom

Mellékletek

1. A kockázati étlap	- 2 -
2. Intézményértékelési útmutató - Értékelési kritériumok és besorolási szintek	- 4 -
3. Az üzleti tevékenységek listája	- 83 -
4. A Kockázati monitoring mutató rendszere	- 87 -
4.1. Hitelintézetek	- 87 -
4.2. Biztosítók	- 88 -
4.3. Pénzügyi vállalkozások.....	- 89 -
4.4. Magánnyugdíj pénztárok.....	- 90 -
4.5. Önkéntes nyugdíj pénztárok	- 91 -
4.6. Egészség- és önszegélyező pénztárok	- 92 -

Függelékek

A. Fogalomtár	- 93 -
---------------------	--------

1. A kockázati étlap

Az intézményértékelés során értékelendő kockázati elemek

Környezet	Vállalatirányítás	Piaci megjelenés	Üzleti folyamatok és tőke
Szektorok <ul style="list-style-type: none"> • Kereslet • Eszközpiacok • Szolgáltatói piac • Termék- és értékesítési verseny • Kiskereskedelmi ügyfelek • Intézményi ügyfelek • Jogi és szabályozási környezet 	Tulajdonosi joggyakorlás <ul style="list-style-type: none"> • Tulajdonosi szerkezet • Tulajdonosi irányítás és kontroll • Tulajdonosi kapcsolatok 	Termékek <ul style="list-style-type: none"> • Az intézmény termékei és szolgáltatásai 	Pénzügyi és működési kockázatok* <ul style="list-style-type: none"> • Hitelkockázat • Piaci kockázat • Működési kockázatok • Likviditási kockázat • Biztosítási kockázat
	Stratégia <ul style="list-style-type: none"> • Intézményi stratégia • Reputáció • Piaci pozíció 		
	Belső irányítás <ul style="list-style-type: none"> • Vállalati felépítés, szervezet • A testületi rendszer felépítése, irányítási és felvigyázási funkciók • Nyilvánosságra hozatal és átláthatóság 	Visszaélések kezelése <ul style="list-style-type: none"> • Ügyfelek terhére elkövetett csalások kiszűrése • Pénzmosás kiszűrése • Belfentes kereskedelem, piacbefolyásolás, vállalatfelvásárlási szabályok megsértése, engedély nélküli tevékenység kiszűrése 	Tőke és jövedelmezőség <ul style="list-style-type: none"> • Tőke megfelelés • Tartalékok • Jövedelmezőség
	Belső kontrollrendszer <ul style="list-style-type: none"> • Kockázatkezelési rendszer • Compliance • Belső ellenőrzés 		

**A Pénzügyi és működési kockázatok kockázatelemein belül külön értékelendő kockázatszegmensek*

Pénzügyi és működési kockázatok

Hitelkockázat

- Hitelkockázat + Felhigulási kockázat
- Partnerkockázat
- Reziduális kockázat
- Koncentrációs kockázat
- Értékpapírosítási kockázat
- Elszámolási (settlement) kockázat
- Országkockázat
- Viszontbiztosítás (passzív)

Piaci kockázat

- Nem kereskedési könyvi kamatkockázat
- Kereskedési könyvi kamatkockázat
- Részvény árfolyamkockázat
- Deviza árfolyamkockázat
- Áru árfolyamkockázat
- Ingatlan árfolyamkockázat

Működési kockázatok

- Belső csalás
- Külső csalás
- Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság
- Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika
- Tárgyi eszközökben bekövetkező károk
- Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba
- Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés

Likviditási kockázat

- Funding/ forrás oldali (lejárat, lehívási, szerkezeti)
- Értékesíthetőségi (piaci)

Biztosítási kockázat

- Underwriting/ élet
- Underwriting/ nem élet
- Biztosítástechnikai tartalékok kockázata

2. Intézményértékelési útmutató - Értékelési kritériumok és besorolási szintek

Az intézményértékelés a Környezet, a Vállalatirányítás, a Piaci megjelenés, valamint az Üzleti folyamatok és tőke kockázatkategóriákhoz rendezett kockázatcsoportok és elemeik értékelése, szintekbe sorolása segítségével, szintetizált besorolási érték meghatározásával jellemzi az intézmény kockázatosságát.

Az értékelést az adott intézménynél releváns tevékenységek, területek, kockázatok szempontjából jelentőséggel bíró, sajátosságaiknak megfelelő kritériumok mentén végezzük. Felügyelői megítélés dönt abban, hogy mely kritériumok, milyen súllyal játszanak szerepet adott terület megítélésében.

Az értékelések eredménye először is kockázati elem – esetenként ezen belül kockázatszegmens – szinten jelenik meg, besorolási szintek választásával.

A kockázati elemek besorolásai kockázatcsoport szinten, a kockázatcsoportoké kockázatkategória szinten, utóbbiak pedig intézményi szinten összegződnek.

A besorolási szintek száma négy. Az összegzések eredményeként a négy helyett tíz – a négyelemű bemeneti besorolást „(jobb)”, és „(rosszabb)”, jelölésekkel kiegészített – lehetséges besorolás jelenik meg (amikor egy kimenet egy másik számítás bemeneti értéke lesz, akkor elveszti toldalékait, vagyis a bemeneti értékészlet a kimeneti értékek felhasználásakor is négyelemű). A tíz kimenet a kockázatérzékenyebb felügyelés támogatását célozza meg.

A bemeneti besorolási szintek megnevezése a Tulajdonosi joggyakorlás, Stratégia, Belső irányítás, Belső kontrollrendszer, Ügyfelek, valamint a Visszaélések kezelése kockázatcsoportok esetében: erős, megfelelő, gyenge, vagy elégtelen.

A bemeneti besorolási szintek megnevezése a Környezet, Termékek, valamint Tőke és jövedelmezőség kockázatcsoportok esetében: alacsony, mérsékelt, jelentős, vagy magas.

A Pénzügyi és működési kockázatok kockázatcsoport elemeinek, ezen belül szegmenseinek értékelését és besorolását az üzleti folyamatok mentén végezzük, külön-külön besorolva az inherens kockázatok és a kontrollokat. Az inherens kockázatok bemeneti besorolási szintje alacsony, mérsékelt, jelentős, vagy magas lehet, míg a kontrollok bemeneti besorolási szintje erős, megfelelő, gyenge, vagy elégtelen. A szintetizált besorolási szintek (nettó kockázat) a Pénzügyi és működési kockázatok elemi és a kockázatcsoport összegzett szintjén alacsony, mérsékelt, jelentős, magas (és ezek finomítottabb változata) lehet.

Az intézmény kockázatosságát jelző összesített besorolás ugyancsak alacsony, mérsékelt, jelentős, magas (és ezek finomítottabb változata) lehet.

Az értékelendő kockázatcsoportokat, kockázati elemeiket és az értékelési kritériumokat az alábbiakban részletezzük, a besorolási szintek jellemzőire is adunk mintát.

Környezet

Szektorok

Elemek

- Kereslet
- Eszközpiacok
- Szolgáltatói piac
- Termék- és értékesítési verseny
- Kiskereskedelmi ügyfelek
- Intézményi ügyfelek
- Jogi és szabályozási környezet

A makrogazdasági környezet jellemzői, változása az érintett kockázati elemeknél kerülnek megemlítésre.

Definíciók és értékelési kritériumok

Kereslet

A piac méretét, a szektorok üzleti expanzióját meghatározó makro- és sektorszintű tényezők.

Lehetséges kockázatértékelési szempontok:

- A szektorba belépők vagy abból kilépők számának jelentős változásai
- A nyereségességi adatokban, marginokban bekövetkezett változások

Eszközpiacok

A pénzügyi és nem-pénzügyi eszközök árainak, hozamának és volatilitásának alakulásából származó kockázatok.

Lehetséges kockázatértékelési szempontok:

- Az egyes pénz- és befektetési eszközök piacainak végbement változásokból fakadó kockázatok

Szolgáltatói piac

A piaci koncentrációt, illetve versenyt, a szolgáltatók és ügyfelek alkupozícióját meghatározó tényezők.

Lehetséges kockázatértékelési szempontok:

- Piaci koncentráció, monopóliumkockázat

- A szolgáltatók és fogyasztók alkupozíciója
- Helyettesítő termékek és szolgáltatások jelenléte
- Új ügyfelek szerzésének módszerei (hirdetések, hírlevelek, szórólapok, Internet, stb.)
- Újabb termékek értékesítésének módszerei meglévő ügyfelek részére
- Igénybevett disztribúciós csatornák (fiókhálózat, Internet, stb.)
- Ügynökök igénybevétele: mértéke, módszerei, a kapcsolatok természete
- Nemzetközi tendenciák és az attól való eltérések

Termék- és értékesítési verseny

A termékek és szolgáltatások, az alkalmazott technológia és az értékesítés terén zajló versenyt meghatározó tényezők.

Lehetséges kockázatértékelési szempontok:

- A szektorra jellemző termékkínálat összetétele: régi és újonnan megjelenő, innovatív termékek aránya
- A jellemző termékek komplexitása, mennyire bonyolult, érthető, átlátható a konstrukció és a benne rejlő kockázatok, mennyire illeszkedik a megcélzott fogyasztói kör pénzügyi műveltségének, befogadóképességének szintjéhez.
- A termékek hozama, jövedelmezősége.
- A termékek likviditása, kilépési illetve konvertálási lehetőségek.
- A termékek érzékenysége a jogszabályi-, és adó környezet esetleges változásaira.

Kiskereskedelmi ügyfelek

A szektor jellemző, nem professzionális fogyasztóinak jellegzetességeiből fakadó kockázatok.

Lehetséges kockázatértékelési szempontok:

- A fogyasztók pénzügyi műveltségének, tájékozottságának, jártasságának általános színvonala, amely befolyásolja a feljük értékesített termékek és szolgáltatások, és az azokban rejlő kockázatok megértését (mis-selling).
- A fogyasztók tipikus szocio-demográfiai jellemzői (élethelyzet, vulnerabilitás, vagyoni helyzet, stb).
- A fogyasztók olyan jellemzői, amelyek valószínűsítik pénzügyi bűncselekmények elkövetésére való hajlamukat, vagy reputációs kockázathoz vezethetnek.

Intézményi ügyfelek

A szektor professzionális fogyasztóinak és kereskedelmi partnereinek jellegzetességeiből fakadó kockázatok.

Lehetséges kockázatértékelési szempontok:

- Nem kereskedelmi (tulajdonosi, egyéb érdekeltségi és szakmai) kapcsolatok jellemzői
- Információs asszimetriából származó kockázatok
- Értékesítési csatornákhöz való hozzáférés asszimetriájából eredő kockázatok

Jogi és szabályozási környezet

Az állam (hazai és nemzetközi) szabályozó és gazdaságpolitikai tevékenységéből fakadó kockázatok.

Lehetséges kockázatértékelési szempontok:

- A szektort érintő kormányzati politikák változása és annak hatásai a korábban említett kockázati elemek alakulására

Vállalatirányítás

Tulajdonosi joggyakorlás

A tulajdonos értékelése során arra keresünk választ, hogy az intézmény tulajdonosa(i) vállalt kötelezettsége(i)knek megvalósítását milyen jogi és gyakorlati utakon teszik meg, milyen kockázatot hordoz az intézmény működésére a tulajdonosi szerkezet, kapcsolatok, irányítás és ellenőrzés.

Elemek

- Tulajdonosi szerkezet (átláthatóság, stabilitás)
- Tulajdonosi irányítás és kontroll
- Tulajdonosi kapcsolatok (kockázatvállalás, kockázat/jövedelemtranszfer, tulajdonosi támogatás)

Értékelési kritériumok

- A tulajdonosi szerkezet átláthatósága, stabilitása
- A fő, irányító tulajdonos szakmai befektető vagy pénzügyi befektető
- Döntési kompetenciák elvonása a vezető testületektől mennyire jellemző
- A tulajdonos szerepvállalása az intézmény irányításában és ellenőrzésében
- Az FB összetétele, szakmai és etikai színvonala
- A tulajdonosokkal, illetve ha az intézmény nemzetközi pénzügyi csoport része, a tulajdonosokkal és a nemzetközi csoport többi tagjával kapcsolatos kockázatvállalás jellemzői
- A tulajdonossal kapcsolatban megfigyelhető kockázat és jövedelemtranszfer jellemzői
- A tulajdonos / irányító testületek / intézmény vezetés kapcsán szükséges összeférhetlenségi szabályozottság, ellenőrzés

Besorolási szintek

Erős

- A tulajdonosi kör a felügyelet számára teljesen ismert. Tőzsdén lévő cégek esetében az 5% feletti tulajdonosokról a Felügyeletnek napra készek az információi.
- A tulajdonosi szerkezet nagyon egyszerű, teljesen átlátható.
- A tulajdonosi szerkezet stabil. Az elmúlt 5 évben jelentősen nem változott.
- A fő, irányító tulajdonos szakmai befektető, aki az intézmény hosszú távú eredményes működésében érdekelt. A fő tulajdonos(ok) felügyelt intézmény(ek). A nemzetközi elismert minősítő cégek által alacsony kockázatú a minősítése(ük). A nemzetközi csoportban nem figyelhetőek meg gyengén teljesítő cégek, akik a hazai intézménnyel/intézménycsoporttal kapcsolatban állnak, és fertőzés veszélyt jelenthetnek.
- Döntési kompetenciák elvonása a vezető testületektől egyáltalán nem jellemző. Az intézmény autonóm módon működik. Amennyiben nemzetközi csoport tagja, az intézmény, ill. a hazai szintű intézmény csoport managementje az őt megillető döntési szinten (operatív irányítás) teljesen önálló, kézi vezérlés egyáltalán nincs.
- A tulajdonos szerepvállalása az intézmény irányításában és ellenőrzésében nagyon aktív (de nem jelenti a menedzsment munkájába való beleszólást). Erőteljes szakmai és stratégiai irányítást ad, erős kontrollt gyakorol a megfelelő vezető testületen keresztül (FB, audit bizottság). Válság esetén helytállása (tőkepótlás) biztosra vehető.

- Az FB összetétele a Hpt. előírásainak megfelel, szakmai és etikai színvonala magas szintű. Az FB rendszeresen ülészik, jegyzőkönyvei alapján megállapítható, hogy aktív kontrollját jelenti a managementnek.
- A tulajdonosokkal, illetve ha az intézmény nemzetközi pénzügyi csoport része, a tulajdonosokkal és a nemzetközi csoport többi tagjával (testvérekkel) kapcsolatos kockázatvállalás jelentéktelen az intézmény tevékenységében. (A szavatoló tőke 5% alatt marad).
- A tulajdonossal kapcsolatban kockázat és jövedelemtranszfer nem figyelhető meg.

Megfelelő

- A tulajdonosi kör a felügyelet számára ismert. Tőzsdén lévő cégek esetében az 5% feletti tulajdonosokról a Felügyeletnek megfelelő információi vannak.
- A tulajdonosi szerkezet még nem nevezhető bonyolultnak, nagyban átlátható.
- A tulajdonosi szerkezet meglehetősen stabil. Az elmúlt 3 évben jelentősen nem változott.
- A fő, irányító tulajdonos szakmai befektető, aki az intézmény hosszú távú eredményes működésében érdekelt. A fő tulajdonos(ok) felügyelt intézmény(ek). A nemzetközi elismert minősítő cégek által mérsékelt kockázatú a minősítése(ük). A nemzetközi csoportban nem figyelhetőek meg gyengén teljesítő cégek, akik a hazai intézménnyel/intézménycsoporttal kapcsolatban állnak, és fertőzés veszélyt jelenthetnek.
- Döntési kompetenciák elvonása a vezető testületektől általában nem jellemző. Az intézmény meglehetősen autonóm módon működik. Amennyiben nemzetközi csoport tagja, az intézmény, ill. a hazai szintű intézmény csoport managementje az őt megillető döntési szinten (operatív irányítás) viszonylag önálló, kézi vezérlés nem jellemző.
- A tulajdonos szerepvállalása az intézmény irányításában és ellenőrzésében meglehetősen aktív (de nem jelenti a menedzsment munkájába való erős beleszólást). Rendszeres, elérhető szakmai és stratégiai iránymutatást ad, jó minőségű kontrollt gyakorol a megfelelő vezető testületen keresztül (FB, audit bizottság). Válság esetén helytállása (tőkepótlás) valószínű.
- Az FB összetétele a Hpt. előírásainak megfelel, szakmai és etikai színvonala kielégítő szintű.
- Az FB viszonylag rendszeresen ülészik, jegyzőkönyvei alapján megállapítható, hogy megfelelő kontrollját jelenti a managementnek.
- A tulajdonosokkal, illetve ha az intézmény nemzetközi pénzügyi csoport része, a tulajdonosokkal és a nemzetközi csoport többi tagjával (testvérekkel) kapcsolatos kockázatvállalás mérsékelt jelentőségű az intézmény tevékenységében. (A szavatoló tőke 10% alatt marad).
- A tulajdonossal kapcsolatban kockázat és jövedelemtranszfer nem jelentős.

Gyenge

- A tulajdonosi kör a felügyelet számára nem teljesen ismert. Tőzsdén lévő cégek esetében az 5% feletti tulajdonosokról a Felügyeletnek nincsenek napra kész információi.
- A tulajdonosi szerkezet bonyolult, számos tulajdonossal és többszörös tulajdonlási szinttel, kevésbé átlátható.
- A tulajdonosi szerkezet többszöri változása jellemző volt az elmúlt 5 évben.
- Az irányító tulajdonosok között pénzügyi befektető vagy magánszemély is található, aki nem feltétlenül az intézmény hosszú távú eredményes működésében érdekelt. A fő tulajdonos(ok) között vannak nem felügyelt intézmény(ek), ill. magánszemélyek. A nemzetközi elismert minősítő cégek által a tulajdonosok nem minősítettek, vagy magas kockázatú a minősítése(ük). A nemzetközi csoportban megfigyelhetőek gyengén teljesítő cégek, akik a hazai intézménnyel/intézménycsoporttal kapcsolatban állnak, és fertőzés veszélyt jelenthetnek.

- Gyakori a döntési kompetenciák elvonása a vezető testületektől. Az intézmény kevésbé autonóm módon működik. Amennyiben nemzetközi csoport tagja, az intézmény, ill. a hazai szintű intézmény csoport managementje az őt megillető döntési szinten (operatív irányítás) kevésbé önálló, kézi vezérlés megfigyelhető.
- A tulajdonos szerepvállalása az intézmény irányításában és ellenőrzésében kevésbé aktív. Kevés és nem következetes szakmai és stratégiai irányítást ad, gyenge kontrollt gyakorol a megfelelő vezető testületen keresztül (FB, audit bizottság). Válság esetén helytállása (tőkepótlás) megkérdőjelezhető.
- Az FB összetétele a Hpt. előírásainak megfelel, szakmai és etikai színvonala magas szintű.
- Az FB nem ülésezik rendszeresen, csak a tv. által előírt évi minimális üléseket tartja meg. jegyzőkönyvei szűkszavúak és felületesek, nem állapítható meg, hogy aktív kontrollját jelenti-e a managementnek.
- A tulajdonosokkal, illetve ha az intézmény nemzetközi pénzügyi csoport része, a tulajdonosokkal és a nemzetközi csoport többi tagjával (testvérekkel) kapcsolatos kockázatvállalás jelentős az intézmény tevékenységében. (de a szavatoló tőke 20% alatt marad).
- A tulajdonossal kapcsolatban kockázat és jövedelemtranszfer jelentős.

Elégtelen

- A tulajdonosi kör a felügyelet számára nem teljesen ismert. Tőzsdén lévő cégek esetében az 5% feletti tulajdonosokról a Felügyeletnek nincsenek napra kész információi. Jellemző a tulajdonost elfedő konstrukciók használata (nomeneek).
- A tulajdonosi szerkezet teljesen bonyolult, sok tulajdonossal és többszörös tulajdonlási szinttel, nem átlátható.
- A tulajdonosi szerkezet instabil. Az elmúlt 5 évben gyakran, jelentős mértékben változott.
- A fő, irányító tulajdonos(ok) nem szakmai befektetők, hanem pénzügyi befektetők, vagy magánszemélyek, akikről a felügyeletnek vannak negatív információi, esetleg összefonódások figyelhetők meg gyanús szervezetekkel, ügyletekkel. A fő tulajdonos(ok) nem felügyelt intézmény(ek). A nemzetközi elismert minősítő cégek által nem minősítettek, vagy magas kockázatú a minősítése(ük). A nemzetközi csoportban megfigyelhetők gyengén teljesítő cégek, akik a hazai intézménnyel/intézménycsoporttal kapcsolatban állnak, és fertőzés veszélyt jelenthetnek.
- Döntési kompetenciák elvonása a vezető testületektől általános. Az intézmény nem autonóm módon működik. Amennyiben nemzetközi csoport tagja, az intézmény, ill. a hazai szintű intézmény csoport managementje az őt megillető döntési szinten (operatív irányítás) teljesen önálló, kézi vezérlés van.
- A tulajdonos szerepvállalása az intézmény irányításában és ellenőrzésében aktív (de nem jelenti a menedzsment munkájába való beleszólást). Szakmai és stratégiai irányítást ad, kontrollt gyakorol a megfelelő vezető testületen keresztül (FB, audit bizottság). Válság esetén helytállása (tőkepótlás) biztosra vehető.
- Az FB összetétele a Hpt. előírásainak megfelel, szakmai és etikai színvonala magas szintű.
- Az FB nem ülésezik rendszeresen, jellemzőek a „telefon ülések”, jegyzőkönyvei semmitmondóak, arra utalnak, hogy nincs aktív kontrollja a managementnek.
- A tulajdonosokkal, illetve ha az intézmény nemzetközi pénzügyi csoport része, a tulajdonosokkal és a nemzetközi csoport többi tagjával (testvérekkel) kapcsolatos kockázatvállalás igen jelentős az intézmény tevékenységében. (A szavatoló tőke 20% feletti).
- A tulajdonossal kapcsolatban kockázat és jövedelemtranszfer komoly jelentőségű.

Vállalatirányítás

Stratégia

Elemek

Intézményi stratégia

A stratégiai kockázat a tőkét vagy a jövedelmezőséget érintő olyan kockázat, amely az üzleti környezet változásából vagy helytelen üzleti döntésekből, a helyes döntések helytelen végrehajtásából, vagy az üzleti környezet változásának figyelmen kívül hagyásából származik. Ennek alapján az intézményi stratégia több stratégia együttes fogalmát adja, melyek közül kiemeljük az üzleti és kockázati stratégiákat.

Reputációs kockázat

A reputációs kockázat a tőkét vagy a jövedelmezőséget érintő olyan kockázat, amely a pénzügyi intézményről kialakult kedvezőtlen fogyasztói, üzletpartneri, részvényesi, befektetői vagy hatósági véleményből származik, és az intézmény külső megítélésének a kívánatos szinttől való elmaradásában nyilvánul meg.

Piaci pozíció kockázata

Az intézmény fő jellemzői, fő termékei (mérlegfőösszeg, díjbevétel, hitelállomány, betétállomány, kezelt vagyon, stb.) alapján számított piaci részarányának alakulása jelent-e stratégiai kockázatot. (Nem a megcélzott stratégia szerint alakul, hirtelen változás figyelhető meg, ami stratégiai kockázatot jelez, stb...)

Értékelési kritériumok

Intézményi stratégia

- Hosszú távú stratégiai elképzelések megléte, kidolgozottság minősége
- Az intézmény vezetésének kockázattudatossága (kockázati stratégia, főbb kockázati faktorok, felvállalható kockázatok típusai és maximális mértéke)
- Stratégia alkotási rendszerrel rendelkezik
- A stratégiaalkotás rugalmassága
- A stratégia megalapozottsága

Reputációs kockázat

- Az intézmény/intézménycsoport piaci hírneve
- Az intézmény érdekkörébe tartozó vállalkozások hírneve
- Intézmény/intézmény csoport által megbízott, kiszervezett tevékenységet végző vállalkozások hírneve
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve sérült-e helytelen termékértékesítés miatt
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve sérült-e technológia váltásból adódó, vagy nem megfelelő technológiai biztonsági rendszerek alkalmazásából adódó, az ügyfelek széles körét érintő technikai hibák miatt. (Számlakivonatok, ATM használat, e-banking).

- Technológia váltás
- A technológia megfelelő biztonsági rendszerekkel védett-e
- Az intézmény/intézménycsoport milyen mértékben van kitéve pereknek, jogi konfliktusoknak.

Piaci pozíció kockázata

- Az intézmény fő jellemzői, fő termékei (mérlegfőösszeg, díjbevétel, hitelállomány, betétállomány, kezelt vagyon, stb.) alapján számított piaci részarányának alakulása jelent-e stratégiai kockázatot. (Nem a megcélzott stratégia szerint alakul, hirtelen változás figyelhető meg, ami stratégiai kockázatot jelez, stb.)

Besorolási szintek

Erős

Intézményi stratégia

- Az intézmény körültekintően kidolgozott hosszú távú stratégiával rendelkezik, amely világos elképzeléseket tartalmaz a megcélolni kívánt ügyfélkörrel, a végezni kívánt tevékenységekről, a megcélzott piaci részesedésről az egyes piacokról, a preferált termékkörrel, a fejlődés elképzelt irányairól, főbb eszközrendszeréről.
- Az intézmény vezetése maximálisan kockázattudatos. Az intézmény rendelkezik az elvárásoknak megfelelő, jól kidolgozott kockázati stratégiával, beazonosításra kerülnek a főbb kockázati faktorok, meghatározásra a felvállalható kockázatok típusai és maximális mértéke. (Kockázati étvágy.)
- Az intézmény kiváló minőségű szabályozott stratégia alkotási rendszerrel rendelkezik, amely a stratégia, kockázati stratégia elkészítésének menetét, rendszeres felülvizsgálatát, az üzleti tervekhez való kapcsolódását, azaz a mindennapi munkába történő lebontását tartalmazza. Kidolgozott a visszamérés módszertana.
- A stratégiaalkotás rugalmas, a változó környezet jelentette kihívásokra azonnal reagál.
- A stratégia a várható makrogazdasági és szektoron belüli körülmények, valamint az intézmény helyzete, gazdálkodása alapján megalapozottnak tekinthető.

Reputációs kockázat

- Az intézmény/intézménycsoport piaci hírneve kiváló. A médiában ritkán jelennek meg negatív hírek róla, (és hasonló tevékenységű, főbb versenytársairól)
- Az intézmény érdekkörébe tartozó vállalkozások (tulajdonos, külföldi csoport, leányok, de bármely, azonos nevet viselő vállalkozás, pl. pénztár) hírneve kiváló, negatív piaci hírektől mentes.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve soha nem sérült helytelen termékértékesítés miatt.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve soha nem sérült technológia váltásból adódó, vagy nem megfelelő technológiai biztonsági rendszerek alkalmazásából adódó, az ügyfelek széles körét érintő technikai hibák miatt. (Számlakivonatok, ATM használat, e-banking). A technológia váltás nem gyakori. A technológia megfelelő biztonsági rendszerekkel védett.
- Az intézmény/intézménycsoport ritkán van kitéve pereknek, jogi konfliktusoknak.

Piaci pozíció kockázata

- Az intézmény fő jellemzői, fő termékei (mérlegfőösszeg, díjbevétel, hitelállomány, betétállomány, kezelt vagyon, stb.) alapján számított piaci részaránya jelentősen nem változik, hosszútávon stabil illetve a stratégiának megfelelően erősödés tapasztalható. A stratégiával összhangban mozog.

Megfelelő

Intézményi stratégia

- Az intézmény rendelkezik hosszú távú stratégiával, amely tartalmaz elképzeléseket a megcélolni kívánt ügyfélkörrel, a végezni kívánt tevékenységekről, a megcélzott piaci részesedésről az egyes piacokról, a preferált termékkörrel, a fejlődés elképzelt irányairól, főbb eszközrendszeréről.
- Az intézmény vezetése kockázattudatos. Az intézmény rendelkezik kockázati stratégiával, beazonosításra kerülnek a főbb kockázati faktorok, meghatározásra a felvállalható kockázatok típusai és maximális mértéke. (Kockázati étvágy.) – De a színvonal az Erőst nem éri el.
- Az intézmény megfelelő minőségű szabályozott stratégia alkotási rendszerrel rendelkezik, amely a stratégia, kockázati stratégia elkészítésének menetét, rendszeres felülvizsgálatát, az üzleti tervekhez való kapcsolódását, azaz a mindennapi munkába történő lebontását tartalmazza. Kidolgozott a visszamérés módszertana.
- A stratégiaalkotás megfelelően rugalmas, a változó környezet jelentette kihívásokra reagál.
- A stratégia a várható makrogazdasági és szektoron belüli körülmények, valamint az intézmény helyzete, gazdálkodása alapján megalapozottnak tekinthető.

Piaci pozíció kockázata

- Az intézmény fő jellemzői, fő termékei (mérlegfőösszeg, díjbevétel, hitelállomány, betétállomány, kezelt vagyon, stb.) alapján számított piaci részaránya jelentősen nem változik. A stratégiával összhangban mozog.

Reputációs kockázat

- Az intézmény/intézménycsoport piaci hírneve megfelelő. A médiában ritkán jelennek meg negatív hírek róla, és hasonló tevékenységű, főbb versenytársairól.
- Az intézmény érdekkörébe tartozó vállalkozások (tulajdonos, külföldi csoport, leányok, de bármely, azonos nevet viselő vállalkozás, pl. pénztár) hírneve megfelelő, negatív piaci hírek jelentősen nem befolyásolják.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve nem sérült jelentősen helytelen termékértékesítés miatt.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve nem sérült érzékelhetően technológia váltásból adódó, vagy nem megfelelő technológiai biztonsági rendszerek alkalmazásából adódó, az ügyfelek széles körét érintő technikai hibák miatt. (Számlakivonatok, ATM használat, e-banking). A technológia váltás nem gyakori. A technológia megfelelő biztonsági rendszerekkel védett.
- Az intézmény/intézménycsoport mérsékelten van kitéve pereknek, jogi konfliktusoknak.

Gyenge

Intézményi stratégia

- Az intézmény gyenge minőségű hosszú távú stratégiával rendelkezik, amely nem/hiányosan tartalmaz világos elképzeléseket a megcélolni kívánt ügyfélkörrel, a végezni kívánt tevékenységekről, a megcélzott piaci részesedésről az egyes piacokról, a preferált termékkörrel, a fejlődés elképzelt irányairól, főbb eszközrendszeréről.

- Az intézmény vezetése kevésbé kockázattudatos. Az intézmény nem/hiányosan rendelkezik kockázati stratégiával, nem kerülnek megfelelően beazonosításra a főbb kockázati faktorok, meghatározásra a felvállalható kockázatok típusai és maximális mértéke.(Kockázati étvágy.)
- Az intézmény stratégia alkotási rendszere nem szabályozott, a stratégia, kockázati stratégia elkészítésének menetét, rendszeres felülvizsgálatát, az üzleti tervekhez való kapcsolódását, azaz a mindennapi munkába történő lebontását nem/hiányosan mutatja be. A visszamérés módszertana nem megfelelően kidolgozott.
- A stratégiaalkotás nem rugalmas, a változó környezet jelentette kihívásokra késve reagál.
- A stratégia a várható makrogazdasági és szektoron belüli körülmények, valamint az intézmény helyzete, gazdálkodása alapján kevésbé megalapozottnak tekinthető.

Reputációs kockázat

- Az intézmény/intézménycsoport piaci hírneve sérült. A médiában jelennek meg negatív hírek róla, és hasonló tevékenységű, főbb versenytársairól.
- Az intézmény érdekkörébe tartozó vállalkozások (tulajdonos, külföldi csoport, leányok, de bármely, azonos nevet viselő vállalkozás, pl. pénztár) hírneve sérült, negatív piaci hírektől nem mentes.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve már érzékelhetően sérült helytelen termékértékesítés miatt.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve már érzékelhetően sérült technológia váltásból adódó, vagy nem megfelelő technológiai biztonsági rendszerek alkalmazásából adódó, az ügyfelek széles körét érintő technikai hibák miatt. (Számlakivonatok, ATM használat, e-banking). A technológia váltás gyakori. A technológia megfelelő biztonsági rendszerekkel nem megfelelően védett.
- Az intézmény/intézménycsoport rendszeresen ki van téve pereknek, jogi konfliktusoknak.

Piaci pozíció kockázata

- Az intézmény fő jellemzői, fő termékei (mérlegfőösszeg, díjbevétel, hitelállomány, betétállomány, kezelt vagyon, stb.) alapján számított piaci részaránya csökken, a stratégiával nincs összhangban.

Elégtelen

Intézményi stratégia

- Az intézmény körültekintően kidolgozott hosszú távú stratégiával rendelkezik, amely világos elképzeléseket tartalmaz a megcélolni kívánt ügyfélkörrel, a végezni kívánt tevékenységekről, a megcélzott piaci részesedésről az egyes piacokról, a preferált termékkörrel, a fejlődés elképzelt irányairól, főbb eszközrendszeréről.
- Az intézmény vezetése kockázattudatos. Az intézmény rendelkezik kockázati stratégiával, beazonosításra kerülnek a főbb kockázati faktorok, meghatározásra a felvállalható kockázatok típusai és maximális mértéke.(Kockázati étvágy.)
- Az intézmény szabályozott stratégia alkotási rendszerrel rendelkezik, amely a stratégia, kockázati stratégia elkészítésének menetét, rendszeres felülvizsgálatát, az üzleti tervekhez való kapcsolódását, azaz a mindennapi munkába történő lebontását tartalmazza. Kidolgozott a visszamérés módszertana.
- A stratégiaalkotás nem rugalmas, a változó környezet jelentette kihívásokra nem/késve reagál.
- A stratégia a várható makrogazdasági és szektoron belüli körülmények, valamint az intézmény helyzete, gazdálkodása alapján egyáltalán nem tekinthető megalapozottnak.

Reputációs kockázat

- Az intézmény/intézménycsoport piaci hírneve rossz. A médiában gyakran jelennek meg negatív hírek róla, és hasonló tevékenységű, főbb versenytársairól.
- Az intézmény érdekkörébe tartozó vállalkozások (tulajdonos, külföldi csoport, leányok, de bármely, azonos nevet viselő vállalkozás, pl. pénztár) hírneve rossz, negatív piaci hírektől gyakoriak.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve már jelentősen sérült helytelen termékértékesítés miatt.
- Az intézmény/intézménycsoport hírneve már jelentősen sérült technológia váltásból adódó, vagy nem megfelelő technológiai biztonsági rendszerek alkalmazásából adódó, az ügyfelek széles körét érintő technikai hibák miatt. (Számlakivonatok, ATM használat, e-banking). A technológia váltás gyakori. A technológia megfelelő biztonsági rendszerekkel nem védett.
- Az intézmény/intézménycsoport gyakran van kitéve pereknek, jogi konfliktusoknak.

Piaci pozíció kockázata

- Az intézmény fő jellemzői, fő termékei (mérlegfőösszeg, díjbevétel, hitelállomány, betétállomány, kezelt vagyon, stb.) alapján számított piaci részaránya jelentősen csökken, ami aggodalomra ad okot. A stratégiával ellentétesen mozog.

Vállalatirányítás

Belső irányítás

A felelős belső irányítás megvalósítását az intézmény a megfelelő szervezeti felépítés, szervezet, testületi rendszer kialakításával és működtetésével, irányítási (management) és felügyelési (supervision) funkciók gyakorlásával biztosítja. A felelős belső irányítás (internal governance) a felelős vállalatirányítás (corporate governance) részeként értelmezendő, és annyiban szűkebb annál, hogy nem fedi le a tulajdonosokkal és az intézmény egyéb partnereivel való kapcsolatokat.

Elemek

- Vállalati felépítés, szervezet
 - Csoportszerkezet
 - Szervezeti felépítés (intézményi szinten)
 - Felelősségi és hatáskörök, döntési rendszer
 - VIR, controlling, belső információs rendszer
- A testületi rendszer felépítése, irányítási és felügyelési funkciók
 - Tervezés, kockázatvállalási hajlandóság (kockázati étvág, üzleti terv)
 - Vezető testületek felépítése és működése
 - Vállalati kultúra (etikai, szakmai sztemderdek, munkahelyi légkör, társadalmi felelősségvállalás, stb)
- Nyilvánosságra hozatal és átláthatóság
 - Nyilvános információk (törvényi előírás), külső kommunikáció
 - Kapcsolat a felügyelettel, könyvvizsgálóval, stb.

Értékelési kritériumok

Vállalati felépítés, szervezet

- A csoportszerkezet átláthatóságának és funkcionalitásának mértéke
- Átláthatóság: milyen mértékben tiszta és logikus, üres, nem működő vállalkozások, többszörös áttélt eredményező köztes vállalkozások, kereszttulajdonlások, ilyen-olyan holdingok stb. mennyire zavarják az átláthatóságot
- Funkcionalitás: mennyire felel meg a csoport által végzett tevékenységeknek, tartalmaz-e átfedéseket, párhuzamos tevékenységeket
- A szervezeti felépítés (intézményi szinten) átláthatóságának és funkcionalitásának mértéke. Szegregáció szintje, az üzleti terület, back-office és a kockázatkezelés szervezeti szétválasztásának mértéke.
- Annak a mértéke, hogy a felelősségi , hatásköri struktúra világos, pontos, egyértelműen meghatározott, átlátható, mennyire mentes a szervezeten belüli érdekkonfliktusoktól és hatásköri összeütközésektől valamint, hogy mennyire biztosított az ellenőrzési funkciók függetlensége
- A döntési rendszer hatékonyságának mértéke – a szintek meghatározása mennyire alkalmas az üzleti/kockázati döntések hatékony meghozatalára, mennyire működik a delegálás

- A VIR, controlling, belső információs rendszer hatékonyságának mértéke, mennyire hatékony a vezetés megfelelő informálásában, döntéseik támogatásában (beszámolási, jelentési struktúra, ICAAP reporting tartalma, gyakorisága és a jelentések szintjeinek meghatározása, beépítésre került-e az intézmény információs rendszerébe). Az üzleti területektől és a számviteltől való függetlenség mértéke.
- A szabályozottság teljességének és minőségének mértéke. Mennyire alkalmas az üzleti folyamatok támogatására

A testületi rendszer felépítése, irányítási és felvigyázási funkciók

- Az intézmény tervezési folyamatainak kidolgozottsága, minősége.
- A tervezési folyamat kapcsolódása a stratégiához, a menedzsment kockázattudatosságának mértéke
- A stratégia szervezeten keresztüli terítése, a tervezési folyamaton történő végigvitelének mértéke
- A vezetés kockázatvállalási hajlandóságának (kockázati étvágy) mértéke, a megfelelő kockázat/eredmény elemzések elvégzettetése
- a vezetés informáltságának / involváltságának mértéke az intézmény által valóságosan felvállalt kockázatokról
- a vezetés készségének mértéke a megfelelő kontrollok életbe léptetéséhez, és a kockázatkezelés erőforrás szükségletének biztosításához
- A vezető testületek felépítése és működése milyen színvonalú vezetést eredményez
- A vezető testületek kompetenciája mennyire megfelelő az intézmény irányításához
- A vezető testületek felépítése szakmai tapasztalatok és háttér szempontjában milyen mértékben kiegyensúlyozott és optimális a végzett tevékenységek komplexitásának és méretének tükrében
- A vezető testületek egymás közötti viszonya és a menedzsmenthez való viszonya milyen mértékben elégíti ki a felvigyázási és a kontroll funkciók érvényesülését
- A vezető testületek milyen mértékben építettek ki állandó bizottságokat, és azok működése milyen mértékben támogatja a governance rendszert
- A vezető testületek milyen aktivitással vesznek részt az intézmény irányításában: mennyire rendszeresen üléseznek, milyen színvonalú dokumentumok készülnek (jegyzőkönyvek) stb.
- A vezető testületek által közvetített vállalati kultúra (etikai, szakmai sztemderdek, munkahelyi légkör, stb. társadalmi felelősségvállalás is) színvonala, a vezetők vezetői stílusának megítélése

Nyilvánosságra hozatal és átláthatóság

- A nyilvánosságra hozott információk mennyisége és minősége /törvényi előírások lefedése/, az alkalmazott külső kommunikáció milyen mértékű nyitottságot tükröz
- A felügyelettel, könyvvizsgálóval, /egyéb.. / kialakított kapcsolat színvonala

Besorolási szintek

Erős

Vállalati felépítés, szervezet

- A csoportszerkezet meglehetősen egyszerű, illetve teljes mértékben átlátható, funkcionalitása teljes.

- **Átláthatóság:** Teljes mértékben egyszerű, tiszta és logikus; üres, nem működő vállalkozások, többszörös áttételt eredményező köztes vállalkozások, kereszttulajdonlások, ilyen-olyan holdingok stb. egyáltalán nem zavarják az átláthatóságot
- **Funkcionalitás:** A csoport által végzett tevékenységeknek teljes mértékben megfelel, egyáltalán nem tartalmaz átfedéseket, párhuzamos tevékenységeket
- **A szervezeti felépítés (intézményi szinten) átláthatóságának és funkcionalitásának mértéke teljeskörű.** A szegregáció magas szintű, az üzleti terület, back-office és a kockázatkezelés szervezeti szétválasztása teljeskörű.
- **A felelősségi és hatásköri struktúra világos, pontos, egyértelműen meghatározott, átlátható, teljesen mentes a szervezeten belüli érdekkonfliktusoktól és hatásköri összeütközésektől .**
- **A döntési rendszer kialakítása nagymértékű döntési hatékonyságot eredményez – a szintek meghatározása abszolút alkalmas az üzleti döntések hatékony meghozatalára, a delegálás kiválóan működik.**
- **A VIR, controlling, belső információs rendszer kiváló hatékonyságú, a vezetés teljeskörű informálására, döntéseik támogatására alkalmas, (beszámolási, jelentési struktúra). Az üzleti területektől és a számviteltől teljesen független.**
- **A szabályozottság teljeskörű és magas színvonalú. Kiválóan alkalmas az üzleti folyamatok támogatására**

A testületi rendszer felépítése, irányítási és felvigyázási funkciók

- **Az intézmény tervezési folyamatai részletesen kidolgozottak, szabályozottak.**
- **A tervezési folyamat kapcsolódik a stratégiához, a menedzsment kockázattudatossága erős, a stratégiában, kockázati stratégiában kiválóan tükröződik**
- **A stratégia szervezeten keresztüli terítése, a tervezési folyamaton történő végigvitele teljeskörű**
- **A vezetés kockázatvállalási hajlandósága (kockázati étvágy) megfelelően prudens, ezt alátámasztó megfelelő kockázat/eredmény elemzések készülnek**
- **a vezetés informáltságának / involváltságának mértéke az intézmény által valóságosan felvállalt kockázatokról magas szintű**
- **a vezetés készségének mértéke a megfelelő kontrollok életbe léptetéséhez, és a kockázatkezelés erőforrás szükségletének biztosításához magas szintű**
- **A vezető testületek felépítése és működése hatékony vezetést eredményez**
- **A vezető testületek kompetenciája magas szintű az intézmény irányításához**
- **A vezető testületek felépítése erős, szakmai tapasztalatok alapján megfelelően kiegyensúlyozott, magasan kvalifikált és magas szakmai elismertséggel és tapasztalattal rendelkező vezetést eredményez . A szakmai tapasztalatok és háttér szempontjában nagy mértékben kiegyensúlyozott és optimális a végzett tevékenységek komplexitásának és méretének tükrében**
- **A vezető testületek egymás közötti viszonya és a menedzsmenthez való viszonya maximálisan kielégíti a felvigyázási és a kontroll funkciók érvényesülését**
- **A vezető testületek az intézmény komplexitásának és méretének megfelelően építettek ki állandó bizottságokat, és azok működése megfelelő mértékben támogatja a governance rendszert**
- **A vezető testületek magasszintű aktivitással vesznek részt az intézmény irányításában: gyakran üléseznek, magas színvonalú dokumentumok készülnek (jegyzőkönyvek) stb.**
- **A vezető testületek által közvetített vállalati kultúra (etikai, szakmai sztemderdek, munkahelyi légkör, stb. társadalmi felelősségvállalás is) magas színvonalú, a munkatársak és középvezetők elégedettek a vezetők vezetői stílusával.**

Nyilvánosságra hozatal és átláthatóság

- A nyilvánosságra hozott információk mennyisége és minősége kiváló, meghaladja a törvényi előírások által megkövetelt szintet, az alkalmazott külső kommunikáció nagymértékű nyitottságot tükröz.
- A felügyelettel, könyvvizsgálóval, stb. kialakított kapcsolat kiváló színvonalú, kölcsönös elismerésen és tiszteleten alapuló hatékony, korrekt munkakapcsolat.

Megfelelő

Vállalati felépítés, szervezet

- A csoportszerkezet nem túl bonyolult, illetve nagy mértékben átlátható, funkcionalitása erős.
- Átláthatóság: nem túl bonyolult és logikus; üres, nem működő vállalkozások, többszörös áttélt eredményező köztes vállalkozások, kereszttulajdonlások, ilyen-olyan holdingok stb. jellemzően nem zavarják az átláthatóságot
- Funkcionalitás: A csoport által végzett tevékenységeknek nagy mértékben megfelel, nem tartalmaz átfedéseket, párhuzamos tevékenységeket
- A szervezeti felépítés (intézményi szinten) nagy mértékben átlátható és funkcionális. A szegregáció magas szintű, az üzleti terület, back-office és a kockázatkezelés szervezeti szétválasztása teljeskörű.
- A felelősségi és hatásköri struktúra világos, pontos, egyértelműen meghatározott, átlátható, mentes a szervezeten belüli érdekkonfliktusoktól és hatásköri összeütközésektől .
- A döntési rendszer kialakítása megfelelő döntési hatékonyságot eredményez – a szintek meghatározása alkalmas az üzleti döntések hatékony meghozatalára, a delegálás jól működik.
- A VIR, controlling, belső információs rendszer megfelelő hatékonyságú, a vezetés informálására, döntéseik támogatására alkalmas, (beszámolási, jelentési struktúra). Az üzleti területektől és a számviteltől teljesen független.
- A szabályozottság teljeskörű és megfelelő színvonalú. Alkalmas az üzleti folyamatok támogatására

A testületi rendszer felépítése, irányítási és felügyelési funkciók

- Az intézmény tervezési folyamatai részletesen kidolgozottak, szabályozottak.
- A tervezési folyamat kapcsolódik a stratégiához, a menedzsment kockázattudatossága erős, a stratégiában, kockázati stratégiában kiválóan tükröződik
- A stratégia szervezeten keresztül terítése, a tervezési folyamaton történő végigvitele hatékony
- A vezetés kockázatvállalási hajlandósága (kockázati étvágy) megfelelően prudens, ezt alátámasztó kockázat/eredmény elemzések készülnek
- a vezetés informáltságának / involváltságának mértéke az intézmény által valóságosan felvállalt kockázatokról megfelelő mértékű
- a vezetés készségének mértéke a megfelelő kontrollok életbe léptetéséhez, és a kockázatkezelés erőforrás szükségletének biztosításához megfelelő szintű
- A vezető testületek felépítése és működése elfogadhatóan hatékony vezetést eredményez
- A vezető testületek kompetenciája megfelelő az intézmény irányításához
- A vezető testületek felépítése megfelelő, szakmai tapasztalatok alapján megfelelően kiegyensúlyozott, kvalifikált és megfelelő szakmai elismertséggel és tapasztalattal rendelkező vezetést eredményez . A szakmai tapasztalatok és háttér szempontjából megfelelően kiegyensúlyozott és jól működő a végzett tevékenységek komplexitásának és méretének tükrében

- A vezető testületek egymás közötti viszonya és a menedzsmenthez való viszonya kielégíti a felvigyázási és a kontroll funkciók érvényesülését
- A vezető testületek az intézmény komplexitásának és méretének megfelelően építettek ki állandó bizottságokat, és azok működése megfelelő mértékben támogatja a governance rendszert
- A vezető testületek megfelelő aktivitással vesznek részt az intézmény irányításában: rendszeresen üléseznek, értékelhető színvonalú dokumentumok készülnek (jegyzőkönyvek) stb.
- A vezető testületek által közvetített vállalati kultúra (etikai, szakmai sztemderdek, munkahelyi légkör, stb. társadalmi felelősségvállalás is) megfelelő színvonalú, A felső és a középvezetők megfelelő etikai normák alapján kezelik a munkatársakat, ügyfeleiket, partnereiket, A munkatársak és középvezetők elégedettek a vezetők vezetői stílusával.

Nyilvánosságra hozatal és átláthatóság

- A nyilvánosságra hozott információk mennyisége és minősége megfelelő, kis mértékben meghaladják a törvényi előírások által megkövetelt szintet, az alkalmazott külső kommunikáció megfelelő mértékű nyitottságot tükröz.
- A felügyelettel, könyvvizsgálóval, stb. kialakított kapcsolat megfelelő színvonalú, kölcsönös elismerésen és tiszteleten alapuló hatékony, korrekt munkakapcsolat.

Gyenge

Vállalati felépítés, szervezet

- A csoportszerkezet bonyolult, illetve kevésbé átlátható, funkcionalitása megkérdőjelezhető.
- Átláthatóság: bonyolult, nem túl logikus; üres, nem működő vállalkozások, többszörös áttételt eredményező köztes vállalkozások, kereszttulajdonlások, ilyen-olyan holdingok stb. zavarhatják az átláthatóságot
- Funkcionalitás: A csoport által végzett tevékenységeknek kevésbé felel meg, tartalmaz átfedéseket, párhuzamos tevékenységeket
- A szervezeti felépítés (intézményi szinten) kevésbé átlátható és funkcionális. A szegregáció hiányos, az üzleti terület, back-office és a kockázatkezelés szervezeti szétválasztása nem megfelelő.
- A felelősségi és hatásköri struktúra kevésbé világos, pontos, egyértelműen meghatározott, átlátható, tartalmazhat szervezeten belüli érdekkonfliktusokat és hatásköri összeütközéseket .
- A döntési rendszer kialakítása kevésbé megfelelő döntési hatékonyságot eredményez – a szintek meghatározása kevésbé alkalmas az üzleti döntések hatékony meghozatalára, a delegálás kevésbé jól működik.
- A VIR, controlling, belső információs rendszer nem megfelelő hatékonyságú, a vezetés informálására, döntéseik támogatására kevésbé alkalmas, (beszámolási, jelentési struktúra). Az üzleti területektől és a számviteltől nem teljesen független.
- A szabályozottság nem teljeskörű és kevésbé megfelelő színvonalú. Kevésbé alkalmas az üzleti folyamatok támogatására

A testületi rendszer felépítése, irányítási és felvigyázási funkciók

- Az intézmény tervezési folyamatai kevésbé részletesen kidolgozottak, szabályozottak.
- A tervezési folyamat nem kapcsolódik következetesen a stratégiához, a menedzsment kockázattudatossága kevésbé erős, a stratégiában, kockázati stratégiában kevésbé tükröződik

- A stratégia szervezeten keresztüli terítése, a tervezési folyamaton történő végigvitele kevésbé hatékony
- A vezetés kockázatvállalási hajlandósága (kockázati étvágy) nem eléggé prudens, ezt alátámasztó kockázat/eredmény elemzések készítése nem jellemző.
- A vezetés informáltságának / involváltságának mértéke az intézmény által valóságosan felvállalt kockázatokról nem megfelelő mértékű
- a vezetés készségének mértéke a megfelelő kontrollok életbe léptetéséhez, és a kockázatkezelés erőforrás szükségletének biztosításához nem kellő szintű
- A vezető testületek felépítése és működése kevésbé hatékony vezetést eredményez
- A vezető testületek kompetenciája hiányosan megfelelő az intézmény irányításához
- A vezető testületek felépítése kevésbé megfelelő, szakmai tapasztalatok alapján nem megfelelően kiegyensúlyozott, nem kellően kvalifikált és kifogásolható szakmai elismertséggel és tapasztalattal rendelkező vezetést eredményez . A szakmai tapasztalatok és háttér szempontjából kevésbé kiegyensúlyozott és kevésbé jól működő a végzett tevékenységek komplexitásának és méretének tükrében
- A vezető testületek egymás közötti viszonya és a menedzsmenthez való viszonya kifogásolható módon elégti ki a felvigyázási és a kontroll funkciók érvényesülését
- A vezető testületek az intézmény komplexitásának és méretének kevésbé megfelelően építettek ki állandó bizottságokat, és azok működése kevésbé támogatja a governance rendszert
- A vezető testületek nem megfelelő aktivitással vesznek részt az intézmény irányításában: nem rendszeresen üléseznek, kevésbé értékelhető színvonalú dokumentumok készülnek (jegyzőkönyvek) stb.
- A vezető testületek által közvetített vállalati kultúra (etikai, szakmai sztemderdek, munkahelyi légkör, stb. társadalmi felelősségvállalás is) kifogásolható színvonalú. A felső és a középvezetők kifogásolható etikai normák alapján kezelik a munkatársakat, ügyfeleiket, partnereiket. A munkatársak és középvezetők elégedetlenek a vezetők vezetői stílusával.

Nyilvánosságra hozatal és átláthatóság

- A nyilvánosságra hozott információk mennyisége és minősége hiányos, szigorúan a törvényi előírások által megkövetelt mértékre koncentrál, nem törekszik a minél nagyobb átláthatóságra. Az alkalmazott külső kommunikáció korlátozott mértékű nyitottságot tükröz.
- A felügyelettel, könyvvizsgálóval, stb. kialakított kapcsolat kifogásolható színvonalú, kevésbé hatékony, gyengén működő munkakapcsolat.

Elégtelen

Vállalati felépítés, szervezet

- A csoportszerkezet bonyolult, nem átlátható, funkcionalitása megkérdőjelezhető.
- Átláthatóság: bonyolult, nem logikus; üres, nem működő vállalkozások, többszörös áttételt eredményező köztes vállalkozások, keresztulajdonlások, ilyen-olyan holdingok stb. jelenléte jellemző, amelyek nagyban zavarhatják az átláthatóságot
- Funkcionalitás: A csoport által végzett tevékenységeknek kevésbé felel meg, általánosan jellemző, hogy átfedéseket, párhuzamos tevékenységeket tartalmaz
- A szervezeti felépítés (intézményi szinten) nem átlátható és funkcionalitása megkérdőjelezhető. A szegregáció hiányos, az üzleti terület, back-office és a kockázatkezelés szervezeti szétválasztása nem történt meg.
- A felelősségi és hatásköri struktúra nem világos, pontos, egyértelműen meghatározott, átlátható, tartalmaz szervezeten belüli érdekkonfliktusokat és hatásköri összeütközéseket .

- A döntési rendszer kialakítása nem megfelelő döntési hatékonyságot eredményez – a szintek meghatározása nem alkalmas az üzleti döntések hatékony meghozatalára, a delegálás kevésbé jól működik.
- A VIR, controlling, belső információs rendszer nem megfelelő hatékonyságú, a vezetés informálására, döntéseik támogatására nem alkalmas, (beszámolási, jelentési struktúra). Az üzleti területektől és a számviteltől nem független.
- A szabályozottság erősen hiányos és gyenge színvonalú. Nem alkalmas az üzleti folyamatok támogatására

A testületi rendszer felépítése, irányítási és felvigyázási funkciók

- Az intézmény tervezési folyamatai nem kidolgozottak, nem szabályozottak.
- A tervezési folyamat nem kapcsolódik következetesen a stratégiához, a menedzsment kockázattudatossága erősen kifogásolható, a stratégiában, kockázati stratégiában nem tükröződik
- A stratégia szervezeten keresztüli terítése, a tervezési folyamaton történő végigvitele nem hatékony
- A vezetés kockázatvállalási hajlandósága (kockázati étvágy) nem minősíthető prudensnek, ezt alátámasztó kockázat/eredmény elemzések készítése nem jellemző.
- A vezetés informáltságának / involváltságának mértéke az intézmény által valóságosan felvállalt kockázatokról erősen kifogásolható mértékű
- A vezetés készségének mértéke a megfelelő kontrollok életbe léptetéséhez, és a kockázatkezelés erőforrás szükségletének biztosításához erősen kifogásolható.
- A vezető testületek felépítése és működése nem hatékony vezetést eredményez
- A vezető testületek kompetenciája erősen kifogásolható az intézmény irányításához
- A vezető testületek felépítése nem megfelelő, szakmai tapasztalatok alapján nem megfelelően kiegyensúlyozott, nem kellően kvalifikált és kifogásolható szakmai elismertséggel és tapasztalattal rendelkező vezetést eredményez . A szakmai tapasztalatok és háttér szempontjából erősen kifogásolható és kevésbé jól működő a végzett tevékenységek komplexitásának és méretének tükrében
- A vezető testületek egymás közötti viszonya és a menedzsmenthez való viszonya erősen kifogásolható módon elégíti ki a felvigyázási és a kontroll funkciók érvényesülését
- A vezető testületek az intézmény komplexitásának és méretének nem megfelelően építettek ki állandó bizottságokat, és azok működése kevésbé támogatja a governance rendszert
- A vezető testületek nem megfelelő aktivitással vesznek részt az intézmény irányításában: nem rendszeresen üléseznek, évente 1-3 ülést tartanak, de gyakori az e-mailen, telefonon stb. lebonyolított szavazás. Nem értékelhető színvonalú dokumentumok készülnek (jegyzőkönyvek) stb.
- A vezető testületek által közvetített vállalati kultúra (etikai, szakmai szttenderdek, munkahelyi légkör, stb. társadalmi felelősségvállalás is) erősen kifogásolható színvonalú. A felső és a középvezetők erősen kifogásolható etikai normák alapján kezelik a munkatársakat, ügyfeleiket, partnereiket. A munkatársak és középvezetők elégedetlenek a vezetők vezetői stílusával.

Nyilvánosságra hozatal és átláthatóság

- A nyilvánosságra hozott információk mennyisége és minősége hiányos, a törvényi előírások által megkövetelt mértéket sem éri el. Az alkalmazott külső kommunikáció erősen kifogásolható mértékű nyitottságot tükröz.
- A felügyelettel, könyvvizsgálóval, stb. kialakított kapcsolat erősen kifogásolható színvonalú, nem hatékony, gyengén működő munkakapcsolat.

Megjegyzés:

ICAAP: Az intézményeknek és csoportoknak olyan szervezeti felépítés szerint kell működniük, amely kellően átlátható és megfelelő alapot biztosít az intézmény, illetve a csoport hatékony és biztonságos irányításához (IG 1).

Vállalatirányítás

Belső kontrollrendszer

Az intézmény hatékony és átfogó, az intézmény összes tevékenységére és szervezeti egységére kiterjedő, azoktól független belső kontrolljának biztosítására szolgáló rendszer

Elemek

Kockázatkezelési rendszer

A kockázat kontroll funkció célja annak biztosítása, hogy az intézmény a kockázatait megfelelően azonosítsa, mérje, a méréshez megfelelő modellt, módszert válasszon, kezelje, és arról rendszeresen megfelelő tartalmú jelentést készítsen a menedzsmentnek, annak érdekében, hogy a keletkezett kockázatok mértéke ne veszélyeztesse a folyamatos működést.

Az intézményeknek és intézménycsoportoknak olyan rendszereket kell alakítaniuk és működtetniük, amelyek biztosítják az egyes felmerülő, releváns kockázati típusok elkülönült, valamint az intézmény, illetve intézménycsoport átfogó kockázati helyzetének folyamatos (a döntések meghozatala előtti és utólagos) értékelését, valamint a kockázatoknak az elvárt szinten tartását.

Compliance

A megfelelőség biztosítási funkció működtetésének célja az intézmény működésében rejlő megfelelőségi kockázatok azonosítása és kezelése.

A megfelelőségi kockázat az intézményekre vonatkozó jogszabályok, illetve jogszabálynak nem minősülő egyéb előírások – ideértve a Felügyelet által kiadott ajánlásokat, irányelveket, módszertani útmutatókat, az ún. önszabályozó testületek (KELER, Tőzsde, MABISZ) szabályzatait, Uniós elvárásokat és szabályokat (pl. pénzügyi korlátozó intézkedések, antiterrorizmus, pénzmosás, stb.), a piaci szokványokat, illetve az etikai szabályokat is (a továbbiakban: megfelelőségi szabályok) – be nem tartása következtében esetlegesen keletkező jogi vagy felügyeleti szankció, egy jelentős pénzügyi veszteség, vagy a hírnévromlás.

A compliance funkció eszköz a menedzsment számára a törvényektől (pl. titokkezelésre vonatkozó: üzleti-, bank-, adatvédelem, stb.) a rendeletektől, a sztenderdektől, valamint a belső útmutatóktól való lehetséges eltérések feltárására és értékelésére, annak érdekében, hogy a törvénysértések szükség esetén jelentésre kerüljenek a megfelelő szervezeti egység vezetőjének, vagy a senior menedzsment tagjának.

A compliance egységnek azonosítani kell az új termékek, tranzakciótípusok és eljárások megfelelési kockázatait az aktuális és a jövőbeli szabályozással összhangban. Ezen kívül még fontos feladata a compliance kultúra kialakítása az intézménynél, az alkalmazottak képzése a létező és a változó jogszabályokat figyelembe véve, hozzájárulva ezzel az intézmény compliance kockázatának a csökkentéséhez.

Belső ellenőrzés (IA)

A belső ellenőrzés menedzsment eszköz az intézmény kockázatkezelési (/ICAAP) rendszerének független felülvizsgálatára, a belső kontrollok megfelelő minőségű szintjének a biztosítása céljából. Felelős a létező alapelvek és eljárások megfelelőségének a folyamatos értékeléséért.

A belső ellenőrzési rendszer kialakítása és működtetése tekintetében alapvető követelmény, hogy az az intézmény valamennyi tevékenységére és szervezeti egységére kiterjedjen. A pénzügyi csoportok esetében csoport szintű belső ellenőrzési rendszert kell kialakítani és működtetni.

A belső ellenőrzésnek a két másik kontroll funkció - kockázat kontroll és compliance – működését is rendszeresen felül kell vizsgálnia. A belső tőkekövetelmény számítási rendszerre vonatkozóan ennek a területnek kell folyamatosan felülvizsgálni annak alkalmazását, valamint folyamatosan ellenőrizni a rendszeren belüli kontrollokat. Jelenteni kell bármely hiányosságot a menedzsmentnek – ezen belül a titkosság biztosításával az alkalmazottaknak is lehetőséget kell biztosítani arra, hogy ha esetlegesen szabálysértést tapasztalnak, a megfelelő szintnek (belső ellenőrzés, compliance) jelenthessék. A nyomonkövetési eljárás keretén belül felül kell vizsgálnia a hiányosságokra hozott határozatok teljesülését.

A belső ellenőrzés rendszer működtetésének célját, hatáskörét, feladatait, elemeit, szervezetét, a belső ellenőrzés vezetésével szemben támasztott szakmai követelményeket és az ellenőrzés lefolytatásának eljárási szabályait, az ehhez szükséges informatikai, technikai feltételek rendelkezésre állását a szervezetnek belső, az intézmény vezetése által elfogadott szabályzatban (charta, belső ellenőrzési alapszabály) kell rögzíteni.

Értékelési kritériumok

Általános

- A belső kontroll funkciók (kockázatkontroll, megfelelés-biztosítás és belső ellenőrzés) függetlenségének mértéke a felügyelt és ellenőrzött tevékenységektől és egymástól. (Kisebb intézményeknél legalább az egyes funkciók közötti valós vagy potenciális érdekellentétek dokumentált elkerülése).
- A belső kontroll funkciók működésének megfelelő szabályozottsága, a politikák és eljárások kidolgozottsága, színvonala

Kockázatkezelési rendszer

- A kockázatkezelési struktúra, ezen belül a kockázatteljesítés, monitoring és riportolási rendszer kialakításának megfelelése
- A meglévő és a várhatóan felmerülő intézményi kockázatok teljes körű feltárásának biztosítottsága (figyelemmel a stressz szcenáriókra is)
- Az azonosított kockázatok mértékének meghatározására/számszerűsítésére kifejlesztett rendszerek színvonala
- A kockázatkezelési rendszerek működtetésére vonatkozó keretek (folyamatba épített ellenőrzéseket tartalmazó belső szabályozások, ALM, BCM, intézményvédelmi rendszerek /IT, fizikai, humán/) tervének kialakítása
- A kialakított kockázatkezelési szabályozások/eljárások folyamatos felülvizsgálatáról, karbantartásáról való gondoskodás
- A kockázatok monitoringja (a jóváhagyott limiteknek megfelelően), eseményregiszter működtetése
- A felmérési és monitoring eredmények rendszeres riportolása a vezetés/vezető testületek felé a kockázatkezelési eljárások hatékonyság javítására és a szükséges intézkedésekre vonatkozó menedzsment döntések meghozatala érdekében

Compliance

- Megfelelési kockázatok azonosítása és kezeléséről való gondoskodás (IG16)
- Módszertan és rendszer a lehetséges eltérések feltárására és értékelésére
- Információáramlás biztosítása a menedzsment felé

- Jogszabályi és szabályozási megfelelés biztosítása új termékek, tranzakciótípusok, eljárások kidolgozásánál

Belső ellenőrzés

- A tervezési rendszer kialakításának színvonala (kockázatalapú és folyamatszempléltű-e)
- A belső ellenőrzés komplexitása (az intézmény valamennyi tevékenységére és szervezeti egységére kiterjed-e, bele értve a kiszervezett tevékenységeket, továbbá a kockázatkontroll és compliance tevékenységet is; csoportok esetén csoportszintű belső ellenőrzési rendszer)
- A belső ellenőrzés működésének hatékonysága
- Megvalósulnak-e a tervezett vizsgálatok
- Nyomon követési rendszer megfelelése
- A javaslatok hasznosíthatósága, az ajánlások megvalósulásának aránya
- A vezetés és a belső ellenőrzés viszonya (milyen mértékben támogatja a vezetés a belső ellenőrzést, számon kéri-e az egyes területektől a belső ellenőrzési javaslatok végrehajtását)

Besorolási szintek

Erős

- A belső kontroll funkciók teljes mértékben függetlenek azoktól a tevékenységektől és üzletágaktól, amelyeket felügyelnek és ellenőriznek, valamint egymástól is.
- A belső kontroll funkciók működését magas színvonalú szabályozottság támogatja, a vezető testületek által jóváhagyott politikák és eljárások magas színvonalon kidolgozottak.

Kockázatkezelési rendszer

- A meglévő és a várhatóan felmerülő intézményi kockázatok teljes körű feltárára és értékelésre kerülnek, a rendszer karbantartott
- A kockázatkezelési rendszerek keretei, eljárások kialakítottak, szabályozottak, karbantartottak
- A kockázatok monitoringja (a jóváhagyott limiteknek megfelelően), eseményregiszter működtetése folyamatos
- A felmérési és monitoring eredményeket rendszeresen riportolják a vezetés/vezető testületek felé

Compliance

- a megfelelési kockázatok – új termékek, eljárások esetében is – rendszeresen és teljes körűen azonosításra kerülnek, kezelésük beépül a szabályozásba
- az eltéréseket meghatározott rendszerben gyűjtik, értékelik, orvosolják
- a vezető testületek és a risk management (kockázatkontroll) egység is rendszeres tájékoztatást kap az eltérésekről

Belső ellenőrzés

- A tervezési rendszer kockázatalapú és folyamatszemből, az intézmény valamennyi tevékenységére és szervezeti egységére kiterjed (bele értve a kockázat kontroll és compliance tevékenységet is)
- A belső ellenőrzés tervszerűen dolgozik, a nyomon követési eljárás is teljes körű
- Az ellenőrzési jelentések minden szükséges esetben tartalmazznak javaslatokat (melyeket a menedzsment hasznosít, végrehajtásukat számon kéri)

Megfelelő

- A belső kontroll funkciók teljes mértékben függetlenek azokról a tevékenységektől és üzletágaktól, amelyeket felügyelnek és ellenőriznek, valamint egymástól is.
- A belső kontroll funkciók működése szabályozott, a vezető testületek által jóváhagyott politikák és eljárások támogatják.

Kockázatkezelési rendszer

- A meglévő és a várhatóan felmerülő intézményi kockázatok teljes körű feltárára és értékelésre kerülnek, a felmérést rendszeresen megismétlik
- A kockázatkezelési rendszerek keretei, eljárások kialakítottak, szabályozottak, karbantartottak
- A kockázatok monitoringja (a jóváhagyott limiteknek megfelelően) megoldott
- A felmérési és monitoring eredményeket rendszeresen riportolják a vezetés/vezető testületek felé

Compliance

- A megfelelési kockázatok – új termékek, eljárások esetében is – azonosításra kerülnek, kezelésük beépül a szabályozásba
- Az eltéréseket meghatározott rendszerben gyűjtik, értékelik, orvosolják
- A vezető testületek és a risk management (kockázatkontroll) egység is rendszeres tájékoztatást kap az eltérésekről

Belső ellenőrzés

- A tervezési rendszer kockázat-alapú és folyamat-szemléletű, az intézmény valamennyi tevékenységére és szervezeti egységére kiterjed (bele értve a kockázati kontroll és compliance tevékenységet is)
- A belső ellenőrzés tervszerűen dolgozik, a nyomon követési eljárás is teljes körű
- Az ellenőrzési jelentések minden szükséges esetben tartalmazznak javaslatokat (melyeket a menedzsment hasznosít)

Gyenge

- A belső kontroll funkciók független működése azokról a tevékenységektől és üzletágaktól, amelyeket felügyelnek és ellenőriznek, nem teljesen megoldott.
- A belső kontroll funkciók működése szabályozással csak hiányosan alátámasztott.

Kockázatkezelési rendszer

- A meglévő intézményi kockázatok nem kerülnek rendszeresen feltárára és értékelésre
- A kockázatkezelési eljárások szabályozottsága, karbantartása hiányos

- A kockázatok monitoringja rendszerében nem megoldott
- Az eseményeket csak esetlegesen riportolják a vezetés/vezető testületek felé

Compliance

- A megfelelési kockázatok azonosítása és szabályozásba való beépítése esetleges
- Az eltéréseket nem gyűjtik szisztematikusan, orvosolásuk kirívó esetben, ad hoc módon történik
- A menedzsment és a risk management (kockázatkontroll) egység nem rendszeresen kap tájékoztatást az ismert eltérésekről

Belső ellenőrzés

- A tervezési rendszer nem kockázat-alapú és folyamat-szemléletű, az intézmény valamennyi tevékenységére és szervezeti egységére rendszerszerűen nem kiterjed ki
- A belső ellenőrzés munkája sokszor nem tervszerű, a nyomon követési eljárás nem teljes körű
- Az ellenőrzési jelentések nem mindig tartalmaznak javaslatokat, csak a hibák felsorolására korlátozódnak

Elégtelen

- A belső kontroll funkciók független működése azokról a tevékenységektől és üzletágaktól, amelyeket felügyelnek és ellenőriznek, nem megoldott.
- A belső kontroll funkciók működése esetlegesen vagy nem szabályozott.

Kockázatkezelési rendszer

- A meglévő intézményi kockázatok esetlegesen kerülnek feltárássra és értékelésre
- A kockázatkezelési eljárások szabályozottsága, karbantartása alapvetően hiányos
- A kockázatok monitoringja nem megoldott
- Az eseményeket csak esetlegesen riportolják a vezetés/vezető testületek felé

Compliance

- A megfelelési kockázatok azonosítása és szabályozásba való beépítése esetleges, vagy nem történik meg
- Az eltéréseket nem gyűjtik, a kiderült esetek orvosolása csak kirívó esetben, ad hoc módon történik
- A menedzsment és a risk management (kockázatkontroll) egység nem, vagy csak külön kérésre kap tájékoztatást az ismert eltérésekről

Belső ellenőrzés

- Nincs szisztematikus tervezési eljárás
- Az intézményi tevékenységek vizsgálatára ad hoc vezetői megrendelésre kerül sor
- A hibák kijavításának nyomon követése nem teljes körű
- az ellenőrzési jelentések nem mindig tartalmaznak javaslatokat, csak a hibák felsorolására korlátozódnak

Piaci megjelenés

Termékek

A termékek kategória alatt az intézménynek a termékein és szolgáltatásain keresztül a piacon történő megjelenését értékeljük. Az intézmény termékei és szolgáltatásai által az ügyfelei számára hordozott kockázat mértékét, ezen keresztül az intézménynek a piacra gyakorolt hatását mérjük fel.

Elemek

- Az intézmény termékeinek és szolgáltatásainak az ügyfelekre gyakorolt kockázata

Értékelési kritériumok

- Hasznosság / jövedelmezőség
- Rugalmasság / kilépési illetve konvertálási lehetőségek
- Bonyolultság / érthetőség, átláthatóság
- Érzékenység / jogszabályi-, adókönyezet jelentősége

Besorolási szintek

A termékkockázat a fogyasztó szempontjából:

Alacsony

- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói igényeket magas szinten kielégítő, kiszámítható és a fogyasztó számára kielégítő jövedelmezőségű/költségű termékek
- Az intézmény főbb, jellemző termékei rugalmasan konvertálhatóak, azaz a fogyasztó nem kényszerül hosszabb távra számára kedvezőtlen, vagy időközben kedvezőtlené váló konstrukciókba, hanem a körülmények változásával kiléphet a kedvezőtlené váló termékből, és kedvezőbb konstrukcióra válthat.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói részről könnyen átlátható, érthető termékek. Az intézményre nem jellemző az olyan intenzív termékinnováció, melynek során a kínált termékek egyre bonyolultabbak, és bonyolultságuk meghaladja az ügyfélkör általános képzettségi színvonalát és befogadóképességét.
- Az intézmény termékfejlesztése aktív és rugalmas, azaz folyamatosan fejleszti termékeit, mind a fogyasztói igények, mind a piaci és szabályozói környezet változásaira gyorsan reagál. A fogyasztói igények széles körű kielégítésére alkalmas széleskörű termékpalettával rendelkezik.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei jogszabályi- illetve adóváltozásokra nem érzékeny konstrukciók (melyet a fogyasztói visszajelzések is igazolnak)

Mérsékelt

- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói igényeket megfelelően kielégítő, kiszámítható és a fogyasztó számára kielégítő jövedelmezőségű/költségű termékek

- Az intézmény főbb, jellemző termékei általában rugalmasan konvertálhatóak, azaz a fogyasztó nem kényszerül hosszabb távra számára kedvezőtlen, vagy időközben kedvezőtlené váló konstrukciókba, hanem a körülmények változásával kiléphet a kedvezőtlené váló termékből, és kedvezőbb konstrukcióra válthat.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói részről átlátható, érthető termékek. Az intézményre nem jellemző az olyan intenzív termékinnováció, melynek során a kínált termékek egyre bonyolultabbak.
- A termékek bonyolultsága szinkronban van az ügyfélkör általános képzettségi színvonalával és befogadóképességével.
- Az intézmény termékfejlesztése aktív és rugalmas, azaz folyamatosan fejleszti termékeit, mind a fogyasztói igények, mind a piaci és szabályozói környezet változásaira viszonylag gyorsan reagál. A fogyasztói igények megfelelő kielégítésére alkalmas termékpalettával rendelkezik.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei jogszabályi- illetve adóváltozásokra kevésbé érzékeny konstrukciók (melyet a fogyasztói visszajelzések is igazolnak)

Jelentős

- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói igényeknek nem felelnek meg teljes mértékben, jövedelmezőségük ill. költségük az ügyfélnek előnytelen, a piacon elérhetőől jelentősen elmarad ill. meghaladja azt.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei nem konvertálhatóak rugalmasan, azaz a fogyasztó nem tud kilépni számára kedvezőtlen, vagy időközben kedvezőtlené váló konstrukciókból.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói részről nem eléggé átlátható, érthető termékek. Az intézményre jellemző az olyan intenzív termékinnováció, melynek során a kínált termékek egyre bonyolultabbak, és bonyolultságuk meghaladja az ügyfélkör általános képzettségi színvonalát és befogadóképességét.
- Az intézmény termékfejlesztése gyenge, nem tud ügyfeleinek igényeikhez, és a piachoz igazodó termékkört kínálni. Rugalmatlan, a folyamatos termékfejlesztés nem jellemző. A fogyasztói igények és a piaci és szabályozói környezet változásaira lassan reagál.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei jogszabályi- illetve adóváltozásokra érzékeny konstrukciók (melyet a fogyasztói visszajelzések is igazolnak)

Magas

- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói igényeknek általában nem felelnek meg, jövedelmezőségük ill. költségük az ügyfélnek előnytelen, a piacon elérhetőől jelentősen elmarad ill. meghaladja azt.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei nem konvertálhatóak rugalmasan, azaz a fogyasztó nem tud kilépni számára kedvezőtlen, vagy időközben kedvezőtlené váló konstrukciókból.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei fogyasztói részről nem átlátható, érthető termékek. Az intézményre jellemző az olyan termékinnováció, melynek során a kínált termékek bonyolultsága meghaladja az ügyfélkör általános képzettségi színvonalát és befogadóképességét.
- Az intézmény termékfejlesztése gyenge, nem tud ügyfeleinek igényeikhez, és a piachoz igazodó termékkört kínálni. Rugalmatlan, nincs folyamatos. A fogyasztói igények és a piaci és szabályozói környezet változásaira nem reagál.
- Az intézmény főbb, jellemző termékei jogszabályi- illetve adóváltozásokra érzékeny konstrukciók (melyet a fogyasztói visszajelzések is igazolnak)

Piaci megjelenés

Ügyfelek

Az ügyfelek kategória alatt az intézménynek az ügyfelekkel szembeni megjelenését értékeljük. Az intézmény ügyfelekkel szembeni magatartása, az ügyfelek kezelésének színvonala mennyiben alkalmas az ügyfeleknek jelentett kockázat mérséklésére, ezen keresztül az intézménynek az ügyfélkonfliktusokból eredő kockázatai mérséklésére.

Elemek

- Marketing, ügyfélszerzés
- Ügyféltájékoztatás (THM, BKM, kockázatok feltárása)
- Panaszügyek kezelése

Értékelési kritériumok

- Az ügyfélszerzés során alkalmazott módszerek tisztasága, korrektsége, egyértelműsége
 - reklámok kialakítása, szórólapok információtartalma
 - ügynökök ügyfélszerzési módszerei
 - misselling kerülése – nem értékesít az ügyfélnek nem megfelelő terméket
- Az ügyfelekkel létrejött szerződéses kapcsolatokat megelőzően és azok létrejötte során az ügyfelek tájékoztatásának teljessége, megbízhatósága, korrektsége, és a vonatkozó törvényi előírásoknak való megfelelése
- Az ügyféltájékoztatás teljessége, kockázatteljesítést tartalmaz-e, nincsenek-e félrevezető információk
- Az ügyfélpanaszok kezelési rendszere megfelelően kialakított-e
 - Dedikált szervezet
 - Szabályozott folyamat
 - Központosított panaszkezelési rendszer (az intézmény bármely pontján lép be a panasz – fiók/vezérigazgató – központi adatbázisba kerül)
 - Informatikailag megfelelően támogatott panaszkezelési rendszer
 - A panaszkezelési rendszer több szempontú lekérdezésekre alkalmas, amelyek alapján rendszeres statisztikák, összefoglaló jelentések készülnek a vezetésnek
 - Az összefoglalók alapján kiszűrt problémák visszacsatolásra kerülnek az üzleti folyamatokba (eljárások változtatása, termékszabályzatok változtatása, stb.)
- Az ügyfélpanaszok alaposan és megnyugtató módon megválaszolásra kerülnek-e
- Az ügyfélpanaszok mennyisége és jellege nem utal-e jelentős ügyfélkezelési problémákra

Besorolási szintek

Erős

- az ügyfélszerzés során alkalmazott módszerek egyáltalán nem tartalmaznak félrevezető, vagy félreérthető elemeket, nem szándékuk az ügyfelek megtévesztése, láthatóan törekednek a tiszta, korrekt, egyértelmű, valóságnak megfelelő üzenetek közvetítésére
 - reklámok kialakítása, szórólapok információtartalma (csillagozott, apróbetűs részek nincsenek, korrekt információtartalom)
 - ügynökök ügyfélszerzési módszerei ügyfélközpontúak, egyértelműen az ügyfél érdekeit tartják szem előtt. (Nem azt adja el a biztosítási ügynök, ami neki a legtöbb jutalékot hozza, hanem ami az ügyfélnek a legkedvezőbb.)
 - misselling –nem megfelelő termék értékesítése – teljesen kizárt, az ügyfél igényeinek és képzettségi szintjének megfelelő tartalmú és bonyolultságú termékek értékesítése szabályzati szinten elvárt, és általánosan jellemző gyakorlat.
- az ügyfelekkel létrejött szerződéses kapcsolatokat megelőzően és azok létrejötte során az ügyfelek tájékoztatása magas színvonalú, törekszik a teljeskörűsége, megbízható, korrekt, és a vonatkozó törvényi előírásoknak teljes mértékben megfelel.
- Az ügyféltájékoztatás teljeskörű kockázattelítést tartalmaz, nincsenek félrevezető információk. Külön gondot fordítanak arra, hogy a szerződéskötés során mind szóban, mind írásban felhívják az ügyfél figyelmét a termékben rejlő kockázatokra.
- Az ügyfélpanaszok kezelési rendszere magas szinten kialakított
 - Dedikált szervezet megfelelő erőforrásokkal foglalkozik a feladatokkal
 - A folyamat magas szinten szabályozott
 - Központosított panaszkezelési rendszer működik (az intézmény bármely pontján lép be a panasz – fiók/vezérigazgató – központi adatbázisba kerül)
 - A panaszkezelési rendszer informatikailag megfelelően támogatott
 - A panaszkezelési rendszer több szempontú lekérdezésekre alkalmas, amelyek alapján jó színvonalú, rendszeres statisztikák, összefoglaló jelentések készülnek a vezetésnek
 - Az összefoglalók alapján kiszűrt problémák aktív visszacsatolásra kerülnek az üzleti folyamatokba (eljárások változtatása, termékszabályzatok változtatása, stb.)
- Az ügyfélpanaszok alaposan és megnyugtató módon megválaszolásra kerülnek
- Az ügyfélpanaszok mennyisége és jellege nem utal jelentős ügyfélkezelési problémákra

Megfelelő

- az ügyfélszerzés során alkalmazott módszerek nem tartalmaznak félrevezető, vagy félreérthető elemeket, nem szándékuk az ügyfelek megtévesztése, láthatóan törekednek a tiszta, korrekt, egyértelmű, valóságnak megfelelő üzenetek közvetítésére
 - reklámok kialakítása, szórólapok információtartalma (csillagozott, apróbetűs részek nincsenek, korrekt információtartalom)
 - ügynökök ügyfélszerzési módszerei ügyfélközpontúak, egyértelműen az ügyfél érdekeit tartják szem előtt. (Nem azt adja el a biztosítási ügynök, ami neki a legtöbb jutalékot hozza, hanem ami az ügyfélnek a legkedvezőbb.)
 - misselling –nem megfelelő termék értékesítése – nem jellemző, az ügyfél igényeinek és képzettségi szintjének megfelelő tartalmú és bonyolultságú termékek értékesítése szabályzati szinten elvárt, és általánosan jellemző gyakorlat.
- az ügyfelekkel létrejött szerződéses kapcsolatokat megelőzően és azok létrejötte során az ügyfelek tájékoztatása megtörténik, törekszik a teljeskörűsége, megbízható, korrekt, és a vonatkozó törvényi előírásoknak megfelel.
- Az ügyféltájékoztatás kockázattelítést tartalmaz, nincsenek félrevezető információk. Külön gondot fordítanak arra, hogy a szerződéskötés során legalább szóban felhívják az ügyfél figyelmét a termékben rejlő kockázatokra.

- Az ügyfélpanaszok kezelési rendszere megfelelően kialakított
 - Dedikált szervezet foglalkozik a feladatokkal
 - A folyamat megfelelően szabályozott
 - Központosított panaszkezelési rendszer működik (az intézmény bármely pontján lép be a panasz – fiók/vezérigazgató – központi adatbázisba kerül)
 - A panaszkezelési rendszer informatikailag támogatott
 - A panaszkezelési rendszer több szempontú lekérdezésekre alkalmas, amelyek alapján rendszeres statisztikák, összefoglaló jelentések készülnek a vezetésnek
 - Az összefoglalók alapján kiszűrt problémák visszacsatolásra kerülnek az üzleti folyamatokba (eljárások változtatása, termékszabályzatok változtatása, stb.)
- Az ügyfélpanaszok általában megnyugtató módon megválaszolásra kerülnek
- Az ügyfélpanaszok mennyisége és jellege nem utal jelentős ügyfélkezelési problémákra

Gyenge

- az ügyfélszerzés során alkalmazott módszereknél előfordulnak félrevezető, vagy félreérthető elemek, feltételezhető, hogy szándékuk az ügyfelek megtévesztése, nem törekednek a tiszta, korrekt, egyértelmű, valóságnak megfelelő üzenetek közvetítésére
 - reklámok kialakítása, szórólapok információtartalma (csillagozott, apróbetűs részek előfordulnak, az információtartalom nem minősíthető teljesen korrektnek)
 - ügynökök ügyfélszerzési módszerei nem egyértelműen ügyfélközpontúak, tetten érhető olyan magatartás, hogy nem az ügyfél érdekeit tartják szem előtt. (Azt adja el a biztosítási ügynök, ami neki a legtöbb jutalékot hozza, nem pedig azt, ami az ügyfélnek a legkedvezőbb.)
 - misselling –nem megfelelő termék értékesítése – előfordul az ügyfél igényeinek és képzettségi szintjének nem egyértelműen megfelelő tartalmú és bonyolultságú termékek értékesítése.
- az ügyfelekkel létrejött szerződéses kapcsolatokat megelőzően és azok létrejötte során az ügyfelek tájékoztatása komoly kívánnivalót hagy maga után, hiányos, nem törekszik a teljeskörűsége, megbízhatósága kérdéses, félrevezető elemeket tartalmaz, és a vonatkozó törvényi előírásoknak nem felel meg teljes mértékben.
- Az ügyféltájékoztatás kockázatfeltárást nem tartalmaz. A szerződéskötés során sem fordítanak gondot sem szóban, sem írásban az ügyfél tájékoztatására a termékben rejlő kockázatokról.
- Az ügyfélpanaszok kezelési rendszere nem megfelelően kialakított
 - Nincs a feladatra kijelölt szervezeti egység, felelős, kompetens személy
 - Szabályozottsága hiányos
 - A panaszkezelési rendszer nem központosított, (az intézmény különböző pontján belépő panaszok nem kerülnek összegyűjtésre)
 - A panaszkezelési rendszer informatikailag nem támogatott
 - Rendszeres statisztikák, összefoglaló jelentések nem készülnek a vezetésnek
 - A problémák aktív visszacsatolására nem kerül sor
- Az ügyfélpanaszok megválaszolása késedelmes, tartalmilag kívánnivalót hagy maga után
- Az ügyfélpanaszok mennyisége és jellege jelentősebb ügyfélkezelési problémákra utal

Elégtelen

- az ügyfélszerzés során alkalmazott módszereknél gyakran tapasztalhatóak félrevezető, vagy félreérthető elemek, feltételezhető, hogy szándékuk az ügyfelek megtévesztése, nem törekednek a tiszta, korrekt, egyértelmű, valóságnak megfelelő üzenetek közvetítésére
 - reklámok kialakítása, szórólapok információtartalma megtévesztő (csillagozott, apróbetűs részek előfordulnak, az információtartalom nem minősíthető korrektnek)
 - ügynökök ügyfélszerzési módszerei nem ügyfélközpontúak, nem etikusak, tetten érhető olyan magatartás, hogy nem az ügyfél érdekeit tartják szem előtt. (Azt adja el a biztosítási ügynök, ami neki a legtöbb jutalékot hozza, nem pedig azt, ami az ügyfélnek a legkedvezőbb.)
 - misselling –nem megfelelő termék értékesítése – gyakori, az ügyfél igényeinek és képzettségi szintjének nem megfelelő tartalmú és bonyolultságú termékek értékesítése jellemző gyakorlat.
- az ügyfelekkel létrejött szerződéses kapcsolatokat megelőzően és azok létrejötte során az ügyfelek tájékoztatása tartalmilag komoly kívánnivalót hagy maga után, hiányos, nem törekszik a teljességre, megbízhatósága kérdéses, félrevezető elemeket tartalmaz, és a vonatkozó törvényi előírásoknak nem felel meg.
- Az ügyféltájékoztatás kockázatteltárást nem tartalmaz. A szerződéskötés során sem fordítanak gondot sem szóban, sem írásban az ügyfél tájékoztatására a termékben rejlő kockázatokról.
- Az ügyfélpanaszok kezelési rendszere nem megfelelően kialakított
 - Nincs a feladatra kijelölt szervezeti egység, felelős, kompetens személy
 - Szabályozottsága nincs vagy hiányos
 - A panaszkezelési rendszer nincs, vagy nem központosított, (az intézmény különböző pontján belépő panaszok nem kerülnek összegyűjtésre)
 - A panaszkezelési rendszer informatikailag nem támogatott
 - Rendszeres statisztikák, összefoglaló jelentések nem készülnek a vezetésnek
 - A problémák visszacsatolására nem kerül sor
- Az ügyfélpanaszok késedelmesen vagy egyáltalán nem, nem kellő gondossággal, kifogásolható tartalommal kerülnek megválaszolásra
- Az ügyfélpanaszok mennyisége és jellege jelentős ügyfélkezelési problémákra utal

Piaci megjelenés

Visszaélések kezelése

Ügyfelek és a piaci etika érdeksérelmeire korlátozva: az ügyfelek szerződés szerinti követeléseit károsító, vagy fizikai épségét veszélyeztető, illetve az üzletvitellel szemben támasztott jogszabályi és etikai követelményeket sértő kockázati események megelőzésének, detektálásának, a felismert esetek kezelésével kapcsolatos eljárásoknak a rendszere.

Elemek

- Ügyfelek terhére elkövetett csalások kiszűrése
(ügyfelek cash vagy számlakövetelése/kifizetési, fizikai biztonság)
- Pénzmosás kiszűrése
(ügyfelek, partnerek, saját stáb cash/számlaforgalma, befektetési..)
- Belső kereskedelem, piacbefolyásolás, vállalatfelvásárlási szabályok megsértésének, engedély nélküli tevékenységnek a kiszűrése
(pl. kiszivárogtatott/szabálytalanul használt belső információk felhasználásával kötött ügyletek - értékpapír, egyéb)

Értékelési kritériumok

- kockázatok azonosításának, felmérésének, monitoringjának a megfelelősége
a termékek, munkafolyamatok/eljárások, intézményi adottságok figyelembe vételével az érintett és lehetséges működési kockázati események:
belső és külső csalás, ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika eseménycsoportok/ lopás, sikkasztás (fizikai vagy IT/hackelés), rablás, pénzmosás, belfentes kereskedelem
- stratégiai döntések (védelem, szűrés irányultsága, mértéke), szabályozások (folyamatba épített kontrollok), azonnali intézkedési tervek megfelelősége
a termékek, munkafolyamatok/eljárások, intézményi adottságok figyelembe vételével az általában alkalmazott kockázatkezelési eljárások:
belső szabályokban rögzített kontroll lépések az érintett eljárásokban (pl cash/számlakifizetések/befizetések kezelése, dokumentálása, ügyfélfogadás/KYC, treasury műveletek során négy szem-elv – előzetes/közbülső/utólagos ellenőrzési lépések beépítése, feladat/hatáskör elhatárolások, jelentések rendszerének kialakítása, ezekhez megfelelő IT támogatás rendelkezése)
- a termékstruktúrához és alkalmazott eljárásokhoz illő védelmi megoldások (IT, fizikai, humán) arányossága, megfelelősége (ügyfélvédelmi szempontból)
a termékek, munkafolyamatok/eljárások, intézményi adottságok figyelembe vételével alapvető védelmi eljárások:
IT védelem hackelés, jogosulatlan hozzáférések ellen (információ, számlapénz), kiszolgálóhelyeken technikai és élőerős védelem, humánszűrés érzékeny munkakörökben

- a folyamatba épített ellenőrzések működésének megfelelősége, eseménymonitoring, compliance tevékenység hatékonysága
 - a szabályozásoknak, védelmi előírásoknak ellentmondó lépések, eljárások riportolása, független monitoring – eseményregiszter, compliance/jogi intézkedések, whistleblower rendszer

Besorolási szintek

Erős

- Az intézmény termékeire, munkafolyamataira jellemző, a működési kockázatok körébe tartozó külső és belső csalás, ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika kockázati eseménycsoportok azonosítása, szcenárió elemzésekre és külső tapasztalati adatokra is figyelemmel lévő felmérése, független eseménymonitoringja rendszeresen megtörténik, stratégiai döntés alapozza meg a vonatkozó kockázatkezelési eljárásokat és karbantartásukat
- A belső és külső csalás megelőzésére irányuló folyamatba épített (IT vagy humán) ellenőrzések és detektív eljárások, valamint (IT, fizikai, humán) védelmi megoldások szabályozottak, minden kritikus elemre kiépítettek, működnek, ellenőrzöttek, vezetői riportolásuk rendszeres

Megfelelő

- Az intézmény termékeire, munkafolyamataira jellemző, a működési kockázatok körébe tartozó külső és belső csalás, ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika kockázati eseménycsoportok azonosítása, felmérése, megtörténik, stratégiai döntés alapozza meg a vonatkozó kockázatkezelési eljárásokat és karbantartásukat, amelyek kialakításánál figyelembe veszik a bekövetkezett kockázati eseményeket is
- A belső és külső csalás megelőzésére irányuló folyamatba épített (IT vagy humán) ellenőrzések és detektív eljárások, valamint (IT, fizikai, humán) védelmi megoldások szabályozottak, kiépítettek, működnek, ellenőrzöttek

Gyenge

- Az intézmény termékeire, munkafolyamataira jellemző, a működési kockázatok körébe tartozó külső és belső csalás, ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika kockázati eseménycsoportok azonosítása, felmérése, esetenként megtörténik, a vonatkozó kockázatkezelési eljárások és karbantartásuk hézagos
- A belső és külső csalás megelőzésére irányuló folyamatba épített (IT vagy humán) ellenőrzések és detektív eljárások, valamint (IT, fizikai, humán) védelmi megoldások szabályozása, kiépítése hiányos, működésük ellenőrzése nem következetes

Elégtelen

- Az intézmény termékeire, munkafolyamataira jellemző, a működési kockázatok körébe tartozó külső és belső csalás, ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika kockázati eseménycsoportok azonosítása, felmérése, csak esetlegesen történik meg, a vonatkozó kockázatkezelési eljárások és karbantartásuk lényeges elemek tekintetében elégtelen
- A belső és külső csalás megelőzésére irányuló folyamatba épített (IT vagy humán) ellenőrzések és detektív eljárások, valamint (IT, fizikai, humán) védelmi megoldások szabályozása, kiépítése nem felel meg a követelményeknek, vagy kritikus pontokon nem működik, az ellenőrzése alapvetően hiányos

Üzleti folyamatok és tőke

Pénzügyi és működési kockázatok

Hitelkockázat

A hitelkockázat nagyon általános fogalom, amelynek csak szűkebb, nem-teljesítésként való értelmezése a bankhitel részleges visszafizetése, általánosan viszont azt a kockázatot jelenti, hogy egy szerződéses partner nem (vagy nem pontosan a szerződés feltételei szerint) teljesít, nem, vagy nem teljes mértékben fizeti meg az intézménnyel szemben fennálló (mérlegben lévő vagy mérlegen kívüli) kötelezettségeit. A hitelkockázati kitettségek egyaránt beleértjük az ügyfélspecifikus, egyedi okból fellépő visszafizetés elmaradásának kockázatát, a koncentrációs kockázatokat (a közös okra visszavezethetően ügyfelek egy csoportját érintő koncentrációs kockázat mellett ide tartoznak az egy-egy ügyfél felé vállalt kimagasló mértékű kockázatok – nagykockázat – is), valamint az országkockázatot.

Elemek

- Hitel (+ felhigulási) kockázat
- Partner kockázat
- Reziduális kockázat (hitelkockázat kezelésből)
- Koncentrációs kockázat
- Értékpapírosítási kockázat
- Elszámolási (settlement) kockázat (késedelmes teljesítés + elszámolási rendszerekből adódó)
- Ország kockázat
- Viszontbiztosítás (passzív)

Az inherens kockázatok értékelési kritériumai

hitelportfólió minősége
nagyhitelek koncentrációja
ágazati-, területi-, termékkoncentráció
országkockázat
termékkockázat
stressztűrő képesség

Az inherens kockázatok besorolási szintjei

Alacsony

az intézmény hitelkockázatnak kitett portfóliója nagyon jó minőségű. A portfólió minősítése jellemzően problémamentes, a kétes és rossz besorolású hitelek aránya alacsony. IRB-t alkalmazó intézmények esetében alacsony PD értékek jellemzik a hiteleket. A portfólió jó minősége nem a rosszabb minőségű

portfolióelemek gyors értékesítése következtében alakult ki, a rosszabb minőségű hiteleknek az intézmény könyveiből való kivezetése csak alkalmilag fordul elő,

a nagyhitelek aránya alacsony, úgy az egyedi, mint a portfolióra vonatkozó nagyhitel limitek kihasználtsága alacsony,

a portfolióban nincsenek számottevő iparági-, regionális-, vagy termékkoncentrációból fakadó kockázatok,

nincsenek nem befektetési kategóriájú országban lévő ügyfelekkel szembeni hitelkockázatok. A befektetési kategóriájú, de Magyarországnál rosszabb hitelminősítésű országban lévő ügyfelekkel szembeni hitelkockázat nem számottevő,

az intézmény hitelezési tevékenységét alacsony kockázatú termékpaletta jellemzi, magas az államilag garantált, elismert garancianyújtó által garantált, jelzálog alapú, alacsony LTV melletti ingatlanfedezettel védett, és egyéb, jó minőségű és magas likviditású fedezettel biztosított hitelek aránya,

az intézmény portfoliója szempontjából releváns hitelkockázati stresszekkel szemben az intézmény stressztűrő képessége magas.

Mérsékelt

az intézmény hitelkockázatnak kitett portfoliója jó minőségű. A portfolió minősítése jellemzően a problémamentes kategóriába esik, a kétes és rossz besorolású hitelek aránya mérsékelt. IRB-t alkalmazó intézmények esetében viszonylag alacsony PD értékek jellemzik a hiteleket. A portfolió jó minősége nem a rosszabb minőségű portfolióelemek gyors értékesítése következtében alakult ki, a rosszabb minőségű hiteleknek az intézmény könyveiből való kivezetése nem képvisel számottevő nagyságrendet,

a nagyhitelek aránya alacsony, úgy az egyedi, mint a portfolióra vonatkozó nagyhitel limitek kihasználtsága alacsony vagy közepes szintű,

a portfolióban csak kismértékben vannak jelen iparági-, regionális-, vagy termékkoncentrációból fakadó kockázatok,

nem számottevőek a nem befektetési kategóriájú országban lévő ügyfelekkel szembeni hitelkockázatok. A befektetési kategóriájú, de Magyarországnál rosszabb hitelminősítésű országban lévő ügyfelekkel szembeni hitelkockázat sem nagy volumenű,

az intézmény hitelezési tevékenységét meghatározó részben alacsony kockázatú termékpaletta jellemzi, viszonylag magas az államilag garantált, elismert garancianyújtó által garantált, jelzálog alapú, alacsony LTV melletti ingatlanfedezettel védett, és egyéb, jó minőségű és magas likviditású fedezettel biztosított hitelek aránya,

az intézmény portfoliója szempontjából releváns hitelkockázati stresszekkel szemben az intézmény stressztűrő képessége megnyugtató.

Jelentős

az intézmény hitelkockázatnak kitett portfoliója nem igazán jó minőségű. A számottevő az átlagalatti-, a kétes és rossz besorolású hitelek aránya. IRB-t alkalmazó intézmények esetében viszonylag magas PD értékek jellemzik a hiteleket. A portfolió minőségének megítélését befolyásolhatja, hogy az intézmény rendszeresen értékesíti a rosszabb minőségű portfolióelemeit,

a nagyhitelek aránya számottevő, akár az egyedi, akár a portfolióra vonatkozó nagyhitel limitek kihasználtsága számottevő,

a portfolióban megfigyelhetőek iparági-, regionális-, vagy termékkoncentrációból fakadó kockázatok,

jellemzőek a nem befektetési kategóriájú országban lévő ügyfelekkel, illetve a Magyarországnál rosszabb hitelminősítésű országban lévő ügyfelekkel szembeni hitelkockázatok,

az intézmény hitelezési tevékenységét nem elhanyagolható mértékben magas kockázatú termékpaletta jellemzi. Viszonylag alacsony az államilag garantált, elismert garancianyújtó által

garantált, jelzálog alapú, alacsony LTV melletti ingatlanfedezettel védett, és egyéb, jó minőségű és magas likviditású fedezettel biztosított hitelek aránya

az intézmény portfóliója szempontjából releváns hitelkockázati stresszekkel szemben az intézmény stressztűrő képessége nem megnyugtató.

Magas

az intézmény hitelkockázatnak kitett portfóliója rossz minőségű. Magas az átlag alatti, és különösen a kétes és rossz besorolású hitelek aránya. IRB-t alkalmazó intézmények esetében magas PD értékek jellemzik a hiteleket. A portfólió minőségének megítélését befolyásolhatja, hogy az intézmény rendszeresen, nagy volumenben, értékesíti a rosszabb minőségű portfólióelemeit.

a nagyhitelek aránya magas, akár az egyedi, akár a portfólióra vonatkozó nagyhitel limitek vonatkozásában, a limitek esetleges túllépése is megfigyelhető,

a portfólióban magas az iparági-, regionális-, vagy termékkoncentrációból fakadó kockázat,

nagy volument képviselnek a nem befektetési kategóriájú országban lévő ügyfelekkel, illetve a Magyarországnál rosszabb hitelminősítésű országban lévő ügyfelekkel szembeni hitelkockázatok,

az intézmény hitelezési tevékenységét nagymértékben magas kockázatú termékpalletta jellemzi. Alacsony az államilag garantált, elismert garancianyújtó által garantált, jelzálog alapú, alacsony LTV melletti ingatlanfedezettel védett, és egyéb, jó minőségű és magas likviditású fedezettel biztosított hitelek aránya,

az intézmény portfóliója szempontjából releváns hitelkockázati stresszekkel szemben az intézmény stressztűrő képessége alacsony.

A kockázatkontrollok értékelési kritériumai

a hitelkockázatok azonosítása

hitelportfólió minősítése

kockázatelemzési módszerek mibenléte

az azonosított kockázatok dokumentálása

új termékek kockázatkezelése

kockázatvállalási politika

érzékenységvizsgálatok és stressz tesztek

kockázatvállalás és -kezelés szabályozottsága

monitoring

A kockázatkontrollok besorolási szintjei

Erős

- az intézmény a tevékenysége szempontjából fontos valamennyi hitelkockázati tényezőt rendszeresen és gyakran elemzi, annak érdekében, hogy azt azonosítani, mértékét és változásait folyamatosan követni tudja,
- az intézmény rendszeresen elemzi és minősíti hitelportfólióját, aminek során egyaránt figyelembe veszi az adós helyzetét és a feltárt kockázati forrásokat is,
- a kockázatok elemzésére alkalmazott módszerek teljes mértékben megfelelőek és arányosak az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok teljes körűek, naprakészek és korrektek. Az alkalmazott modelleket rendszeresen fejlesztik, a piacon kialakult legjobb

gyakorlatok figyelembe vételével. Amennyiben a modelleket az IRB keretében PD, LGD és EAD becslésre használja az intézmény, akkor azokat a Felügyelet a validációs eljárásban jó minőségűnek találta és elfogadta,

- az azonosított kockázatok jól áttekinthetően dokumentálva vannak, fontosságuk szerint megfelelő prioritizálás tartozik hozzájuk,
- az új, hitelkockázatot hordozó termékek bevezetését mindig alapos hitelkockázat elemzés előzi meg,
- az intézmény hitelkockázat-vállalási politikája részletes útmutatást tartalmaz többek között a hitelezés során felvállalható kockázatokról (cél-ügyfél csoportok pl. ágazat, földrajzi elhelyezkedés, méret vagy minőség szerint, hitelezésből kizárt vagy diszpreferált ügyfélcsoportok, termékek, stb.), a megkívánt diverzifikációról, a megengedhető koncentrációkról, és a megkívánt biztosítékokról. A kockázatvállalási politika és a benne foglalt útmutatások jól kimutathatóan kapcsolódnak azokhoz a kockázatokhoz, amelyeket az intézmény azonosított és fontosnak nyilvánított,
- az intézmény rendszeresen végez a hitelkockázati sajátosságainak teljesen megfelelő érzékenységvizsgálatokat és stressz teszteket, és ezek eredményei rendszeresen beépülnek a kockázatvállalási politikába,
- a hitelkockázat vállaláshoz és kezeléshez tartozó folyamatokat szigorú, egyértelmű és jól dokumentált eljárásrend szabályozza. Ugyanez érvényes a problémás hitelek kezelésének eljárásrendjére is,
- a hitelmonitoring folyamata megfelelően biztosítja, hogy a hitelképesség változásokat időben észlelje az intézmény és amennyiben szükséges ez időben tükröződjék is az adott hitelfelvevő(k) minőségének romlásában.

Megfelelő

- az intézmény a tevékenysége szempontjából fontos valamennyi hitelkockázati tényezőt rendszeresen elemzi, annak érdekében, hogy azt azonosítani, mértékét és változásait követni tudja,
- az intézmény rendszeresen elemzi és minősíti hitelportfólióját,
- a kockázatok elemzésére alkalmazott módszerek arányban állnak az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok a szükséges mértékben teljes körűek, naprakészek és korrektek. Az alkalmazott modelleket rendszeresen fejlesztik. Amennyiben a modelleket az IRB keretében PD, LGD és EAD becslésre használja az intézmény, akkor azokat a Felügyelet a validációs eljárásban megfelelő minőségűnek találta és elfogadta,
- az azonosított kockázatok megfelelően dokumentáltak és fontosságuk szerint elfogadható módon prioritizálva vannak,
- az új, hitelkockázatot hordozó termékek bevezetését mindig megelőzi legalább egy tájékoztató jellegű hitelkockázat elemzés,
- az intézmény hitelkockázat-vállalási politikája kellő útmutatást tartalmaz többek között a hitelezés során felvállalható kockázatokról (cél-ügyfél csoportok pl. ágazat, földrajzi elhelyezkedés, méret vagy minőség szerint, hitelezésből kizárt vagy diszpreferált ügyfélcsoportok, termékek, stb.), a megkívánt diverzifikációról, a megengedhető koncentrációkról, és a megkívánt biztosítékokról. A kockázatvállalási politika és a benne foglalt útmutatások elfogadható módon kapcsolódnak azokhoz a kockázatokhoz, amelyeket az intézmény azonosított és fontosnak nyilvánított,
- az intézmény rendszeresen végez a hitelkockázati sajátosságaival összhangban álló érzékenységvizsgálatokat és stressz teszteket, és ezek eredményei hatással vannak a kockázatvállalási politikára,
- a hitelkockázat vállaláshoz és kezeléshez tartozó folyamatokat jól dokumentált eljárásrend szabályozza. Ugyanez érvényes a problémás hitelek kezelésének eljárásrendjére is,

- a hitelmonitoring folyamata megfelelően biztosítja, hogy a hitelképesség változások észlelése során csak kisebb késedelmek legyenek és amennyiben szükséges ez tükröződjék is az adott hitelfelvevő(k) minősítésének romlásában is.

Gyenge

- az intézmény a tevékenysége szempontjából fontos hitelkockázati tényezőket rendszeresen, de csak felületesen elemzi,
- az intézmény nem kellő rendszerességgel, alkalmanként elemzi és minősíti hitelportfolióját,
- a kockázatok elemzésére alkalmazott módszerek nem feltétlen állnak arányban az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok a nem teljes körűek, időnként elavultak és nem mindig megfelelő hosszúságúak. Az alkalmazott modelleket csak esetlegesen fejlesztik, működtetésük során sokszor szakértői becsléssel, beépített hüvelykujj szabályokkal fedik el a modell hiányosságait,
- az azonosított kockázatok nincsenek megfelelően dokumentálva, a kockázatazonosítást nem követi a kockázati priorítások megfelelő meghatározása,
- az új termékek hitelkockázatát inkább csak utólagosan elemzik,
- az intézmény hitelkockázat-vállalási politikája csak kevés útmutatást tartalmaz a hitelezés során felvállalható kockázatokról (cél-ügyfél csoportok pl. ágazat, földrajzi elhelyezkedés, méret vagy minősítés szerint, hitelezésből kizárt vagy diszpreferált ügyfélcsoportok, termékek, stb.), a megkívánt diverzifikációról, a megengedhető koncentrációkról, és a megkívánt biztosítékokról. A kockázatvállalási politika és a benne foglalt útmutatások nem kapcsolódnak megfelelően azokhoz a kockázatokhoz, amelyeket az intézmény azonosított és fontosnak nyilvánított,
- a hitelkockázat vállaláshoz és kezeléshez tartozó folyamatokat nem kellően dokumentált eljárásrend szabályozza, ugyanez érvényes a problémás hitelek kezelésének eljárásrendjére is,
- a hitelkockázatok változásait nem kellő gyakorisággal monitorozza az intézmény, aminek következtében a hitelképesség romlása olykor komoly késedelemmel jelenik meg az ügyfél minősítésének romlásában.

Elégtelen

- az intézmény nem, vagy csak alkalmanként elemzi a tevékenysége szempontjából fontos hitelkockázati tényezőket,
- az intézmény nem elemzi és minősíti hitelportfolióját,
- a kockázatok elemzésére alkalmazott módszerek nem állnak arányban az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok a nem jó minőségűek, elavultak és nem megfelelő hosszúságúak. Az alkalmazott modelleket csak esetlegesen vagy egyáltalán nem fejlesztik,
- az azonosított kockázatok nem dokumentáltak, a kockázatazonosítást nem követi a kockázati priorítások meghatározása,
- új, hitelkockázatot hordozó termékeket úgy vezetnek be, hogy annak kockázatosságát nem elemzik,
- az intézmény hitelkockázat-vállalási politikája nem tartalmaz útmutatást a hitelezés során felvállalható kockázatokról (cél-ügyfél csoportok pl. ágazat, földrajzi elhelyezkedés, méret vagy minősítés szerint, hitelezésből kizárt vagy diszpreferált ügyfélcsoportok, termékek, stb.), a megkívánt diverzifikációról, a megengedhető koncentrációkról, és a megkívánt biztosítékokról. A kockázatvállalási politika és a benne foglalt útmutatások nem kapcsolódnak azokhoz a kockázatokhoz, amelyeket az intézmény azonosított és fontosnak nyilvánított (amennyiben voltak ilyenek),
- a hitelkockázat vállaláshoz és kezeléshez tartozó folyamatok valamint a problémás hitelek kezelésének rendje nem dokumentáltak.

Üzleti folyamatok és tőke

Pénzügyi és működési kockázatok

Piaci kockázat

A birtokunkban lévő portfólió jövőbeli piaci értékének bizonytalanságából adódó pénzügyi kockázat.

Elemek

- Kamatkockázat / Nem kereskedési könyvi kamatkockázat (ahol értelmezhető, II. pillér)
- Kamatkockázat / Kereskedési könyvi kamatkockázat (pozíció)
- Árfolyamkockázat (részvény, deviza, áru, ingatlan)

Az inherens kockázatok értékelési kritériumai

- Árvolatilitás: A piaci árak változása következtében a portfólió értékének vagy a kereskedett piaci instrumentumok árainak változásából adódó kockázat.
- Piaci likviditás: Annak a kockázata, hogy a rendelkezésre álló befektetési eszközöket nem lehet megfelelő gyorsasággal és/vagy megfelelő áron értékesíteni.
- Koncentráció és korreláció: Egy olyan eseményből vagy változásból fakadó kockázatot jelent, melyeknek átlag feletti hatása van a portfólió értékére, köszönhetően a portfólió belüli elégtelen diverzifikáltságnak.
- Kamatláb: Az irányadó kamatláb ingadozásából eredő kockázat, melynek kedvezőtlen hatásai lehetnek a mérleg tételekre és a fizetési kötelezettségek teljesítésére.
- Deviza: A különböző devizában nyilvántartott bevételek és kiadások, illetőleg eszközök és források közötti összhang hiányból fakadó kockázat.
- Likviditás: Likviditási hiányok alakulhatnak ki a beáramló és kiáramló cash flow-k volumene és időzítése közötti összhang hiánya következtében.
- Infláció: Annak a kockázata, hogy egy adott intézmény az infláció (nem várt) alakulása következtében csak korlátozottan képes eleget tenni fizetési kötelezettségeinek.

Az inherens kockázatok besorolási szintjei

Alacsony

- A portfólió alacsony volatilitással rendelkező instrumentumokból áll
- A portfólió teljesítménye szorosan követi a benchmark indexet
- Adott befektetési eszköz tekintetében az intézmény relatív pozíciója a befektetési eszköz teljes (kibocsátott) piaci értékéhez viszonyítva alacsony
- A portfólió korrelációja alacsony
- A portfólión belüli legnagyobb elem teljes portfólión belüli aránya nagyon alacsony

- A ritkán (kevésbé) kereskedett instrumentumok tekintetében nincs pozíció
- Nincsenek OTC termékek
- Az intézmény stabil és kiszámítható pénzügyi és gazdasági környezetben működik
- Az intézménynek alig van pozíciója a relatíve erős volatilitású országok piacain (lásd fejlődő országok)
- Kevés a komplex pénzügyi termékekhez (pl: derivatívákhoz) kapcsolódó tranzakciók száma
- A kereskedési és a befektetési portfólió megfelelően diverzifikált a következő szempontok alapján: pénzügyi termékek, szektorok, országok és régiók, partnerek, lejáratig hátralévő futamidő
- Az intézménynek megfelelően likvid és piacképes befektetési eszközei vannak
- A portfólióban lévő befektetési eszközök tehermentesek, illetve nem kapcsolódik hozzájuk korlátozó feltétel (pl: kormányzati intézkedések)
- Egy adott időtávon belül a lejáró eszközök és források különbségéből eredő kockázat alacsony
- A fedezet nélküli devizapozíciók mérlegen belüli aránya alacsony
- Nem használnak derivatív vagy egyéb mérlegen kívüli termékeket
- Alacsony érzékenység a hozamgörbe alakjában és szintjében bekövetkező változásokra
- Bőségesen elegendő és többségében likvid működő tőke áll rendelkezésre
- Többször ismétlődő és előre jelezhető cash flow-k
- Nagyon korlátozott eltérések a kiáramló és beáramló cash flow-k időzítése tekintetében
- Az eszközök és források kamatláb-érzékenysége nagy biztonsággal előre jelezhető
- A hazai valutában meghatározott tőke aránya stabil
- Alacsony infláció
- Nincsenek visszafizetési garanciák és nem használnak opciókat
- Alacsony devizakitettség
- A biztosítóknak érett, stabil portfóliójuk van, amelyekben a beáramló és kiáramló cash flow-k között egy éves időtávon belül egyensúly van.

Mérsékelt

- A portfólió korlátozott volatilitással rendelkező instrumentumokból áll (államkötvények, vállalati kötvények)
- A portfólió teljesítménye nem követi szorosan a benchmark indexet
- Adott befektetési eszköz tekintetében az intézmény relatív pozíciója a befektetési eszköz teljes (kibocsátott) piaci értékéhez viszonyítva korlátozott
- A portfólió korrelációs szintje korlátozott
- A portfólión belüli legnagyobb elem teljes portfólión belüli aránya korlátozott
- A ritkán (kevésbé) kereskedett instrumentumok tekintetében korlátozott a pozíciók száma
- OTC termékek korlátozott számban fordulnak elő
- Az intézmény meglehetősen stabil és kiszámítható pénzügyi és gazdasági környezetben működik
- Az intézmény korlátozott mértékben rendelkezik pozícióval a relatíve erős volatilitású országok piacain (lásd fejlődő országok)
- A komplex pénzügyi termékekhez (pl: derivatívákhoz) kapcsolódó tranzakciók száma növekvő

- A kereskedési és befektetési portfólió meglehetősen jól diverzifikált a következő szempontok alapján: pénzügyi termékek, szektorok, országok és régiók, partnerek, lejáratig hátralévő futamidő
- Az intézmény elégséges mértékben rendelkezik likvid és piacképes befektetési eszközzel
- A portfólióban lévő befektetési eszközök között kevés számú a nem tehermentes, illetve amelyhez nem kapcsolódik korlátozó feltétel (pl: kormányzati intézkedések)
- Egy adott időtávon belül a lejáró eszközök és források különbségéből eredő kockázat átlagos
- A fedezet nélküli devizapozíciók mérlegben belüli aránya korlátozott
- Korlátozottan használnak derivatív vagy egyéb mérlegben kívüli termékeket
- Magasabb fokú érzékenység a hozamgörbe alakjában és szintjében bekövetkező változásokra
- Elegendő és többségében likvid működő tőke áll rendelkezésre
- Ismétlődő és megfelelően előre jelezhető cash flow-k
- Korlátozott eltérések a kiáramló és beáramló cash flow-k időzítése tekintetében
- Az eszközök és források kamatláb-érzékenysége valamelyest előre jelezhető
- A hazai valutában meghatározott tőke némi fluktuációt mutat, azonban ez nem minősíthető jelentősnek
- Alacsony vagy közepes infláció
- Korlátozott és rövid távra szóló visszafizetési garanciák
- Korlátozott mennyiségben alkalmaznak opciókat
- Korlátozott devizakitettség
- A biztosítóknak érett, stabil portfóliójuk van, amelyekben a beáramló és kiáramló cash flow-k között egy éves időtávon belül egyensúly van.

Jelentős

- A portfólió jelentős volatilitással rendelkező instrumentumokból áll (részvények, ingatlanok)
- A portfólió teljesítménye csak átlagos mértékben követi a benchmark indexet
- Adott befektetési eszköz tekintetében az intézmény relatív pozíciója a befektetési eszköz teljes (kibocsátott) piaci értékéhez viszonyítva jelentős
- A portfólió korrelációja jelentős
- A portfólión belüli legnagyobb elem teljes portfólión belüli aránya jelentős mértékű
- Az illikvid instrumentumok tekintetében jelentős pozíciók vannak
- Az OTC termékek száma jelentős
- Az intézmény változó környezetben működik, ahol a pénzügyi és gazdasági változások nehezen jelezhetők előre
- Az intézmény jelentős mértékben rendelkezik pozícióval a relatíve erős volatilitású országok piacain (lásd fejlődő országok)
- A komplex pénzügyi termékekhez (pl: derivatívákhoz) kapcsolódó tranzakciók ismétlődő előfordulása
- A befektetési portfólió korlátozottan diverzifikált a következő szempontok alapján: pénzügyi termékek, szektorok, országok és régiók, lejáratig hátralévő futamidő
- A portfólió tartalmaz néhány olyan befektetési eszközt, amelyeket rövid távon nagy értékbeni veszteség nélkül nem lehet pénzzé tenni

- A portfolióban lévő befektetési eszközök között jelentős számú a nem tehermentes, illetve amelyhez nem kapcsolódik korlátozó feltétel (pl: kormányzati intézkedések)
- Egy adott időtávon belül a lejáró eszközök és források különbségéből eredő kockázat jelentős
- A derivatív vagy egyéb mérlegen kívüli termékek visszatérő alkalmazása
- Jelentős érzékenység a hozamgörbe alakjában és szintjében bekövetkező változásokra
- A rendelkezésre álló működő tőke nem elégséges mértékben likvid
- A cash flow-k alakulása egyenletlen és nehezen előre jelezhető
- A kiáramló és beáramló cash flow-k időzítése tekintetében többféle eltérés tapasztalható
- Az eszközök és források kamatláb-érzékenységét nehéz előre jelezni
- A hazai valutában meghatározott tőke jelentős fluktuációt mutat
- Alacsony vagy közepes infláció
- Rendszerint hosszú távra szóló visszafizetési garanciák
- A termékekhez rendszerint kapcsolódnak opciók
- Az ügyféloldali megbízások során visszatérő az opciók használata
- Jelentős devizakitettség
- A biztosítói portfoliókban a beáramló és kiáramló cash flow-k között nincsen teljes egyensúly egy éves időtávon belül

Magas

- A portfolió magas volatilitással rendelkező instrumentumokból áll (részvények, spekulatív hedge alapok)
- A portfolió teljesítménye nem követi a benchmark indexet
- Adott befektetési eszköz tekintetében az intézmény relatív pozíciója a befektetési eszköz teljes (kibocsátott) piaci értékéhez viszonyítva magas
- A portfolió korrelációja magas
- A portfolión belüli legnagyobb elem teljes portfolión belüli aránya magas
- Sok a pozíció az illikvid instrumentumok tekintetében
- Rendkívül sok az OTC termék
- Az intézmény nagyon változó környezetben működik, ahol a pénzügyi és gazdasági változások nehezen jelezhetőek előre
- Az intézmény nagy mértékben rendelkezik pozícióval a relatíve erős volatilitású országok piacain (lásd fejlődő országok)
- A komplex pénzügyi termékekhez (pl: derivatívákhoz) kapcsolódó tranzakciók gyakori előfordulása
- A befektetési portfolió gyengén diverzifikált a következő szempontok alapján: pénzügyi termékek, szektorok, országok és régiók, partnerek, lejáratig hátralévő futamidő
- A portfolió sok olyan befektetési eszközt tartalmaz, amelyeket rövid távon jelentős értékbeni veszteség nélkül nem lehet pénzzé tenni
- A portfolióban lévő befektetési eszközök között nagy számú a nem tehermentes, illetve amelyhez nem kapcsolódik korlátozó feltétel (pl: kormányzati intézkedések)
- Egy adott időtávon belül a lejáró eszközök és források különbségéből eredő kockázat magas
- A fedezet nélküli devizapozíciók mérlegen belüli aránya magas

- A derivatív vagy egyéb mérlegen kívüli termékek gyakori alkalmazása
- Magas érzékenység a hozamgörbe alakjában és szintjében bekövetkező változásokra
- A rendelkezésre álló működő tőke alacsony likviditással rendelkezik
- A cash flow-k alakulása egyenletlen és nehezen előre jelezhető
- A kiáramló és beáramló cash flow-k időzítése tekintetében nagyfokú eltérés tapasztalható
- Az eszközök és források kamatláb-érzékenységét nem lehet előre jelezni
- A hazai valutában meghatározott tőke erős fluktuációt mutat
- Magas infláció
- Hosszú távra szóló visszafizetési garanciák
- A termékekhez nagyon sok esetben kapcsolódnak opciók
- Az ügyféloldali megbízások során is gyakori az opciók használata
- Magas devizakitettségek
- A biztosítói portfóliókban a beáramló és kiáramló cash flow-k nincsenek megfelelően egyensúlyban

A kockázatkontrollok értékelési kritériumai

- A kockázat azonosítása: Ez egyrészt egy már korábban meghatározott kockázati mértéket, másrészt pedig azt a módot jelenti, ahogyan az intézmény korábban már azonosított egy speciális kockázati kategóriát, melyek alapjául jellemzően kockázati felmérések és elemzések szolgáltak.
- Kockázati irányelv (risk policy): Egy adott intézmény által alkalmazott irányelvek minőségét jelenti, amelyek azt határozzák meg, hogy milyen módon és milyen mértékben kell egy adott kockázati kategóriát ellenőrizni.
- Adminisztratív szervezés és belső ellenőrzés (administrative organization and internal control): A kockázatok mértékét és azonosításuk módját figyelembe véve azon alkalmazott eljárási módokat, limiteket, továbbá a feladatok elkülönítését és azon megelőző intézkedéseket jelenti, amelyeket annak érdekében tettek meg, hogy azonosítsák a kockázati kategóriákat, és ezután meghatározzák az ehhez legjobban illeszkedő kockázati politikát.
- Risk monitoring: A kockázatok folyamatos azonosítását és mérését jelenti, mely többek között riportok, valamint eseti vagy tervezett elemzések által történik. (pl. stressz tesztek, sokk modellezés)

A kockázatkontrollok besorolási szintjei

Erős

A kockázat azonosítása

- A piaci kockázatot gyakran és részletesen azonosítják valamennyi releváns aspektusból
- A piaci kockázatok alapos elemzése által megpróbálják előre jelezni az innovatív termékeket, komplex befektetési termékeket, valamint az újonnan induló befektetési projekteket
- Az új termékeket folyamatosan értékeli egy olyan speciálisan megválasztott és kinevezett bizottság, melynek tagjai a felső vezetésből a front office-ról, a kockázatkezelésről és a belső ellenőrzésről kerülnek kiválasztásra
- A kockázati modellekben használt feltételezések és adatok naprakészek, hiánytalanok, megbízhatóak és korrektek, továbbá hosszú időtávot fognak át

- A piaci kockázat és az OTC termékek árazására vonatkozó kockázati modellt a „legjobb gyakorlat” (best practice) szerint alakítják ki, emellett pedig gyakran frissítik, értékelik és érvényesítik
- A menedzsment tagjait, továbbá mindazokat, akik a piaci kockázat szempontjából releváns szervezeti egységnek minősülnek bevonják a kockázatok azonosításába. Fontos szerepet játszik a piaci kockázat minden aspektusból történő teljes azonosítása.
- A kockázat azonosítása átláthatóan van dokumentálva
- A kockázat azonosítása szisztematikus megközelítésen alapul
- A kockázat azonosítását a megfelelő prioritásokra „ültetik át”

Kockázati irányelv

- A piaci kockázatkezeléshez kapcsolódó irányelveket és ehhez kapcsolódó kockázati étvágyat a felső vezetés határozza meg
- Az irányelvek nem csak az adott intézmény legfelsőbb szintjén elérhetőek
- Az irányelvek magas minőséget képviselnek (például teljesség, átláthatóság)
- Az irányelvek részletes információkat tartalmaznak többek között az engedélyezett pozíciókról, a pozíciók méretéről, a limitekről, a VAR limit mértékéről, a kívánatos spread-ek mértékéről, valamint a használt benchmarkokról
- Időszakosan hosszú távú (általában megbízható) scenáriók készülnek, amelyekben a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét próbálják megvizsgálni
- Létezik egy olyan piaci kockázattal foglalkozó testület, amelynek egyértelműen meg vannak határozva a feladatai a jogai és a felelőssége

Adminisztratív szervezés és belső ellenőrzés

- Az alkalmazott kockázati irányelv erősen beépül a szervezet működésébe (és egyúttal visszatükröződik az alkalmazott gyakorlatokban, a feladatok megosztásában és a megelőző intézkedésekben)
- A megfelelő feladatmegosztás és a „négy szem” elvének alkalmazása
- A front office és back office teljes szétválasztása
- A piaci kockázatok kezelése és az üzleti terület elkülönítése legalább az igazgatóság szintjéig megvalósul
- A tranzakciók során folyamatosan alkalmaznak hangrögzítést
- Egyértelműen meghatározottak a limitek a teljesített tranzakciókra és felvett pozíciókra vonatkozóan
- A folyamatok dokumentációja megfelelő és naprakész
- A feladatok, a jogok és a kötelezettségek egyértelműen vannak definiálva
- A teljesített tranzakciók, a vállalt (kockázati) pozíciók és kötelezettségek pontos, naprakész és teljes nyilvántartása
- Magas színvonalú informatikai rendszer szolgál a tranzakciók és a vállalt pozíciók kezelésére és limittüllépések azonosítására
- A feltételezések gyakori értékelése elemzések és stressz tesztek által
- Megfelelően alkalmazott módszerek a tőzsdére bevezetett és tőzsdén kívüli termékek árainak meghatározására és összehasonlítására

Risk monitoring

- Naponta készülnek átlátható riportok a vállalt pozíciókról, a limittúllépésekről, és az eredményekről
- A piaci kockázati pozíciók és ehhez kapcsolódó transzferek egész világra kiterjedő monitoringja minden terméket illetően
- Az elért hozamok benchmark hozamokkal történő nagyon gyakori összevetése az eltérések elemzése következtében
- A menedzsment rendszeresen tájékoztatják a kockázat szintjéről, az ellenőrzés minőségéről, továbbá a fejlesztésekre vonatkozó intézkedések állapotáról
- A rendszeres piaci kockázatot ellenőrző tevékenységekről szóló riport mellett gyakran készülnek egyéb riportok a felmerült problémákról, az esetleges incidensekről valamint a jövőbeni várakozásokról
- Gyakran végeznek rövid távú scenárió-elemzéseket és stressz teszteket, amelyekben átfogóan vizsgálják meg a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét

Megfelelő

A kockázat azonosítása

- A piaci kockázat fontosabb aspektusokból történő időszakonkénti azonosítása
- A piaci kockázatok alapos elemzése által megpróbálják előre jelezni a fontosabb innovatív termékeket, komplex befektetési termékeket, valamint az újonnan induló befektetési projekteket
- Az új termékeket folyamatosan értékeli egy olyan speciálisan megválasztott és kinevezett testület, melynek tagjai a felső vezetésből a front office-ról, a kockázatkezelésről és a belső ellenőrzésről kerülnek kiválasztásra
- A kockázati modellekben használt feltételezések és adatok általában naprakészek, hiánytalanok, megbízhatóak és korrektek, továbbá hosszú időtávot fognak át
- A piaci kockázat és az OTC termékek árazására vonatkozó kockázati modellt az általánosan elfogadott gyakorlat szerint alakítják ki, emellett pedig időszakonként frissítik, értékelik és érvényesítik
- A menedzsment tagjait, továbbá mindazokat, akik a piaci kockázat szempontjából releváns szervezeti egységnek minősülnek a szükséges mértékben bevonják a kockázatok azonosításába. Fontos szerepet játszik a piaci kockázat minden aspektusból történő alapvető azonosítása
- A kockázat azonosítása elfogadhatóan van dokumentálva
- A kockázat azonosítása általában szisztematikus megközelítésen alapul
- A kockázat azonosítását ésszerű prioritásokra „ültetik át”

Kockázati irányelv

- A piaci kockázatkezeléshez kapcsolódó irányelveket és ehhez kapcsolódó kockázati étvágyat – amennyiben azok nem konzisztensek a felső vezetés által elfogadott irányelvekkel – későbbi jóváhagyásra terjesztik elő
- Az irányelvek csak az adott intézmény legfelsőbb szintjén elérhetőek
- Az irányelvek elégséges minőséget képviselnek (például teljesség, átláthatóság)
- Az irányelvek elégséges információkat tartalmaznak többek között az engedélyezett pozíciókról, a pozíciók méretéről, a limitekről, a VAR limit mértékéről, a kívánatos spread-ek mértékéről, valamint a használt benchmarkokról

- Időszakosan hosszú távú scenáriók készülnek, amelyekben a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét próbálják megvizsgálni
- Létezik egy olyan piaci kockázattal foglalkozó testület, amelynek nagyvonalakban meg vannak határozva a feladatai a jogai és a felelőssége

Adminisztratív szervezés és belső ellenőrzés

- Az alkalmazott kockázati irányelv elégséges mértékben épül be a szervezet működésébe (és egyúttal visszatükröződik az alkalmazott gyakorlatokban, a feladatok megosztásában és a megelőző intézkedésekben)
- A megfelelő feladatmegosztás és a „négy szem” elvének alkalmazása
- A front office és back office megfelelő mértékű szétválasztása
- A piaci kockázatok kezelése és az üzleti terület elkülönítése legalább az igazgatóság szintjéig megvalósul
- A fontosabb (nagyobb volumenű) tranzakciók során alkalmaznak hangrögzítést
- Léteznek limitek a teljesített tranzakciókra és felvett pozíciókra vonatkozóan
- A folyamatok dokumentációja megfelelő és naprakész
- A feladatok, a jogok és a kötelezettségek általában egyértelműen vannak definiálva
- A teljesített tranzakciók, a vállalt (kockázati) pozíciók és kötelezettségek megfelelő nyilvántartása
- Megfelelő színvonalú informatikai rendszer szolgál a tranzakciók és a vállalt pozíciók kezelésére és limittüllépések azonosítására
- A feltételezések időszakos értékelése elemzések és stressz tesztek által
- Ésszerűen alkalmazott módszerek a tőzsdére bevezetett és tőzsdén kívüli termékek árainak meghatározására és összehasonlítására

Risk monitoring

- Időszakosan készülnek átlátható riportok a vállalt pozíciókról, a limittüllépésekről, és az eredményekről
- A piaci kockázati pozíciók és ehhez kapcsolódó transzferek egész világra kiterjedő monitoringja a termékek többségét illetően
- Az elért hozamok benchmark hozamokkal időszakonként történő összevetése az eltérések elemzése következtében
- A menedzsmentet megfelelő rendszerességgel tájékoztatják a kockázatokról és azok kezeléséről
- A rendszeres piaci kockázatot ellenőrző tevékenységekről szóló riport mellett riportok készülnek a felmerült problémákról, az esetleges incidensekről valamint a jövőbeni várakozásokról
- Időszakonként végeznek rövid távú scenárió-elemzéseket és stressz teszteket, amelyekben a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét vizsgálják meg

Gyenge

A kockázat azonosítása

- A piaci kockázat időszakonkénti, néhány aspektusból történő, széles körű azonosítása

- Figyelemmel a kapcsolódó piaci kockázatokra rendszerint csak visszamenőlegesen elemzik az innovatív termékeket, komplex befektetési termékeket, valamint az újonnan induló befektetési projekteket
- Az új termékeket esetenként értékeli egy olyan speciálisan megválasztott és kinevezett testület, melynek tagjai a felső vezetésből a front office-ról, a kockázatkezelésről és a belső ellenőrzésről kerülnek kiválasztásra
- A kockázati modellekben használt feltételezések és adatok némileg elavultak, emellett néha hiányosak, inkorrektek, megbízhatatlanok, csak rövid időtávot fognak át és többségében belső adatokon alapulnak
- A piaci kockázat és az OTC termékek árazására vonatkozó kockázati modellt vagy a hüvelyujj-szabály szerint vagy szakmai vélemények alapján alakítják ki, azonban hiányzik a modell független jóváhagyása
- A menedzsment tagjait illetve a releváns szervezeti egységeket nem vonják be megfelelő mértékben a kockázatok azonosításába. A piaci kockázat minden aspektusból történő teljes azonosítása nem történik meg elégséges mértékben az ezért felelős szervezeti egységben
- A kockázat azonosítása hiányosan van dokumentálva
- A kockázat azonosítása nem az elvárt mértékben alapul a szisztematikus megközelítésen
- A kockázat azonosítása után nem történik meg elégséges mértékben a megfelelő prioritások kijelölése

Kockázati irányelv

- A piaci kockázatkezeléshez kapcsolódó irányelveket és ehhez kapcsolódó kockázati étvágyat – amennyiben azok nem konzisztensek a felső vezetés által elfogadott irányelvekkel – rendszerint nem terjesztik elő későbbi jóváhagyásra
- Az irányelvek elégtelen minőséget képviselnek (például teljességet, átláthatóságot illetően)
- Az irányelvek nem tartalmaznak elegendő információt az engedélyezett pozíciókról, a pozíciók méretéről, a limitekről, a VAR limit mértékéről, a kívánatos spread-ek mértékéről, valamint a használt benchmarkokról
- Esetlegesen hosszú távú scenáriók készülnek, amelyekben a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét próbálják megvizsgálni
- Az intézmény eseti alapon létrehozhat egy piaci kockázattal foglalkozó munkacsoportot, melynek feladatai, jogai és a felelőssége csak nagyon általánosan van meghatározva

Adminisztratív szervezés és belső ellenőrzés

- Az alkalmazott kockázati irányelv nem épül be elégséges mértékben a szervezet működésébe (ami a gyakorlatban történő megvalósítást, a feladatok megosztását és a megelőző intézkedéseket illeti)
- A nem megfelelő feladatmegosztás és a „négy szem” elvének hiányos alkalmazása
- A front office és back office szétválasztása nagyon egyszerű módon valósul meg
- A kockázatkezelés és az üzleti terület funkcióinak szeparációja csak alacsony szinten van kiépítve
- Hangrögzítést csak esetenként alkalmaznak
- Nincsenek mindig egyértelműen meghatározott limitek a teljesített tranzakciókra és felvett pozíciókra vonatkozóan
- A folyamatok dokumentációja nem megfelelő és naprakész
- A feladatok, a jogok és a kötelezettségek meghatározása általában nem egyértelmű

- A teljesített tranzakciók, a vállalt (kockázati) pozíciók és kötelezettségek elégtelen (hiányos) nyilvántartása
- A tranzakciók és a vállalt pozíciók kezelésére és limittúllépések azonosítására szolgáló informatikai rendszernek bizonyos területeken jelentős hiányosságai vannak
- A feltételezések korlátozott értékelése elemzések és stressz tesztek által
- Nehezen érthető módszerek alkalmazása a tőzsdére bevezetett és tőzsdén kívüli termékek árainak meghatározására és összehasonlítására

Risk monitoring

- Eseti riportok a vállalt pozíciókról, a limittúllépésekről, és az eredményekről
- A piaci kockázati pozíciók és ehhez kapcsolódó transzferek egész világra kiterjedő monitoringja minden terméket illetően
- Az elért hozamok benchmark hozamokkal történő eseti összevetése az eltérések elemzése következtében
- A menedzsmentet csak eseti alapon tájékoztatják a fontosabb kockázatokról, valamint azok kezeléséről
- A rendszeres piaci kockázatot ellenőrző tevékenységekről szóló riport mellett csak ritkán készülnek riportok a problémákról, az esetleges incidensekről valamint a jövőbeni várakozásokról
- Alkalmanként végeznek rövid távú scenárió-elemzéseket és stressz teszteket, amelyekben átfogóan vizsgálják meg a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét

Elégtelen

A kockázat azonosítása

- A piaci kockázat azonosítása csak esetleg, vagy egyáltalán nem történik meg
- A fontosabb innovatív termékeket, komplex befektetési termékeket, valamint az újonnan induló befektetési projekteket egyáltalán nem elemzik a kapcsolódó piaci kockázatok szempontjából
- Az új termékeket nem kerülnek értékelésre egy olyan megválasztott és kinevezett testület által, melynek tagjai a felső vezetésből a front office-ról, a kockázatkezelésről és a belső ellenőrzésről kerülnek kiválasztásra
- A kockázati modellekben használt feltételezések és adatok nagymértékben elavultak, hiányosak, inkorrektak, megbízhatatlanok, csak rövid időtávot fognak át és kizárólag belső adatokon alapulnak
- A piaci kockázat és az OTC termékek árazására vonatkozó kockázati modell vagy nem kerül fejlesztésre az alkalmazott gyakorlatok alapján, vagy még időszakosan sem kerül értékelésre
- A menedzsment tagjai illetve a releváns szervezeti egységek alig kerülnek bevonásra a kockázatok azonosításába. A piaci kockázat minden aspektusból történő teljes azonosítása minimális mértékben történik csak meg az ezért felelős szervezeti egységben.
- A kockázat azonosítása nincs dokumentálva
- A kockázat azonosítása nem alapul szisztematikus megközelítésen
- A kockázat azonosítása után nem történik meg a megfelelő prioritások kijelölése

Kockázati irányelv

- A piaci kockázatkezeléshez kapcsolódó irányelveket és ehhez kapcsolódó kockázati étvágyat – amennyiben azok nem konzisztensek a felső vezetés által elfogadott irányelvekkel – nem terjesztik elő későbbi jóváhagyásra
- Az irányelvek elégtelen, nehezen érthető minőséget képviselnek (például teljességet, átláthatóságot illetően)
- Az irányelvek nagy tömören vannak részletezve
- Az olyan hosszú távú scenáriók teljes hiánya, amelyekben a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét próbálják megvizsgálni
- Az intézmény nem hoz létre piaci kockázattal foglalkozó munkacsoportot

Adminisztratív szervezés és belső ellenőrzés

- Az alkalmazott kockázati irányelv gyakorlatilag nem épül be a szervezet működésébe (ami a gyakorlatban történő megvalósítást, a feladatok megosztását és a megelőző intézkedéseket illeti)
- A nem megfelelő feladatmegosztás és a „négy szem” elvének hiányos alkalmazása
- A front office és back office szétválasztása nem valósul meg
- A kockázatkezelés és az üzleti terület funkcióinak szeparációja csak nagyon alacsony szinten van kiépítve
- Hangrögzítést nem alkalmaznak
- Nincsenek limitek a teljesített tranzakciókra és felvett pozíciókra vonatkozóan
- Alig történik meg a folyamatok dokumentációja, az adatok elavultak
- A feladatok, a jogok és a kötelezettségek meghatározása nem egyértelmű
- A teljesített tranzakciókat, a vállalt (kockázati) pozíciókat és kötelezettségeket alig tartják nyilván
- A tranzakciók és a vállalt pozíciók kezelésére és limittúllépések azonosítására szolgáló informatikai rendszernek jelentős hiányosságai vannak
- A feltételezések nem kerülnek kiértékelésre elemzések és stressz tesztek által
- Nincsenek módszerek a tőzsdére bevezetett és tőzsdén kívüli termékek árainak meghatározására és összehasonlítására

Risk monitoring

- A vállalt pozíciókról, a limittúllépésekről, és az eredményekről nagyon ritkán készülnek riportok
- A piaci kockázati pozíciókat az egész világra kiterjedően figyelemmel kísérik, azonban az ehhez kapcsolódó pozíciók átruházása nélkül
- Az elért hozamok benchmark hozamokkal történő összevetése nem történik meg az eltérések elemzése következtében
- A menedzsment alig veszi figyelembe a fontosabb kockázatokat, valamint azok kezelését
- A rendszeres piaci kockázatot ellenőrző tevékenységekről szóló riport mellett nem készülnek további riportok a problémákról, az esetleges incidensekről valamint a jövőbeni várakozásokról
- Nem készülnek olyan rövid távú scenárió-elemzések és stressz tesztek, amelyekben a jövőbeni lehetséges katasztrófák és rendkívüli helyzetek bekövetkezési valószínűségét vizsgálják meg

Megjegyzés:

A hitelintézet a banki könyv kamatláb kockázatának kezelése keretében rendszeresen végez olyan elemzéseket (stressz tesztek), amelyek megmutatják, hogy egy hirtelen és nem várt kamatváltozásnak milyen hatása lehet a hitelintézet jövedelmezőségére rövidtávon és a tőkeértékére hosszabb távon.

Prudenciális, és így felügyeleti szempontból a gazdasági értékre gyakorolt hatás mérése tekintendő elsődlegesnek. Mivel azonban a jövedelmezőség alakulása hosszabb távon befolyásolhatja a hitelintézet szolvenciáját is, az intézmények számára a jövedelmezőségi hatások mérése is kiemelt fontossággal bír.

Üzleti folyamatok és tőke

Pénzügyi és működési kockázatok

Működési kockázat

Nem megfelelő belső folyamatok és rendszerek, külső események vagy a személyek nem megfelelő feladatellátása miatt felmerülő, illetőleg jogszabály, szerződés vagy belső szabályzatban rögzített eljárás megsértése vagy nem teljesítése miatt keletkező, jövedelmezőséget és tőkehelyzetet érintő veszteségek veszélye.

Elemek

A működési kockázathoz tartozó kockázati eseménytípusok (rendszerünkben kockázatszegmensek):

- Belső csalás (legalább egy belső dolgozó részvételével)
- Külső csalás (csak külső személyek részvételével)
- Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság
- Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika
- Tárgyi eszközökben bekövetkező károk
- Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba
- Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés

A kockázati események hatásánál a jogi következmények is figyelembe veendőek.

Az inherens kockázatok értékelési kritériumai

Relevanciájuknak megfelelően veendőek figyelembe az egyes működési kockázati eseménytípusoknál, az egyes tevékenységek inherens kockázatainak értékelése során.

- Tárgyasult és nem tárgyasult kitett értékek (állományok, forgalmak, eszközök – db/érték) nagysága és koncentrálttsága
 - a Belső csalás, a Külső csalás, a Tárgyi eszközökben bekövetkező károk kockázati események kapcsán, tekintettel
 - a munkafolyamat lebonyolítási módja folytán, ezen belül, az IT rendszeren keresztül, belső csalással okozható kárra (pl utalás, pozíciók módosítása), valamint az IT rendszeren keresztül külső csalással (pl hackeléssel, pénz- vagy információlopással) okozható kárra
 - a természetes értékek (állományok, eszközök, helyszínek) helyére is, melyeket érinthet veszteséget okozó belső és külső lopás és rablás, fizikai katasztrófa
 - a belső csalás szempontjából kritikus munkakörök számára, mely hatással van a visszaélési lehetőségek kiterjedtségére

- Az ügyfélforgalom nagysága (szármosság – fizikailag veszélynek kitétt, készpénzt forgalmazó helyen), továbbá a dolgozói állomány nagysága
 - a Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság kockázati események kapcsán, tekintettel
 - a munkaügyi és javadalmazási eljárásokkal kapcsolatos helytelen/etikátlan gyakorlatnak való dolgozói kitétségre,
 - a dolgozók és ügyfelek fizikai vagy egyéb veszélynek (pl pénzkezelésnél rablás, zsarolás) való kitétségre,
 melyek kártérítési igényhez vezethetnek
- A tevékenységek jellegéből adódó ügyfélkapcsolat-rendszer kiterjedtsége, az alkalmazott konstrukciók, forgalmazott termékek bonyolultsága, kockázatossága, jogszabályi megfelelési igényének összetettsége
 - az Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika kockázati események kapcsán, tekintettel
 - az ügyfélkezelési eljárásokra (megfelelő tájékoztatás, bizalmasság, problémák/panaszügyek gondozása, KYC, szakszerűség)
 - a forgalmazott termékek jellegéből adódó kockázatosságára (ügyfélre vagy az intézményre nézve kockázatos, összetett jogszabályi megfelelési kényszer alá eső konstrukciók/termékmodellek)
 - az üzletviteli gyakorlatra (jogszerűség, tisztességes verseny – engedélyezett tevékenység, pénzmosási ügyletek kiszűrése, gondozása; bennfentes kereskedelem kiszűrése, etikus reklám)
 - illetve az ezek keretében, kártérítési igényekhez, bírságokhoz (és ezek mellett reputációs károkhoz) vezető kockázati eseményekre
- A munkafolyamat-lebonyolítás, a működtetés függőségének kiterjedtsége, koncentrálttsága
 - az Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba kockázati események kapcsán, tekintettel
 - a különböző rendszerkiesések (IT hardver és szoftver, telekommunikáció, egyéb technikai rendszerek, ide értve az energiaellátást is)
 - a helyszínekiesés
 - emberi erőforrás kiesés
 - külső szolgáltató kiesés
 veszteséget okozó veszélyeire, figyelemmel a függőség koncentrálttsága is, figyelembe véve a tevékenység időkritikusságát (reputációs károk is kapcsolódhatnak!)
- A kritikus (nagy értékeket, forgalmat és/vagy bizalmas információkat kezelő, időkritikus) munkafolyamatok lebonyolítási eljárásainak összetettsége, szofisztikáltsága, IT támogatottsága, és jogszabályi megfelelési kényszerének foka
 - a Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés kockázati események kapcsán, tekintettel
 - a hibásan végzett, vagy elmulasztott lépések lehetséges veszteségokozó hatására

(pl. ha kritikus intézményi tevékenységek koncentráltan kiszolgáltatottak IT rendszereknek, melyek hibásan, adatvesztéssel, ellenőrizetlenül működnek; a munkafolyamatok lebonyolítási eljárásai nem szabályozottak, ellenőrzöttek; a hibásan, késedelmesen végzett, vagy elmulasztott lépések jelentős jogszabálysértéseket is eredményezhetnek)

- a lényeges/gyakori változások (szervezet, eljárás, rendszertámogatás, dolgozók, jogszabályi környezet) következtében fokozódó hiba- és visszaélési lehetőségekre (reputációs károk is kapcsolódhatnak!)

Röviden összefoglalva az inherens működési kockázatok fent részletezett értékelési kritériumai:

- kitett értékek nagysága (állomány, forgalom, eszköz – számlapénz, készpénz, technikai eszköz – db/érték)
- ügyfélforgalom nagysága (fizikai)
- dolgozói létszám nagysága
- értékek, függőségek koncentrációjának foka
- ügyfélkapcsolat-rendszer kiterjedtsége
- termékek/konstrukciók, értékesítési eljárások bonyolultsága
- jogszabályi megfelelési kényszer foka (termékmodellek, eljárások kapcsán)
- eljárások függőségének foka (támogató rendszerektől, dolgozóktól, helyszíntől, szolgáltatótól – kiszervezés!)
- eljárások időkritikussága
- változások nagysága, gyakorisága (környezet/jogszabály, eljárás, támogató rendszer, szolgáltató, dolgozók)

Az inherens kockázatok besorolási szintjei

Alacsony

- az intézmény tulajdonában, felelősségi körében lévő, az adott tevékenységre jellemző tárgyiasult és nem tárgyiasult értékek (állományok, forgalmak, eszközök) nagyságához képest vagy azok megosztottsága folytán a belső, vagy külső csalás, vagy fizikai károkat okozó külső események következtében nem fordulhat elő az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten érzékelhető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét befolyásoló, meg nem térülő kár
- az adott tevékenységre jellemző, fizikai veszélynek kitett helyen az ügyfélforgalom és a dolgozói kör, számossága, vagy megosztottsága folytán nem számottevő, továbbá a dolgozói létszám és az alkalmazásokat érintő változások mértéke alacsony, így a munkakörnyezettel kapcsolatos kockázati eseményekből fakadó lehetséges, meg nem térülő kártérítési igények mértéke az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten érzékelhető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét befolyásoló hatással nem bír
- az adott tevékenységre kiterjedt ügyfélkapcsolat-rendszer nem jellemző, az alkalmazott konstrukciók, forgalmazott termékek nem bonyolultak, a jogszabályi megfelelési kényszer könnyen kezelhető, így az esetleges helytelen üzletvitelből eredő károk, kártérítési igények nem fejthetnek ki érzékelhető hatást az adott tevékenység jövedelmezőségére, vagy az intézmény működőképességére, üzletvitelére
- az adott tevékenységre jellemző munkafolyamatok nem időkritikusak, jellegük, vagy megosztottságuk folytán nem kiszolgáltatottak valamely humán- vagy technikai erőforrásnak, szolgáltatónak, vagy helyszínnek, így nem valószínűsíthetők az üzletmenet megszakadást kiváltó, ezzel az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten érzékelhető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét befolyásoló kárt okozó kockázati események

- az adott tevékenység az intézménynek nem egyedüli, meghatározó tevékenysége, a munkafolyamatok nem bonyolultak, megfelelő technikai (IT) támogatottságuk csak elhanyagolható hibalehetőséget enged, nincs lényeges jogszabályi megfelelési kényszer, nem jellemző a környezet, az eljárások, a munkaerő gyakori változása, így az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten érzékelhető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét befolyásoló, a lebonyolítási eljárások hibáiból adódó kockázati események kárt okozó hatása nem valószínűsíthető

Mérsékelt

- az intézmény tulajdonában, felelősségi körében lévő, az adott tevékenységre jellemző tárgyasult és nem tárgyasult értékek (állományok, forgalmak, eszközök) nagyságához képest vagy azok megosztottsága folytán a belső, vagy külső csalás, vagy fizikai károkat okozó külső események következtében csak az adott tevékenység jövedelmezőségét komolyabban vissza nem vető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét csak kisebb zökkenő erejéig befolyásoló, meg nem térülő kár keletkezhet
- az adott tevékenységre jellemző, fizikai veszélynek kitett helyen az ügyfélforgalom és a dolgozói kör, számossága, vagy megosztottsága folytán korlátozott, továbbá a dolgozói létszám és az alkalmazásokat érintő változások mértéke nem olyan magas, hogy a munkakörnyezettel kapcsolatos kockázati eseményekből fakadó lehetséges, meg nem térülő kártérítési igények mértéke az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten nagyobb problémához vezet, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét lényegesen befolyásoló kárt okozzon
- az adott tevékenységre korlátozott mértékű ügyfélkapcsolat-rendszer jellemző, az alkalmazott konstrukciók, forgalmazott termékek jellemzően nem bonyolultak, a jogszabályi megfelelési kényszer különösebb nehézségeket nem okoz, így az esetleges helytelen üzletvitelből eredő károk, kártérítési igények valószínűsíthetően csak kis mértékben ronthatják az adott tevékenység jövedelmezőségét, vagy az intézmény működőképességére, üzletvitelére gyakorolt negatív hatás rövid időn belül ellensúlyozható
- az adott tevékenységre jellemző munkafolyamatok döntően nem időkritikusak, jellegük, vagy megosztottságuk folytán csak kevéssé kiszolgáltatottak valamely humán- vagy technikai erőforrásnak, szolgáltatónak, vagy helyszínek, így az esetleges, üzletmenet megszakadást kiváltó kockázati események az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten számottevő kárt nem okozhatnak, az intézmény működőképességét, üzletvitelét jelentősen nem befolyásolhatják
- az adott tevékenység az intézmény lényeges tevékenységeinek egyike, a munkafolyamatok részben bonyolultak, a technikai (IT) támogatottság nem zárja ki a hibalehetőségeket, bizonyos jogszabályi megfelelési kényszer jellemző, a környezet, az eljárások, a munkaerő viszonylag gyakran változik, így a lebonyolítási eljárások hibáiból adódó kockázati események az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten még elviselhető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét korlátozottan befolyásoló kárt okozhatnak

Jelentős

- az intézmény tulajdonában, felelősségi körében lévő, az adott tevékenységre jellemző tárgyasult és nem tárgyasult értékek (állományok, forgalmak, eszközök) nagyságához képest vagy azok megosztottsága folytán a belső, vagy külső csalás, vagy fizikai károkat okozó külső események következtében az adott tevékenység jövedelmezőségét komolyabban visszavető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét nagy mértékben befolyásoló, meg nem térülő kár keletkezhet
- az adott tevékenységre jellemző, fizikai veszélynek kitett helyen az ügyfélforgalom és a dolgozói kör, számossága, koncentrálttsága folytán, nagy, továbbá a dolgozói létszám és az alkalmazásokat érintő változások mértéke magas, így a munkakörnyezettel kapcsolatos kockázati eseményekből fakadó lehetséges, meg nem térülő kártérítési igények mértéke az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten, a helyzetét befolyásolóan nagy lehet, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét lényegesen ronthatja

- az adott tevékenységre kiterjedt ügyfélkapcsolat-rendszer jellemző, az alkalmazott konstrukciók, forgalmazott termékek közül több bonyolult, a jogszabályi megfelelési kényszer nagy, így az esetleges helytelen üzletvitelből eredő károk, kártérítési igények jelentősen ronthatják az adott tevékenység jövedelmezőségét, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét oly mértékben nehezítik, hogy ellensúlyozásuk komolyabb intézkedést igényel
- az adott tevékenységre jellemző munkafolyamatok döntően időkritikusak, jellegük, vagy megosztottságuk folytán kiszolgáltatottak valamely humán- vagy technikai erőforrásnak, szolgáltatónak, vagy helyszínnek, így az üzletmenet megszakadást kiváltó kockázati események az adott tevékenység jövedelmezőségében jelentős kárt okozhatnak, az intézmény működőképességét, üzletvitelét alapvetően befolyásolhatják
- az adott tevékenység az intézmény lényeges tevékenységeinek egyike, a munkafolyamatok részben bonyolultak, a technikai (IT) támogatottság nem zárja ki a hibalehetőségeket, bizonyos jogszabályi megfelelési kényszer jellemző, a környezet, az eljárások, a munkaerő viszonylag gyakran változik, így a lebonyolítási eljárások hibáiból adódó kockázati események az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten még elviselhető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét korlátozottan befolyásoló kárt okozhatnak

Magas

- az intézmény tulajdonában, felelősségi körében lévő, az adott tevékenységre jellemző tárgyiasult és nem tárgyiasult értékek (állományok, forgalmak, eszközök) nagyságához képest vagy azok megosztottsága folytán a belső, vagy külső csalás, vagy fizikai károkat okozó külső események következtében az adott tevékenység jövedelmezőségét alapjaiban visszavető, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét végérvényesen befolyásoló, meg nem térülő kár keletkezhet
- az adott tevékenységre jellemző, fizikai veszélynek kitett helyen az ügyfélforgalom és a dolgozói kör, számossága, koncentrátsága folytán olyan nagy, továbbá a dolgozói létszám és az alkalmazásokat érintő változások mértéke olyan magas, hogy a munkakörnyezettel kapcsolatos kockázati eseményekből fakadó lehetséges, meg nem térülő kártérítési igények mértéke az adott tevékenység folytatását, illetve az intézmény működőképességét, üzletvitelét ellehetleníti
- az adott tevékenységre alapvetően jellemző a kiterjedt ügyfélkapcsolat-rendszer, az alkalmazott konstrukciók, forgalmazott termékek többsége bonyolult, a jogszabályi megfelelési kényszer kiemelt, így a valószínűsíthető, helytelen üzletvitelből eredő károk, kártérítési igények döntően leronthatják az adott tevékenység jövedelmezőségét, az intézmény működőképességét, üzletvitelét ellehetleníthetik
- az adott tevékenységre jellemző munkafolyamatok kifejezetten időkritikusak, koncentráltan kiszolgáltatottak valamely gyakran kieső humán- vagy technikai erőforrásnak, szolgáltatónak, vagy helyszínnek, így az üzletmenet megszakadást kiváltó kockázati események az adott tevékenység jövedelmezőségét hosszabb távon alapvetően lerontó, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét ellehetlenítő kár bekövetkezéséhez vezethetnek
- az adott tevékenység az intézmény egyedüli, vagy alapvetően meghatározó tevékenysége, a munkafolyamatok bonyolultak, a technikai (IT) támogatottság gyenge, hibás, jellemző a jogszabályi megfelelési kényszer, a környezet, az eljárások, a munkaerő gyakran változik, így a lebonyolítási eljárások hibáiból adódó kockázati események az adott tevékenység jövedelmezőségéhez mérten elviselhetlen, vagy az intézmény működőképességét, üzletvitelét ellehetlenítő kárt okozhatnak

A besorolási érték mindig az adott tevékenység jellemző volumenadataihoz (hatás/felelősségi körbe tartozó értékek, jövedelem), míg a központi (nem jövedelemtermelő) tevékenységek esetén az egyéb tevékenységekre és az intézmény egészére gyakorolt hatáshoz, az intézmény teherviselő képességéhez mérten kerül meghatározásra.

Az együttes hatás megítélésénél ugyancsak a jövedelmezőségre és az intézmény működőképességére, üzletvitelére, tőkehelyzetére gyakorolt befolyást tekintjük mérvadónak az inherens kockázat mértékének besorolásához.

A kockázatkontrollok értékelési kritériumai

- A folyamatba épített ellenőrzések rendszerének minősége (komplexitás, karbantartás, gyakorlat)
 - a Belső csalás, a Külső csalás, a Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság, az Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika, a Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés kockázati események kezelése kapcsán,
 - tekintettel
 - az egyes tevékenységekhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítási lépéseiben rejlő hiba- és visszaélési lehetőségeket feltáró kockázatazonosítás és felmérés rendszerére,
 - a kontrollszükséglet meghatározására és érvényesítésére a folyamat-szabályozásokban,
 - az ellenőrzés, hibaszűrés módjának meghatározását – a jogszabályérzékeny körben – segítő compliance rendszerre,
 - a folyamatba épített kontrollok gyakorlati működésére,
 - a vonatkozó monitoring eljárásra (eseményregiszter, riportolás),
 - az ezekre irányuló vezetői ellenőrzésnek a minőségére(cél a munkafolyamatok lebonyolítása során bekövetkező hibák, az etikátlan eljárások és visszaélések (mint pl. humán vagy technikai alapú jogosulatlan tevékenység, csalás, sikkasztás) megelőzése, a szükséges intézkedések meghozatala)
- Az intézményvédelmi rendszer minősége (komplexitás, karbantartás, gyakorlat)
 - a Belső csalás, a Külső csalás, a Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság, a Tárgyi eszközökben bekövetkező károk kockázati események kezelése kapcsán,
 - tekintettel
 - az intézménybiztonsági rendszer elemeit képező IT-, fizikai- és humánbiztonsági rendszer koncepcionális megalapozására,
 - a kockázatazonosítás és felmérés rendszerére,
 - a védelmi szükséglet meghatározására,
 - az események kivédését, detektálását, hatásának enyhítését szolgáló technikai és humán berendezések/intézkedések, működtetésének, tervezésének, kivitelezésének rendszerére,
 - a kialakított napi gyakorlatra,
 - a vonatkozó monitoring eljárásra (eseményregiszter, riportolás),
 - az ezekre irányuló vezetői ellenőrzésnek a minőségére(cél a munkafolyamatok lebonyolítása, vagy külső események kapcsán bekövetkező visszaélések (mint pl. IT/hackelés, vírus; fizikai és humán/lopás, rablás) kivédése, illetve fizikai károsodások (mint pl. katasztrófák) hatásának enyhítése, a szükséges intézkedések meghozatala)
 - továbbá
 - a biztosításkötések (vagyon, felelősség, személy) szempontrendszerének, karbantartásának kialakítására irányuló gyakorlat minőségére(cél a főleg külső események kapcsán bekövetkező esetleges károk megtérülése)
- A BCM (Business Continuity Management / üzletmenet folytonosság menedzsment) rendszer minősége (komplexitás, karbantartás, gyakorlat)
 - az Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba miatti üzletmenet megszakadást kiváltó kockázati események kezelése kapcsán,

tekintettel

- a BCM rendszer koncepcionális megalapozására,
 - a lényeges erőforrások (támogató technikai rendszer, dolgozó, helyszín, szolgáltató) kieséséből eredő, munkafolyamat megszakadást okozó kockázati események azonosításának, felmérésének rendszerére,
 - a BCP (Business Continuity Plan / üzletmenet folytonossági terv) és a DRP (Disaster Recovery Plan / katasztrófa helyreállítási terv) akciótervszükséglet meghatározására,
- a BCP és DRP akciótervek (IT háttérközpont is) kidolgozásának, karbantartásának, tesztelésének rendszerére, a tervek szerinti feltételek biztosítására,
- a vonatkozó monitoring eljárásra (eseményregiszter, riportolás),
- az ezekre irányuló vezetői ellenőrzésnek a minőségére
(cél az üzletmenet (kritikus tevékenységek) rendkívüli helyzetben való folytathatósága)

Röviden összefoglalva a működési kockázat kontrollok fent részletezett értékelési kritériumai:

- a folyamatba épített ellenőrzések rendszerének minősége (komplexitás, karbantartás, gyakorlat)
- az intézményvédelmi (IT-, fizikai- és humánbiztonsági, biztosítási) rendszer minősége (komplexitás, karbantartás, gyakorlat)
- a BCM (Business Continuity Management) rendszer minősége (komplexitás, karbantartás, gyakorlat)

Az inherens kockázatok jellegéhez illően, mértékével arányosan (ide értve a lehetséges stressz szcenáriókat is) veendő figyelembe az egyes működési kockázati eseménnytípusoknál, az egyes tevékenységek inherens kockázataival kapcsolatos kockázatkontrollok értékelése során.

A kockázatkontrollok besorolási szintjei

Erős

- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása során bekövetkező hibák, az etikátlan eljárások és a visszaélések (mint pl. humán vagy technikai alapú jogosulatlan tevékenység, csalás, sikkasztás) megelőzésére, az esetleg szükséges intézkedések meghozatalára minden feltétel biztosított:
 - a hibák által okozott tolerálható veszteség mértékére vonatkozó kockázati étvág meghatározott
 - az üzletvitel, a termékfejlesztés kontrollját stratégia alapozza meg, illetve compliance támogatja
 - a szabályozási rendszer átfogja az adott tevékenységet
 - a kockázatazonosítás és felmérés rendszere kiter az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítási lépéseiben rejlő hiba- és visszaélési lehetőségek feltárására, a kontrollszükséglet meghatározásra kerül és ez érvényesítésül a folyamat-szabályozásokban
 - a monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) működik az adott tevékenységre vonatkozóan
 - megfelelő a vezetői ellenőrzés
 - a munkafolyamatok lebonyolítási eljárásaiban kockázatarányos humán- és technikai kontrollrendszer működik a belső és külső csalások, munkaviszonnyal kapcsolatos jogszerűtlen, etikátlan eljárások kivédésére;

- így az ügyfelek helyes kezelésére (megfelelő tájékoztatás, bizalmasság, problémák/panaszügyek gondozása), etikátlan, hibás, jogszabálysértő üzleti gyakorlat kerülésére (etikátlan reklám, tisztességtelen verseny), pénzmosási ügyletek, bennfentes kereskedelem kiszűrésére, szakszerűtlen üzletvitel kerülésére (ügyfélnek megfelelő, engedélyezett termék megfelelő módú értékesítése, megfelelő, jogszerű termékmodellek kidolgozása) megfelelő kontroll működik
- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása, vagy külső események kapcsán bekövetkező visszaélések (mint pl. IT/hackelés, vírus; fizikai és humán/lopás, rablás) kivédése, illetve fizikai károsodások (mint pl. katasztrófák) hatásának enyhítése, a szükséges intézkedések meghozatala, továbbá a főleg külső események kapcsán bekövetkező esetleges károk megtérülése céljából megfelelő intézményvédelmi rendszer (IT, fizikai, humán) működik
 - IT biztonság (példaszerűen):
 - ◆ van elfogadott IT biztonsági stratégia, megvalósításához a feltételrendszer biztosított
 - ◆ az adott tevékenység végzéséhez szükséges kritikus IT rendszerek megfelelő védelme/vírusvédelme megoldott
 - ◆ a hozzáférések szabályozottak, beállításuk a céloknak megfelelően korlátozott, karbantartott, a végrehajtott tranzakciók visszakövethetők (azonosíthatók), az események időben észlelhetők, van detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
 - Fizikai biztonság (példaszerűen):
 - ◆ van kockázatalapú felmérés a technikai és élőerős védelem koncepcionális tervezéséhez
 - ◆ a technikai és/vagy élőerős védelem a kritikus helyeken megoldott, a napi gyakorlat felügyelése biztosított, az elkövetett visszaélések detektálhatók, azonosíthatók, van kockázati esemény esetén alkalmazandó intézkedési terv,
 - ◆ van a kockázati étvágyat meghaladó lehetséges veszteségre karbantartott biztosítás
 - Humán biztonság (példaszerűen):
 - ◆ van a humánkockázat szempontjából kritikus munkakörök azonosítására és a kapcsolódó biztonsági követelmények meghatározására irányuló koncepció
 - ◆ működik humánszűrés a kritikus munkakörök betöltésénél, van detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
- az adott tevékenység kritikus erőforrások kiesése esetén, rendkívüli helyzetben is fennakadás nélkül folytatható a megfelelő a BCM (Business Continuity Management) rendszernek köszönhetően
 - van koncepcionálisan megalapozott BCM rendszer
 - működik a lényeges erőforrások (támogató technikai rendszer, dolgozó, helyszín, szolgáltató) kieséséből eredő, munkafolyamat megszakadást okozó kockázati események azonosítására, felmérésére szolgáló rendszer,
 - a BCP és DRP akciótervszükséglet meghatározásra kerül,
 - a megfelelő, minden lényeges információt tartalmazó BCP és DRP akciótervek (IT háttérközpont is) kidolgozásának, karbantartásának, tesztelésének rendszere biztosított, ide értve a tervek szerinti feltételek biztosítását, a szükség szerinti számítástechnikai háttérközpont/tartalékmegoldás biztosítását is
 - a vonatkozó monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) megoldott
 - az ezekre irányuló vezetői ellenőrzésnek a minősége megfelelő

Megfelelő

- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása során bekövetkező hibák, az etikátlan eljárások és a visszaélések (mint pl. humán vagy technikai alapú jogosulatlan tevékenység, csalás, sikkasztás) megelőzésére, az esetleg szükséges intézkedések meghozatalára a feltételek döntően biztosítottak:
 - a hibák által okozott tolerálható veszteség mértékére vonatkozó kockázati étvág meghatározására törekvés van
 - az üzletvitel, a termékfejlesztés kontrollját stratégia alapozza meg, a compliance támogatás többnyire működik
 - a szabályozási rendszer átfogja az adott tevékenységet
 - a kockázatazonosítás és felmérés rendszere kiter az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítási lépéseiben rejlő hiba- és visszaélési lehetőségek feltárására, a leglényegesebb kontrollszükséglet meghatározásra kerül és ez döntően érvényesítésül a folyamat-szabályozásokban
 - a monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) működik az adott tevékenységre vonatkozóan, de legalábbis megoldott a vezetői informáltság valamilyen dokumentált formában
 - a vezetői ellenőrzés a leglényegesebb kockázati pontok tekintetében megfelelően működik
 - a munkafolyamatok lebonyolítási eljárásaiban döntően működik kockázatarányos humán- és technikai kontrollrendszer a belső és külső csalások, munkavisztonnyal kapcsolatos jogszerűtlen, etikátlan eljárások kivédésére;
 - így az ügyfelek helyes kezelésére (megfelelő tájékoztatás, bizalmasság, problémák/panaszügyek gondozása), etikátlan, hibás, jogszabálysértő üzleti gyakorlat kerülésére (etikátlan reklám, tisztességtelen verseny), pénzmosási ügyletek, bennfentes kereskedelem kiszűrésére, szakszerűtlen üzletvitel kerülésére (ügyfélnek megfelelő, engedélyezett termék megfelelő módú értékesítése, megfelelő, jogszerű termékmodellek kidolgozása) a legszükségesebb kontroll működik
- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása, vagy külső események kapcsán bekövetkező visszaélések (mint pl. IT/hackelés, vírus; fizikai és humán/lopás, rablás) kivédése, illetve fizikai károsodások (mint pl. katasztrófák) hatásának enyhítése, a szükséges intézkedések meghozatala, továbbá a főleg külső események kapcsán bekövetkező esetleges károk megtérülése céljából az alapvető követelményeket kielégítő intézményvédelmi rendszer (IT, fizikai, humán) működik
 - IT biztonság (példaszerűen):
 - ◆ van elfogadott IT biztonsági stratégia, megvalósításához a feltételrendszer legalábbis hosszabb távon biztosított
 - ◆ az adott tevékenység végzéséhez szükséges kritikus IT rendszerek védelme/vírusvédelme döntően megoldott
 - ◆ a hozzáférések szabályozottak, beállításuk a céloknak megfelelően többé-kevésbé korlátozott, a kritikus rendszereket tekintve karbantartott, a végrehajtott tranzakciók visszakövethetők (azonosíthatók), az események időben észlelhetők, van detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
 - Fizikai biztonság (példaszerűen):
 - ◆ van kockázatalapú felmérés a technikai és élőerős védelem koncepcionális tervezéséhez
 - ◆ a technikai és/vagy élőerős védelem a kritikus helyeken jórészt megoldott, a napi gyakorlat felügyelése túlnyomórészt biztosított, az elkövetett visszaélések jórészt

detektálhatók, azonosíthatók, van kockázati esemény esetén alkalmazandó intézkedési terv,

- ◆ van a kockázati étvágyat meghaladó lehetséges veszteségre biztosítás
- Humán biztonság (példásképpen):
 - ◆ van a humánkockázat szempontjából kritikus munkakörök azonosítására és a kapcsolódó biztonsági követelmények meghatározására irányuló koncepció
 - ◆ általában működik humánszűrés a kritikus munkakörök betöltésénél, van detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
- az adott tevékenység kritikus erőforrások kiesése esetén, rendkívüli helyzetben is lényeges kiesés nélkül folytatható a megfelelő a BCM (Business Continuity Management) rendszernek köszönhetően
 - van koncepcionálisan megalapozott BCM rendszer
 - lényeges kiesések nélkül működik a kritikus erőforrások (támogató technikai rendszer, dolgozó, helyszín, szolgáltató) kieséséből eredő, munkafolyamat megszakadást okozó kockázati események azonosítására, felmérésére szolgáló rendszer,
 - a BCP és DRP akciótervszükséglet meghatározásra kerül,
 - a megfelelő, minden lényeges információt tartalmazó BCP és DRP akciótervek (IT háttérközpont is) kidolgozásának, karbantartásának, tesztelésének rendszere érdemleges késedelmek nélkül biztosított, ide értve a tervek szerinti legszükségesebb feltételek biztosítását, a szükség szerinti számítástechnikai háttérközpont/tartalékmegoldás biztosítását is
 - a vonatkozó monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) legalább a legkritikusabb elemeket tekintve megoldott
 - az ezekre irányuló vezetői ellenőrzésnek a minősége megfelelő

Gyenge

- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása során bekövetkező hibák, az etikátlan eljárások és a visszaélések (mint pl. humán vagy technikai alapú jogosulatlan tevékenység, csalás, sikkasztás) megelőzésére, az esetleg szükséges intézkedések meghozatalára a feltételek csak részben biztosítottak:
 - a hibák által okozott tolerálható veszteség mértékére vonatkozó kockázati étvágy meghatározása nem történt meg, vagy csak törekvés van
 - az üzletvitel, a termékfejlesztés kontrollját stratégia nem alapozza meg, a compliance támogatás nem működik megfelelően
 - a szabályozási rendszer nem feltétlenül fogja át az adott tevékenységet
 - a kockázatazonosítás és felmérés rendszere nem, vagy nem következetesen tér ki az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítási lépéseiben rejlő hiba- és visszaélési lehetőségek feltárására, a kontrollszükséglet meghatározása hiányos, csak hézagosan érvényesítésül a folyamat-szabályozásokban
 - a monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) nem működik az adott tevékenységre vonatkozóan, a vezetői informáltság hiányos
 - a vezetői ellenőrzés a leglényegesebb kockázati pontok tekintetében sem működik következetesen
 - a munkafolyamatok lebonyolítási eljárásaiban nem, vagy nem kockázatarányosan működik humán- és technikai kontrollrendszer a belső és külső csalások, munkaviszonnyal kapcsolatos jogszerűtlen, etikátlan eljárások kivédésére;

- így az ügyfelek helyes kezelésére (megfelelő tájékoztatás, bizalmasság, problémák/panaszügyek gondozása), etikátlan, hibás, jogszabálysértő üzleti gyakorlat kerülésére (etikátlan reklám, tisztességtelen verseny), pénzmosási ügyletek, bennfentes kereskedelem kiszűrésére, szakszerűtlen üzletvitel kerülésére (ügyfélnek megfelelő, engedélyezett termék megfelelő módú értékesítése, megfelelő, jogszerű termékmodellek kidolgozása) a legszükségesebb kontroll sem működik megfelelően
- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása, vagy külső események kapcsán bekövetkező visszaélések (mint pl. IT/hackelés, vírus; fizikai és humán/lopás, rablás) kivédése, illetve fizikai károsodások (mint pl. katasztrófák) hatásának enyhítése, a szükséges intézkedések meghozatala, továbbá a főleg külső események kapcsán bekövetkező esetleges károk megtérülése céljából az alapvető követelményeket kielégítő intézményvédelmi rendszer (IT, fizikai, humán) nem működik megfelelően
 - IT biztonság (példaszerűen):
 - ◆ nincs elfogadott IT biztonsági stratégia
 - ◆ az adott tevékenység végzéséhez szükséges kritikus IT rendszerek védelme/vírusvédelme nem megoldott megfelelően
 - ◆ a hozzáférések hiányosan szabályozottak, a beállítások nem követik, a céloknak megfelelően hézagosan korlátozottak, a kritikus rendszereket tekintve sem karbantartottak, a végrehajtott tranzakciók nem visszakövethetők (azonosíthatók), az események időben nem mindig észlelhetők, nincs detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
 - fizikai biztonság (példaszerűen):
 - ◆ nincs kockázatalapú felmérés a technikai és élőerős védelem koncepcionális tervezéséhez
 - ◆ a technikai és/vagy élőerős védelem a kritikus helyeken sem mindenütt megoldott, a napi gyakorlat felügyelése nem megfelelően biztosított, az elkövetett visszaélések csak esetlegesen detektálhatók, azonosíthatók, nincs kockázati esemény esetén alkalmazandó intézkedési terv,
 - ◆ nincs a kockázati étvágyat meghaladó lehetséges veszteségre biztosítás
 - humán biztonság (példaszerűen):
 - ◆ nincs a humánkockázat szempontjából kritikus munkakörök azonosítására és a kapcsolódó biztonsági követelmények meghatározására irányuló koncepció
 - ◆ csak alkalmasszerűen működik humánszűrés a kritikus munkakörök betöltésénél, nincs detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
- az adott tevékenység kritikus erőforrások kiesése esetén, rendkívüli helyzetben csak lényeges kieséssel folytatható, nem működik megfelelő BCM (Business Continuity Management) rendszer
 - alapvetően hiányos, vagy koncepcionálisan nem megalapozott a BCM rendszer
 - nem, vagy csak esetlegesen működik a kritikus erőforrások (támogató technikai rendszer, dolgozó, helyszín, szolgáltató) kieséséből eredő, munkafolyamat megszakadást okozó kockázati események azonosítására, felmérésére szolgáló rendszer,
 - a BCP és DRP akciótervszükséglet nem, vagy csak esetlegesen kerül meghatározásra,
 - a megfelelő, minden lényeges információt tartalmazó BCP és DRP akciótervek (IT háttérközpont is) kidolgozásának, karbantartásának, tesztelésének rendszere nem biztosított következetesen, a működtethetőséghez szükséges feltételek nem biztosítottak, nincs megbízható számítástechnikai háttérközpont/tartalékmegoldás
 - a vonatkozó monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) nem megoldott
 - az ezekre irányuló vezetői ellenőrzés nem megfelelő

Elégtelen

- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása során bekövetkező hibák, az etikátlan eljárások és a visszaélések (mint pl. humán vagy technikai alapú jogosulatlan tevékenység, csalás, sikkasztás) megelőzésére, az esetleg szükséges intézkedések meghozatalára a feltételek nem biztosítottak:
 - a hibák által okozott tolerálható veszteség mértékére vonatkozó kockázati étvágy meghatározása nem történt meg,
 - az üzletvitel, a termékfejlesztés kontrollját stratégia nem alapozza meg, a compliance támogatás nem működik
 - a szabályozási rendszer nem fogja át az adott tevékenységet
 - a kockázatazonosítás és felmérés rendszere nem tér ki az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítási lépéseiben rejlő hiba- és visszaélési lehetőségek feltárására, a kontrollszükséglet meghatározása hiányzik, nem érvényesítésül a folyamat-szabályozásokban
 - a monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) nem működik az adott tevékenységre vonatkozóan, a vezetői informáltság alapvetően hiányos
 - a vezetői ellenőrzés a leglényegesebb kockázati pontok tekintetében sem működik
 - a munkafolyamatok lebonyolítási eljárásaiban nem, vagy alig működik humán- és technikai kontrollrendszer a belső és külső csalások, munkaviszonnyal kapcsolatos jogszerűtlen, etikátlan eljárások kivédésére;
 - így az ügyfelek helyes kezelésére (megfelelő tájékoztatás, bizalmasság, problémák/panaszügyek gondozása), etikátlan, hibás, jogszabálysértő üzleti gyakorlat kerülésére (etikátlan reklám, tisztességtelen verseny), pénzmosási ügyletek, bennfentes kereskedelem kiszűrésére, szakszerűtlen üzletvitel kerülésére (ügyfélnek megfelelő, engedélyezett termék megfelelő módú értékesítése, megfelelő, jogszerű termékmodellek kidolgozása) a legszükségesebb kontroll sem működik
- az adott tevékenységhez tartozó munkafolyamatok lebonyolítása, vagy külső események kapcsán bekövetkező visszaélések (mint pl. IT/hackelés, vírus; fizikai és humán/lopás, rablás) kivédése, illetve fizikai károsodások (mint pl. katasztrófák) hatásának enyhítése, a szükséges intézkedések meghozatala, továbbá a főleg külső események kapcsán bekövetkező esetleges károk megtérülése céljából az alapvető követelményeket kielégítő intézményvédelmi rendszer (IT, fizikai, humán) nem működik
 - IT biztonság (példaszerűen):
 - ◆ nincs elfogadott IT biztonsági stratégia
 - ◆ az adott tevékenység végzéséhez szükséges kritikus IT rendszerek védelme/vírusvédelme nem megoldott
 - ◆ a hozzáférések nem szabályozottak, a céloknak megfelelően nem korlátozottak, a kritikus rendszereket tekintve sem karbantartottak, a végrehajtott tranzakciók nem visszakövethetők (azonosíthatók), az események időben nem észlelhetők, nincs detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
 - Fizikai biztonság (példaszerűen):
 - ◆ nincs kockázatalapú felmérés a technikai és élőerős védelem koncepcionális tervezéséhez
 - ◆ a technikai és/vagy élőerős védelem a kritikus helyeken sem megoldott, a napi gyakorlat felügyelése nem biztosított, az elkövetett visszaélések jórészt nem detektálhatók, azonosíthatók, nincs kockázati esemény esetén alkalmazandó intézkedési terv,
 - ◆ nincs a kockázati étvágyat meghaladó lehetséges veszteségre biztosítás

- Humán biztonság (példásképpen):
 - ◆ nincs a humánkockázat szempontjából kritikus munkakörök azonosítására és a kapcsolódó biztonsági követelmények meghatározására irányuló koncepció
 - ◆ nem működik humánszűrés a kritikus munkakörök betöltésénél, nincs detektálás esetén alkalmazandó intézkedési terv
- az adott tevékenység kritikus erőforrások kiesése esetén, rendkívüli helyzetben nem folytatható, nem működik BCM (Business Continuity Management) rendszer
 - nem működik a kritikus erőforrások (támogató technikai rendszer, dolgozó, helyszín, szolgáltató) kieséséből eredő, munkafolyamat megszakadást okozó kockázati események azonosítására, felmérésére szolgáló rendszer,
 - a BCP és DRP akciótervszükséglet nem kerül meghatározásra,
 - a megfelelő, minden lényeges információt tartalmazó BCP és DRP akciótervek (IT háttérközpont is) kidolgozásának, karbantartásának, tesztelésének rendszere nem biztosított, nincs megbízható számítástechnikai háttérközpont/tartalékmegoldás
 - a vonatkozó monitoring eljárás (eseményregiszter, riportolás) nem megoldott
 - az ezekre irányuló vezetői ellenőrzés nem megfelelő

Az egyes kontrollelemek együttes értékelése során az adott tevékenységben a vonatkozó inherens kockázatok mértékének megfelelő súlyok alapján arányosítunk.

A besorolási érték mindig az inherens kockázatok jellegéhez, mértékéhez viszonyítva, az arányosság igényének figyelembe vételével kerül meghatározásra, tekintettel az intézmény deklarált kockázati étvágára is.

Üzleti folyamatok és tőke

Pénzügyi és működési kockázatok

Likviditási kockázat

A likviditási kockázat annak veszélye, hogy az intézmény nem tudja kellő időben teljesíteni esedékes kötelezettségeit a bejövő és a kimenő cash flow időbeli és mennyiségi összeegyeztetésének hiányossága miatt, illetőleg kötelezettségeinek teljesítése érdekében gazdaságilag irracionális (veszteséget, eredményelmaradást okozó) állományátcsoportosításokra kényszerül.

A likviditási kockázat a mérleg lejáratí összhangjától, a mérlegállományok rugalmasságától függ, a mérleg eszköz oldalának mobilizálhatóságát, illetőleg a források megújíthatóságát, a pótlólagos forrásbevonás lehetőségét minősíti (strukturális likviditás).

Más oldalról a likviditás a fizetőképesség folyamatos fenntartásának követelményét jelenti, vagyis azt hogy az intézmény esedékességkor mindig és teljes mértékben eleget tudjon tenni kötelezettségeinek, illetve hogy képes legyen új tranzakciókat elvégezni a hitelkereslet függvényében, vagy más kedvező befektetési lehetőségek esetén (operatív likviditás).

Elemek

- Funding / forrás oldali (lejáratí, lehívási, szerkezeti)
- Értékesíthetőségi (piaci)

Az inherens kockázatok értékelési kritériumai

- Az intézmény likviditási kockázati profilja
 - az intézmény tevékenységi struktúrájából eredő likviditási kockázat mértéke
 - az intézmény rendszerkockázatban betöltött potenciális érintettsége (fertőzés – betétkivonás vaszélyének hatása; P&S rendszerben betöltött nagyságrend)
- Tulajdonosi szerepvállalás
 - a csoporton belüli refinanszírozás a mérlegfőösszeg százalékában
- Saját erő aránya
 - saját források és tartalékok a mérlegfőösszeg százalékában
 - szavatoló tőke aránya a kockázattal súlyozott mérlegfőösszeghez
- A mérleg lejáratí összhangja
 - a lejáratíval rendelkező eszközök és kötelezettségek átlagos hátralévő futamidejének eltérése
 - a lejáratíval rendelkező mérlegállományokhoz tartozó szerződés szerinti cash-flow.
 - közép és hosszú lejáratú (éven túli) kihelyezések fedezettsége a közép és hosszú lejáratú idegen forrásokkal
 - közép és hosszú lejáratú kihelyezések, befektetések és banküzemi eszközök fedezettsége a közép és hosszú lejáratú idegen forrásokkal és a saját vagyonnal

- Idegen források illékonyasága / ragadósága, kiemelt kockázatot jelentő forráscsoportok
 - látraszóló betétek/ kötelezettségek aránya a mérlegfőösszeghez
 - nagy egyedi betétektől való függőség
 - a nagybetétesektől való függőség mutatószáma
 - likviditási tartalékok mértéke
 - likvid eszközök a pénzügyi források és nagy egyedi betétek százalékában
 - likvid eszközök a látraszóló betétek százalékában
 - szerződött / szabad hitelkeretek állománya (folyószámla/hitelkártya keretek külön kiemelve)
 - biztosított eszközök aránya

Az inherens kockázatok besorolási szintjei

Alacsony

- Meghatározó tulajdonosi refinanszírozás
- Magas saját erő a mérlegfőösszeg arányában (30% feletti)
- Eszközök és források lejáratil eltérése elhanyagolható
- Nincs garantált indexálás járadékszolgáltatásoknál
- Bőséges és likvid működő tőke
- Tervezett és jól kalkulálható cash flow
- Minimális tartamkülönbség a kimenő és bejövő cash flow összetételben
- Nincsenek garantált hozamú termékek
- Portfólió koncentrációk nem jellemzőek
- Magas meglévő tartalékok
- Magas likvid eszköz arány

Mérsékelt

- Jelentős tulajdonosi refinanszírozás
- Saját erő a mérlegfőösszeg arányában 20% feletti
- Eszközök és források lejáratil eltérése nem jelentős
- Garantált indexálás járadékszolgáltatásoknál nem jellemző
- Elegendő és likvid működő tőke
- Jól kalkulálható cash flow
- Korlátos tartamkülönbség a kimenő és bejövő cash flow összetételben
- Garantált hozamú termékek aránya nem jelentős
- Portfólió koncentrációk nem jellemző
- Magas meglévő tartalékok
- Megfelelő mértékű likvid eszköz arány

Jelentős

- Jelentős tulajdonosi refinanszírozás
- Saját erő a mérlegfőösszeg arányában szerény
- Eszközök és források lejáratil eltérése jelentős
- Nincs garantált indexálás járadékszolgáltatásoknál
- Elegendő és likvid működő tőke
- Cash flow nehezen becsülhető
- Nagymértékű tartamkülönbség a kimenő és bejövő cash flow összetételben
- Garantált hozamú termékek jellemzőek
- Portfólió koncentrációk
- Meglévő tartalékok kielégítőek
- Likvid eszközök aránya szerény

Magas

- Jelentős tulajdonosi refinanszírozás
- Saját erő a mérlegfőösszeg arányában a törvényi minimum körüli
- Eszközök és források lejáratil eltérése nagy
- Nincs garantált indexálás járadékszolgáltatásoknál
- Elegendő és likvid működő tőke
- Cash flow nem tervezett, nehezen becsülhető
- Jelentős a lejáratil transzfer, rövid források hosszú eszközöket finanszíroznak
- Garantált hozamú termékek túlsúlya
- Koncentrált források, egyedi nagybetétek
- Magas meglévő tartalékok
- Likvid eszközök aránya jelentéktelen

A kockázatkontrollok értékelési kritériumai

- Az intézmény csoporton belüli likviditáskezelésben betöltött szerepe
- A likviditáskezelési folyamat szabályozottsága (monitoring és intézkedési illetve válságtervre, az ezt megalapozó stressz tesztelésre is kiterjedően), összhangja a likviditási kockázati profillal és a deklarált kockázattűrő képességgel
- Az ALM / ALCO működtetésének megfelelősége
- Az intézmény belső eljárásai alkalmassága a likviditási kockázat azonosítására és mérésére, stressz szcenáriókban is, tekintettel az adatok teljességére, időbeliségére (mérleg- és mérlegen kívüli tételek, szerződéses kikötések, egyéb kötöttségek), az óvatos megítélésre
- A mérlegstruktúra hosszabb távú lejáratil összhangjának fenntartását szolgáló, éves, közép és hosszú távú intézményi eszköz-forrás allokációs terv, illetve folyamatos felülvizsgálatának megfelelősége (legalább negyedévente, illetve az éves tervekészítés során), figyelemmel a likviditási kockázat kezeléshez kapcsolódó költségek és bevételek felosztására is

- A bevételek és kiadások időbeli összehangolását szolgáló, operatív (értéknapos, heti, havi) likviditáskezelést megalapozó nyilvántartások megfelelése, tekintettel a devizák szerinti megbontásra is
- A kockázat korlátozását biztosító limitrendszer megfelelése
- A limitkihasználás mérésének és riportolásának megfelelése
- A likviditási tartalékok kialakításának megfelelése
- Az intézményi likviditási válságterv és karbantartásának megfelelése

A kockázatkontrollok besorolási szintjei

Erős

- Megfelelő szabályozás érvényesül, az ALCO hatékony működése biztosított
- Az intézmény operatív (értéknapos, heti, havi) likviditáskezelést folytat, az azt megalapozó nyilvántartások pontosak áttekinthetőek
- Az intézmény rendelkezik éves, közép és hosszú távú eszköz-forrás allokációs tervvel, azt folyamatosan (legalább negyedévente, illetve az éves tervekészítés során) felülvizsgálja.
- Az intézmény belső eljárásai alkalmasak likviditási kockázat azonosítására és mérésére, a kockázat korlátozását megfelelő limitrendszer biztosítja.
- A limitkihasználás mérése és riportolása megoldott.
- Az intézmény rendelkezik likviditási válságtervvel.

Megfelelő

- Megfelelő szabályozás érvényesül, az ALCO hatékony működése biztosított
- Az intézmény operatív (értéknapos, heti, havi) likviditáskezelést folytat.
- Az intézmény rendelkezik éves, közép és hosszú távú eszköz-forrás allokációs tervvel.
- Az intézmény belső eljárásai alkalmasak likviditási kockázat azonosítására és mérésére, működtet limitrendszert.
- Az intézmény rendelkezik likviditási válságtervvel.

Gyenge

- Nincs karbantartott szabályozás, ALCO funkció nem működik
- Az intézmény operatív (értéknapos, heti, havi) likviditáskezelést folytat.
- Az intézmény nem rendelkezik éves, közép és hosszú távú eszköz-forrás allokációs tervvel.
- Az intézmény belső eljárásai kevéssé alkalmasak likviditási kockázat azonosítására és mérésére.
- Az intézmény nem rendelkezik likviditási válságtervvel, vagy az nem karbantartott, tesztelt.

Elégtelen

- Nincs megfelelő szabályozás
- Az intézmény operatív (értéknapos, heti, havi) likviditáskezelést nem folytat.
- Az intézmény nem rendelkezik éves, közép és hosszú távú eszköz-forrás allokációs tervvel.
- Az intézmény belső eljárásai nem alkalmasak likviditási kockázat azonosítására és mérésére. - Az intézmény nem rendelkezik likviditási válságtervvel.

Megjegyzés:

A pénzügyi csoporthoz tartozó intézmények esetén a likviditási kockázat megítélése csoport szintű elemzést igényel. A kialakult gyakorlat szerint a csoporthoz tartozó intézmények aktivitását részben (esetleg teljes mértékben) a csoportot vezető intézmény finanszírozza, likviditáskezelését valamilyen szinten ellenőrzi, illetve teljes egészében átvállalja. Az irányító intézmény szerepvállalása a hitelkeretnyújtástól, cash pool felállítástól a csoport szinten egyeztetett és elfogadott üzleti terv automatikus refinanszírozásáig széles skálán mozoghat. A kockázatértékelés első lépése ezért a tulajdonos szerepvállalásának tisztázása.

Meghatározó mértékű refinanszírozás esetén az intézmény likviditási kockázata a csoportéval megegyező.

Üzleti folyamatok és tőke

Pénzügyi és működési kockázatok

Biztosítási kockázat

A biztosítási kitétség fogalma alatt mindazon biztosítási események lehetőségének - akár jelenlegi, akár jövőbeni – kockázatát értjük, ami a szerződésekből, tagsági jogviszonyból eredően az intézményt hátrányosan érintheti. A kockázat nagysága megegyezik a kockázat bekövetkezési valószínűségének mértékével. Ezen belül pl. annak kockázatát, hogy szolgáltatási kötelezettségének az intézmény milyen mértékben tud eleget tenni a rendelkezésre álló díjak, illetve tartalékok alapján. A kockázat jelentkezik underwriting és tartalék oldalról. Az intézmény kockázati kitétsége mindkét vonatkozásban a vállalt kockázat mértékének bizonytalanságából ered.

A biztosítási kockázat kontrolja alatt azt a folyamatot illetve gyakorlatot értjük, melynek keretében az adott intézmény kialakítja és fejleszti kockázatvállalási politikáját, azonosítja ill. meghatározza az általa vállalt (illetve vállalni kívánt) biztosítási kockázatokat, kidolgozza és működteti a kockázatok folyamatos kezelésére, csökkentésére és monitoringjára vonatkozó eljárásait, eljárásrendjét.

A biztosítási nettó kockázatot, vagyis az intézmény egészére ható kockázati szintet az határozza meg, hogy a felvállalt kockázatok kezelése milyen mértékben enyhíti a tevékenységben rejlő kockázatokat.

Elemek

Underwriting: élet- nem élet

Az intézmény szerződéseken, illetve tagsági jogviszonyon alapuló azon átvállalt kockázata, mely a teljesítéssel összefüggésben hat az intézmény üzletmenetére. A kockázat mértéke alapvetően élet ág tekintetében a visszavásárlásoktól, a díjak és a szolgáltatások számításához alkalmazott feltételezések helytállóságától függ. Nem élet ágban a megszűnések, a károk szóródása, a kockázatok koncentrációja, ill. halmozódása a kockázati kitétség fő indikátorai.

Biztosítástechnikai tartalékok kockázata

A kockázat abban rejlik, hogy a képzett tartalékok nem nyújtanak védelmet a statisztikáktól eltérő kár- és szolgáltatás-alakulások, az alkalmazott feltételezések hibái, valamint hosszú távon a kárrendezési, szolgáltatási költségek kiszámíthatatlan (makró szintű) megugrásai ellen.

Az inherens kockázatok értékelési szempontjai

- feltételezések helytállósága az underwriting, tartalékolás területén (a tényleges kár- és szolgáltatás értékek jelentősen eltérnek a számítottól)
- statisztika elérhetősége: az intézmény a kockázatok vállalása során rendelkezik illeszkedő statisztikákkal, vagy olyan ágazatban, olyan termékkel indul, melyhez még nem állnak rendelkezésre statisztikák
- termékösszetétel, szolgáltatási struktúra változása
- élet ági visszavásárlások aránya: a hirtelen és váratlan aránynövekedés kockázata a kialakított portfólióra
- nem élet ági megszűnések: a portfólió instabilitását növeli

- károk, szolgáltatások szóródása: a károk, illetve szolgáltatások a számítottól gyakran és jelentős mértékben eltérően alakulnak
- kockázatkoncentráció: az egyes ágazatok tekintetében erős területi koncentráció tapasztalható (pl. jégkár)
- halmozódás: a bekövetkezett károk tovagyűrűző hatással bírnak, melyek előre kiszámíthatatlanok, pl. gyógyszer felelősség biztosítás, azbeszt ügy
- feltételezések helytállósága a tartalékképzés tekintetében
- a tartalékképzést veszélyeztető, a statisztikától eltérő káralakulás
- kárrendezési költségek hosszabb távon előre beláthatatlan megugrása: a makrogazdasági mutatók alakulásának váratlan változása megnöveli a költségeket, melyet a képzett tartalékok nem képesek fedezni

Az inherens kockázatok besorolási szintjei

Alacsony

- Minden művelt ágazat ill. a vezető termékek, valamint a jelentős összegű szolgáltatások tekintetében az underwriting és a tartalékképzés helytálló feltételezésekre, jól mérhető jövőbeni kötelezettségekre épülnek.
- A tartalékok nagy megbízhatósági szint mellett becsülhetőek.
- A károk és szolgáltatások a tervezettnél és kalkuláltnál megfelelően alakulnak, az átlagtól való jelentős mértékű szóródások nem tapasztalhatóak, mert minden tekintetben megfelelően illeszkedő saját kárstatisztikákra épülnek a terméktervek és a tartalékok.
- Új ágazatok, termékek műveléséhez, szolgáltatások nyújtásához körültekintő és óvatos terméktervezés és marketing járul.
- Innovatív termékek nem jellemzőek, vagy nem meghatározóak.
- A termékportfólióban a nagy károk, nagy kockázatok hányada nem haladja meg az optimális szintet.
- Az intézmény a kockázatvállalási gyakorlat és a képzett tartalékok nagysága, illetve a szolgáltatások nyújtása tekintetében biztonságosan működik.

Mérsékelt

- Valamely ágazatban, kisebb volumenű szolgáltatás tekintetében, ill. egy vagy több kisebb jelentőségű területen hiányosságok jelentkeznek úgy az underwriting, mint a tartalék(ok) tekintetében, de a vezető ágazatok, termékek, jelentős volumenű szolgáltatások vonatkozásában az alacsony mértékű kockázatnál leírtak tapasztalhatóak.
- Az intézmény tisztában van a hiányosságokkal és intézkedést kezdeményezett a hibák rendezésére. Erre vonatkozóan ütemtervet készített, és hangsúlyt fektet annak teljesítésére.
- Az innovatív termékek mértéke nem meghatározó, bevezetésüket körültekintő tervezés készítette elő.
- Összességében a tapasztalt hiányosságok nem veszélyeztetik a biztonságos üzletmenetet.

Jelentős

- Valamely ágazat ill. vezető termék, valamint jelentős volumenű szolgáltatás típus esetében tapasztalható hiányosság.
- A termék-, illetve szolgáltatási struktúra tervezés nem épül körültekintő, illeszkedő kár statisztikákra, a tartalékok képzése elnagyolt becsléseken alapszik, a tartalékok mértéke nem

elégés a károk, illetve szolgáltatási igények fedezésére, mivel a károk jelentős mértékben szóródnak, illetve ezek száma jelentős.

- A portfólió bizonytalan összetételű a jelentős visszavásárlások, illetve megszűnések miatt.
- Az intézmény „előre menekülő” céllal szerzéseit, taglétszámát kellő megalapozottság nélkül növeli, így a bizonytalan háttérű innovációk egyre nagyobb teret nyernek a portfólióban, és ezzel tovább veszélyeztetik a biztonságos üzletmenetet.
- A termékösszetétel, szolgáltatási struktúra változása jelentős mértékű.
- Az intézmény vezetése érzékeli a helyzet súlyosságát, de a megoldásokra tett intézkedési tervek késve készülnek el, számonkérésük nem kellően szigorú. Az intézmény pénzügyi stabilitása is veszélyben foroghat.
- A kockázatfeltárás következményeként az intézmény – bár jelentős veszteségek árán – a felügyelet felé történő szoros beszámolási kötelezettség mellett még képes a problémák belátható időn belül történő rendezésére, így a helyreállításnak még van esélye.

Magas

- Több ágazat illetve több vezető termék, valamint több jelentős volumenű szolgáltatás esetében tapasztalhatóak jelentős hiányosságok.
- A termék-, illetve szolgáltatástervezés elnagyolt, tevékenységének jelentős hányadát olyan portfóliók, szolgáltatáscsomagok teszik ki, amelyekhez hiányoznak az illeszkedő kár-, illetve egyéb statisztikák.
- Mivel a tartalékok képzése nagyvonalú feltételezésekre épül, a késői károk előfordulási gyakoriságának megnövekedése-, a törlések kiszámíthatatlan alakulása miatt a tartalékok nem nyújtanak elegendő fedezetet a kifizetésekre.
- A visszavásárlások, megszűnések aránya fenyegető méreteket ölt. A termékösszetétel, a szolgáltatási struktúra tartósan jelentős változást jelez. A károk szóródása miatt a tartalékok nem elégésesek, a károk kifizetése rendszeresen késedelmes.
- Az intézmény kockázati szintje már a szolvenciát veszélyeztetik, a negatív folyamatok visszafordíthatatlanok, mely helyzet rendezésére az intézménynek önállóan már nincs eszköze. Azonnali felügyeleti beavatkozás szükséges a veszélyes ágazatnak, szolgáltatásnak, illetve termékportfóliónak - az ügyfelek érdekeit legmegfelelőbb módon szem előtt tartó – átfogó rendezésére részletes helyreállítási tervvel, a tevékenység korlátozásával, vagy az intézmény tevékenységéből történő kivezetésével (portfólió leépítés, átruházás, stb.)

A kockázatkontrollok értékelési szempontjai

- *kockázatvállalási politika*: ellenőrizendő, hogy az adott intézmény rendelkezik-e átfogó, mindenre kiterjedő kockázatvállalási politikával (VB, tartalék, díjkalkuláció, stb.), az abban megfogalmazott elvek és szempontok kellő részletességgel és jól definiáltan lebontják-e a kockázatvállalás különböző döntési szintjeit, meghatározza-e a hozzájuk tartozó felelősöket illetve felelősségi köröket. Kellően rugalmas-e a kockázatvállalás rendszere ahhoz, hogy szükség esetén kockázati pótdíjak illetve (kockázat szűkítő) záradékok legyenek alkalmazhatók
- *kárrendezés elvei és szabályozottsága*: a károk (kárkifizetések) ellenőrzésének rendszere kellően szabályozott-e; különös tekintettel a kár-tartalékok képzésének szabályaira és felelőseire; kellően elkülönül-e az üzlet – kockázatvállalás - kárrendezés érdekeltégi és felelősségi köre; alkalmazzák-e a méltányos kár fogalmát, s milyen szabályrendszer szerint
- *termékfejlesztés*: új termék, új kockázat vállalásának, bevezetésének mennyire szabályozott az intézményen belüli rendszere. A kockázat alapos előzetes elemzése, aktuáriusi számítások illetve modellek támasztják-e alá a bevezetést. A termékek dokumentáltsága milyen szintű, és a termék korrekciók mennyiben kerülnek a dokumentációs rendszerben frissítésre

- *folyamatszabályozási kérdések*: rendelkezik-e az adott intézmény a kockázatvállalási-, kárrendezési- és termékfejlesztési folyamatokra vonatkozó leírással, szabályozással, illetve, a valós folyamatok mennyiben felelnek meg a szabályzatoknak
- *kockázatok mérése, elemzése (kockázati monitoring)*: vizsgálandó, hogy az adott intézmény milyen rendszerességgel (pl. negyedéves, havi, éves, eseti) méri, illetve elemzi az általa vállalt kockázatokat; ezek milyen „mélységűek”, részletesek (termék, ágazat, intézmény); továbbá, hogy az adott elemzések tartalma a szervezet mely szintjét informálja (termékfelelős, ágazatvezető, felső vezetés)
- *árazási elvek*: elsődleges kérdés, hogy rendelkezik-e biztosító árazási elvekkel, ágazati és termék szintű árazási politikával, valamint az, hogy milyen elvek szerint és milyen gyakorisággal vizsgálja felül az alkalmazott árakat
- *viszontbiztosítási szerződések* rendszere és struktúrája mennyire jól definiált, a vállalt kockázatok fedezésére, védelmére megfelelő-e, mennyire illeszkedik a VB struktúra a termékstruktúrához, adminisztrációs folyamatai kellően „zártak” és jól szabályozottak-e
- *tartalékolási politika*: a vállalt kockázatokhoz megfelelő módszerekkel kialakított-e a tartalékolási rendszer, kellően dokumentált-e, milyen szintű az automatizáltságuk illetve informatikai támogatottságuk, rendelkezik-e a folyamat a szükséges kontrolpontokkal, ellenőrzési lépésekkel

A kockázatkontrollok besorolási szintjei

Erős

- Az intézmény, amelynél a kockázat azonosítás tudatos, kiemelkedő, rendszeres és részletes, a kockázatvállalási politikában meghatározott előre tekintő elvek mentén történik.
- A társaság vezető testülete (igazgatóság és menedzsment) az intézményi folyamatokat és a körülmények fenyegetéseit megértve és mérlegelve dönt az intézmény kockázati politikájáról és kockázatvállalási étvágjáról, figyelemmel kíséri a kockázatkontroll eljárásait és folyamatait, továbbá elvárja, hogy kockázati monitoringgal, rendszeres illetve eseti jelentésekkel, a kitettségek változásairól magas színvonalú kockázatelemzések készüljenek, stressztesztek támogassák (károk bekövetkezése, a szolgáltatási igények felmerülése, vagy halmozódása, koncentráltága stb.) döntéseiket.
- Az ellenőrzési folyamatok és eljárások az intézmény méretéhez és tevékenységei bonyolultságához igazodnak, folyamatba épített ellenőrzések, visszacsatolások biztosítják a folyamatosan magas színvonalú kontroll működését. Az intézmény kockázatkezelése megfelel az elvárt legjobb gyakorlatnak. A VB politika illeszkedik a vállalt kockázatokhoz, tartalékolási módszertan illetve díjkalkulációs (árazási) politika kiemelkedő.

Megfelelő

- A kockázatok felismerése és kezelése a meghatározó területekre és vezető termékekre kiterjed, ezzel csaknem teljes mértékben lefedve az intézmény teljes tevékenységét. A kockázat azonosítás tekintetében elhanyagolható jelentőségű- és kockázati politikában mérsékelt következményekkel járó hiányosságok tapasztalhatóak.
- A hiányosságok létezéséről az intézmény vezetése (igazgatóság, menedzsment) tudomással bír, és kezdeményezte ezek kiküszöbölését.
- A meghatározó területeken, a tevékenység döntő hányadát lefedő vezető termékek, szolgáltatások vonatkozásában megbízható statisztikákon alapul a díjkalkuláció, illetve a szolgáltatások igénybevehetőségi feltételei.
- Jellemző, hogy rendszeres felülvizsgálat biztosítja a kockázatok módosulásának nyomon követését, melyre az intézmény gyors korrekcióval válaszol. A kockázatok változásának észlelését rendszeres jelentésekkel, elemzésekkel támogatják, azonban nem minden kockázatra kiterjedően. Az elemzések nem kellően részletezettek, vagy egyes vonatkozások tekintetében nem eléggé előretekintő jellegűek, holott bizonyos területet ill. terméket illetően

szükséges lenne alkalmazása. Előfordulhat, hogy a vezetéshez kis késéssel jutnak el a jelzések, de a hibák javítását kezdeményezik, erősítik a folyamatba épített ellenőrzéseket.

- A VB kezelési program megfelelően illeszkedik a tevékenységhez, azonban néhány szempontból elnagyolt, vagy hiányos, tartalékolási módszertan illetve díjkalkulációs politika a meghatározó ágazatok illetve vezető termékek vonatkozásában az Erős szintre jellemző sajátosságokkal bír.
- Megállapítható, hogy a kockázatok kezelése az intézmény tevékenységének súlyával, méretével összhangban van, az alapvető követelményeknek megfelel, lényegre koncentrál. A biztosítási kockázatokat a vezetés általában oly mértékben kontrollálja, hogy a Felügyelet részéről nincs szükség az intézmény speciális, a szokásosnál mélyebb kockázatfigyelésére.

Gyenge

- Az intézmény kockázatkezelési rendszere, a kockázatok felismerése, a kockázati politika a biztosítási kockázat egyes elemein és alapvető termékeken, szolgáltatásokon kívül nem terjed ki a tevékenység további meghatározó területeire, illetve esetleg egyes alapvető területen is hiányosságok tapasztalhatóak, az intézmény tevékenységét csak részlegesen fedi le.
- A kockázatok azonosításának rendszeressége nem éri el a kívánatos gyakoriságot, illetve részletezettsége nem elegendő.
- A kockázati politikában kisebb-nagyobb hiányosságok tapasztalhatóak, pl. nincs a biztosítási tevékenység minden szükséges területét lefedő VB politika, a VB elszámolás tisztasága, a tartalékolás módszertana hiányos ill. nem elég megalapozott ill. csak nagyvonalú becsléseken alapul.
- Az intézmény vezetése (igazgatóság, menedzsment) tudatos kockázatazonosítási illetve kockázatvállalási politikára nem fektet kellő hangsúlyt, nem is kezdeményezte a teljes kockázatkezelési folyamat átfogó, egymásra épülő kialakítását.
- A díjkalkulációkhoz, szolgáltatások tervezéséhez alkalmaznak ugyan statisztikákat, azonban ezek nem a kívánt módon illeszkednek az intézmény tevékenységéhez.
- Az intézmény biztosítási tevékenységére vonatkozó VB programja csak részleges, ill. nem a tevékenység illetve termék profiljához van igazítva, a VB partner által diktált kondíciók kedvezőtlen helyzetbe sodorhatják az intézményt.
- A kockázatkezelésre vonatkozó szabályozás hiányos, nem aktualizált. A kockázati monitoring tevékenység színvonala megkérdőjelezhető, bár szükséges lenne néhány vonatkozásban előre tekintő elemzések, stresszteszt készítése, ilyen nem készül. Amennyiben készülnek is rendszeres jelentések, elemzések arra a vezetés nem fordít kellő hangsúlyt az intézmény stratégiai, üzleti tervezése illetve üzleti döntései során.
- A hiányosságok miatt a társaság általában csak késve „válaszol” a kockázatot hordozó jelenségekre, így ezek növekvő valószínűsége veszélybe sodorhatja a működést. Az intézmény még képes a biztonságos üzletmenet visszaállítása érdekében a kockázatkezelési politikákat és módszereket kialakítani, működtetni.

Elégtelen

- A kockázatok előre tekintő felmérése, a kockázati politika rendszer szinten nem létező fogalom vagy csak gyengén megjelenő tevékenység a társaságnál. Az intézmény alkalomszerűen és esetlegesen foglalkozik a kockázatok felméréssel, kezelésével, pl. egy új ágazat, új termék művelésének, illetve az új szolgáltatás nyújtásának kezdetekor.
- A díjkalkuláció, szolgáltatás-tervezés statisztikai alátámasztása esetleges, vagy nem megfelelő.
- Előfordulhat, hogy a biztosító nem rendelkezik VB szerződéssel, bár művelt ágazatai ezt megkívnák. Az intézménynek nem áll rendelkezésére kockázatkezelési szabályozás, vagy ha dokumentálva van is valamilyen szinten illetve kiterjedésben, annak betartása és számonkérése nem ellenőrzött, folyamatba építése nincs megoldva.

- Kockázati monitoring tevékenység nincs vagy csak kezdetleges, elemzések esetlegesek, utólagosak esetleg színvonala is megkérdőjelezhető. Amennyiben készülnek is rendszeres jelentések, elemzések arra a vezetés nem fordít figyelmet.
- Az intézmény vezetése (igazgatóság, menedzsment) nem kezdeményezte a kockázatkezelés folyamatának tudatos felmérést és kialakítását. A kockázatkezelés azonnali kialakítása és alkalmazása érdekében szükséges a felügyelet beavatkozása, mind a kockázati, mind a kezelés tekintetében.

Megjegyzés:

A biztosítási kockázatnak való kitettség megítélésénél a felügyelőnek priorizálnia és súlyoznia kell az egyes tényezőket, részkockázatokat, és a részeredmények eredőjeként kapható meg a biztosítási kockázatnak való kitettség minősítése.

Előfordulhat, hogy az intézmény kockázatvállalási hajlandósága annyira alacsony, hogy ez nem kíván meg rendszerbe épített kockázatkezelési rendszert. Ebben az esetben a hiányzó, nem értékelhető kockázati kontrol nem ronthatja a biztosítási tevékenység nettó kockázati megítélését, ez tekinthető pl. mérsékeltnek is.

A biztosítási kockázatkezelés elemei:

Az intézmény által vállalt speciális biztosítási kockázatok tudatos azonosítására, felmérésére, a vállalt kockázatok bekövetkezésére reagáló politikák megfogalmazására, a gyakorlati alkalmazás érdekében szabályrendszerek kialakítására, ellenőrzésére terjed ki. Annak érdekében, hogy a kockázatok realizálódásának mértéke ismert legyen rendszeres, részleges és eseti jelentésekkel váratlan helyzetekre vonatkozó stressz tesztekkel és elemzésekkel támogatják a kockázatkezelést. A vezetés (igazgatóság, menedzsment) a biztosítási ágazatokra ill. termékekre, szolgáltatásokra vonatkozó stratégiai és üzleti döntéseit a kockázatok felmérése és a kockázatkezelés együttes értékelésére (monitoring eredmények) alapozza.

- *kockázat azonosítás:* azt vizsgálja, hogy az intézmény milyen sajátos kockázatokat vállalt és milyen módon (kockázat felmérés és a kockázat elemzés módja). Kiemelkedő szempont, hogy rendszeresen és kellő részletezettséggel történjen meg a kockázatok felülvizsgálata, kiemelten a jelentős kockázatot hordozó ágazatok, szolgáltatás-típusok (koncentráció, halmozódás) tekintetében. Eredményeként álljon össze a részletes, ágazatokra és vezető termékekre, szolgáltatásokra kiterjedő biztosítási kockázati profil.
- *kockázati politika:* Az értékelésnél figyelemmel kell lenni arra, hogy mire terjed ki az intézmény által alkalmazott kockázatkezelési politika (VB, díjkalkuláció, tartalékképzés stb.), ill. hogy milyen minőségű. Vizsgálni kell, hogy kiterjed-e a vállalt kockázatok teljes körére, milyen módon és szinteken kerülnek a kockázatok kezelésre. Fontos, hogy a kockázati politika a kockázatokhoz illeszkedő legyen, amit a politikák rendszeres felülvizsgálata és annak aktualizálása biztosít.
- *kockázatkezelés szabályozása és ellenőrzése:* Az eljárások tekintetében a módszereknek (minőségben és mélységben egyaránt) a feladatok tagoltságára, elkülönítésére, limitekre és egyéb megelőző szabályzatok alkalmazására kell kiterjednie, azért, hogy a kockázatok kontrolálva legyenek. Az értékelés kiemelkedő szempontja a szabályzatok kiterjedési szintje, tagoltsága, minősége (döntési és felelősségi szintek, felelősségi körök) és a rendszeres felülvizsgálat eredményeinek visszacsatolást követő aktualizálás. Konkrétan: rendelkezik-e az adott intézmény a kockázatvállalási-, kárrendezési- és termékfejlesztési folyamatokra vonatkozó leírással, szabályozással, illetve, a valós folyamatok mennyiben felelnek meg a szabályzatoknak.
- *kockázat monitoring:* Alkalmazása a teljes körűség (termék, ágazat, intézmény) mellett terjedjen ki azokra a speciális kockázatokra is, melyekre a kockázat kezelés kiterjed. Értve ez alatt a rendszeres, részleges vagy eseti jelentéseket és elemzéseket. Értékelési szempont a jelentések színvonala, gyakorisága, vonatkozási területei mellett az elemzések gyakorisága, színvonala, előre tekintő jellege (stressztesztek alkalmazása), eredmények figyelembevétele a menedzsment döntési szintjein.

Üzleti folyamatok és tőke

Tőke és jövedelmezőség

A tőke és a jövedelem a nettó kockázatokkal szembeni biztonsági elem. Szerepe az egyes kockázat-, illetve intézménytípusoknál eltérő.

A *Tőke és jövedelmezőség* megfelelőségét az intézmény egészének működésével összefüggésben értékeljük. Az értékelés előretekintő, nemcsak a képzett tőke kvantitatív megfelelőségének megállapítására irányul, hanem rendszerszerűségében tekinti az intézmény képességét és gyakorlatát a megfelelő tőkeellátottság biztosítására, tekintettel a jövedelmezőség mértékére és tendenciájára is.

A tőkeszámítást megalapozó szabályok rendszere, a gyakorlat és a számítás eredménye mutatja, hogy a tőkeellátottság egyensúlyban áll-e a nettó kockázattal, és mennyiben képes e követelménynek az intézmény folyamatosan megfelelni. (A CRD hatálya alá tartozó intézményeknél az értékelés az ICAAP-ban lefedett kérdéskörhöz kapcsolódik, amit a felügyelet a SREP keretében felülvizsgál)

Elemek

- Tőkemegfelelés
 - Tőketervezés folyamata (tervezés, jóváhagyási szint, módosítás, felelős szervezet/személy)
 - Tőkeelemek
 - Pillér I. – szabályozói tőke megfelelése (CRD és Solvency II.)
 - jegyzett tőke, saját tőke (nem CRD hatálya alá tartozó intézményeknél is) szabályozás által előírt szintjei
 - szavatolótőke, a CRD hatálya alá tartozó intézményeknél a hitel, a piaci és a működési kockázatok fedezésére az előre meghatározott modellek szerint számított tőkekövetelmény, illetve a jogszabályilag előírt tőkeminimum (MRC)
 - Pillér II. (CRD és Solvency II.)
 - kiegészítő tőkeelemek, a CRD hatálya alá tartozó intézményeknél az I. pillér alapján nem teljesen fedezett, valamint a II. Pillérben meghatározottak szerinti tőkerész
(együttesen gazdasági tőke)
 - Tartalékok
 - a jogszabályi előírások, illetve az azokkal összhangban lévő belső szabályozások szerint képzett tartalékok (CT, biztosítási tartalékok)
 - Jövedelmezőség
 - az intézmény jövedelemtermelő képessége

Értékelési kritériumok

- tőke/tartalékigény felülvizsgálatának rendszeressége, eredmény beépülése a tőketervezési és alokálási folyamatba (SREP tőketervezésre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)
- számítási modell intézményi sajátosságokhoz mért arányossága, teljesség, naprakészség, fejlesztés (SREP tőketervezésre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)
- új termékek elemzése (SREP tőketervezésre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)

- érzékenységvizsgálatok, stressztesztek alkalmazása (SREP stressztesztre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)
- tőke és tartalékok szintje (SREP I., I.+ , II. pillérben fedezett kockázatokra vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)
- tőkebevonási képesség, tőkebevonási lehetőségek (SREP tőketervezésre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)
- jövedelemszint, illetve a jövedelmezőség alakulásának tendenciája, hogy mértékét tekintve mennyiben képes puffer szerepet betölteni – a tőke és a tartalékok mellett – az esetleges veszteségekkel szemben (SREP jövedelmezőségre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)
- jövedelem szerkezete (tartósan alaptevékenységből/szokásos tevékenységből származik-e, milyen a jövedelem szerkezete, a kínált szolgáltatási és termékstruktúra, a kamatszínvonal, illetőleg a piaci környezet összefüggésében), fenntarthatósága (a szerkezet mennyire biztosítja a hosszútávú, kiegyensúlyozott jövedelemtermelést, a belső tőkeképződést) (SREP jövedelmezőségre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)
- jövedelemmegtartás biztonsága (jövedelemkivonás veszélye – a tulajdonosi magatartás értékelésére a vállalatirányítás keretében térünk ki) (SREP jövedelmezőségre vonatkozó rovatánál figyelembe veendő)

Besorolási szintek

A Tőke és jövedelmezőség kockázata

Alacsony

- Az intézmény a tevékenysége szempontjából fontos valamennyi kockázat tőkeigényét rendszeresen és gyakran felülvizsgálja, a felülvizsgálat eredménye azonnal beépül az intézmény tőkeallokációs és tőketervezési folyamatába.
- A tőkekövetelmény elemzésére alkalmazott módszerek teljes mértékben megfelelőek és arányosak az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok teljes körűek, naprakészek és korrektek. Az alkalmazott modelleket rendszeresen fejlesztik, a piacon kialakult legjobb gyakorlatok figyelembe vételével.
- Az új termékek bevezetését mindig alapos tőkeigény elemzés előzi meg.
- Az intézmény rendszeresen végez sajátosságainak teljesen megfelelő érzékenységvizsgálatokat és stressz teszteket, és ezek eredményei rendszerszerűen beépülnek a tőkeallokációs és tőketervezési folyamatba.
- Az intézmény tartalékszintje az előírásoknak megfelel, tőkeszintje pedig számottevően magasabb a szabályozási minimumnál.
- Az intézmény a kockázatainak megfelelő szintű tartalékokkal és tőkével rendelkezik, még a gazdasági helyzet/ügyfélkör helyzetének viszonylag nagymértékű romlása esetén is. (Biztosítók esetében a biztosítási események előrejelzett sajátosságaiban bekövetkező kedvezőtlen változása esetén)
- Az intézmény tudatosan építi és karbantartja külső tőkebevonási lehetőségeit, tőketervezése során figyelemmel van ezen lehetőségek sajátosságaira és a kapcsolódó elvárásokra.
- Az intézmény külső tőkebevonási képessége jó, tőkestruktúrája és piaci helyzete egyaránt segíti egy esetleges külső tőkebevonás sikerességét (olcsó és gyors lebonyolítás).
- Az intézmény jövedelmezősége kiszámítható, tartósan szektorátlag feletti, a jövedelem meghatározóan alaptevékenységből/szokásos tevékenységből származik, a belső tőkeképződés jelentős, és nagyobb arányú jövedelemkivonás nem jellemző

Mérsékelt

- Az intézmény a tevékenysége szempontjából fontos valamennyi kockázat tőkeigényét rendszeresen felülvizsgálja, a felülvizsgálat eredménye beépül az intézmény tőkeallokációs és tőketervezési folyamatába.
- A tőkekövetelmény elemzésére alkalmazott módszerek megfelelőek és arányosak az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok a szükséges mértékben teljes körűek, naprakészek és korrektek. Az alkalmazott modelleket rendszeresen fejlesztik.
- Az új termékek bevezetését mindig tőkeigény elemzés előzi meg.
- Az intézmény rendszeresen végez sajátosságainak megfelelő érzékenységvizsgálatokat és stressz tesztek, és ezek eredményei hatással vannak a tőkeallokációs és tőketervezési folyamatra.
- Az intézmény tartalékszintje az előírásoknak megfelel, tőkeszintje pedig magasabb a szabályozási minimumnál.
- Az intézmény a kockázatainak megfelelő szintű tartalékokkal és tőkével rendelkezik, még a gazdasági helyzet/ügyfélkör helyzetének a recessziós időszakokra jellemző mértékű romlása esetén is. (Biztosítók esetében a biztosítási események előrejelzett sajátosságaiban bekövetkező kedvezőtlen változása esetén)
- Az intézmény tudatában van saját külső tőkebevonási lehetőségeinek, tőketervezése során figyelemmel van ezen lehetőségek sajátosságaira és a kapcsolódó elvárásokra.
- Az intézmény külső tőkebevonási képessége átlagos, tőkestruktúrája és piaci helyzete alapján egy esetleges külső tőkebevonás várhatóan sikeres lenne. (elfogadható áron, elfogadható idő alatti lebonyolítás)
- Az intézmény jövedelmezősége kiszámíthatóan szektorátlag körüli, a jövedelem meghatározóan alaptevékenységből/szokásos tevékenységből származik, a belső tőkeképződés elegendő az organikus növekedéshez, és nagyobb arányú jövedelemkivonás nem jellemző

Jelentős

- Az intézmény a tevékenysége szempontjából fontos kockázatok tőkeigényét időről-időre felülvizsgálja, a felülvizsgálat eredménye nagy vonalakban épül csak be az intézmény tőkeallokációs és tőketervezési folyamatába.
- A tőkekövetelmény elemzésére alkalmazott módszerek nem feltétlen állnak arányban az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok nem teljes körűek, időnként elavultak és nem mindig megfelelő hosszúságúak. Az alkalmazott modelleket csak esetlegesen fejlesztik, működtetésük során sokszor szakértői becsléssel, beépített hüvelykujj szabályokkal fedik el a modell hiányosságait.
- Az új termékek tőkeigényét inkább csak utólagosan elemzik.
- Az intézmény tőkehelyzetének értékelésére nem, vagy nem rendszeresen, vagy nem megfelelő minőségben végez érzékenységvizsgálatokat és stressz tesztek, ill. ezek eredményei nem vagy nem megfelelően épülnek be a tőkeallokációs és tőketervezési folyamatra.
- Az intézmény tartalékszintje az előírásoknak megfelel, tőkeszintje eléri a szabályozási minimumot.
- A gazdasági helyzet/ügyfélkör helyzetének romlása a bank tartalék-, ill. tőkeszintjét az előírt szint alá viheti. (Biztosítók esetében a biztosítási események előrejelzett sajátosságaiban bekövetkező kedvezőtlen változása esetén)
- A tőketervezés folyamatába nem épül be szervesen a pótlólagos tőkebevonási képesség karbantartásának igénye.

- Az intézmény külső tőkebevonási képessége kérdéses, tőkestruktúrája és piaci helyzete alapján nem biztos, hogy egy esetleges külső tőkebevonás sikerrel járna. (Drága és lassú lehetőség)
- Az intézmény jövedelmezősége tartósan szektorátlag alatti, a jövedelem jelentős arányban nem alaptervékenységből/szokásos tevékenységből származik, a belső tőkeképződés gyenge, tulajdonosi jövedelemkivonás e mellett is, nem tervezhető módon előfordul

Magas

- Az intézmény nem, vagy csak alkalmanként vizsgálja felül a tevékenysége szempontjából fontos kockázatok tőkeigényét. A felülvizsgálat eredménye nem épül be az intézmény tőkeallokációs és tőketervezési folyamatába.
- A tőkekövetelmény elemzésére alkalmazott módszerek nem állnak arányban az intézmény méretével és bonyolultságával. Amennyiben az intézmény kockázati modelleket alkalmaz, akkor az ahhoz használt feltételezések és adatok nem jó minőségűek, elavultak és nem megfelelő hosszúságúak. Az alkalmazott modelleket csak esetlegesen vagy egyáltalán nem fejlesztik.
- Az új termékek tőkeigényét nem, vagy csak utólagosan elemzik.
- Az intézmény tőkehelyzetének értékelésére nem végez érzékenységvizsgálatokat és stressz teszteseteket.
- Az intézmény tartalékszintje az előírásoknak megfelel, tőkeszintje eléri a szabályozási minimumot.
- Az intézmény nem rendelkezik a kockázatainak megfelelő szintű tartalékokkal és tőkével, a gazdasági helyzet/ügyfélkör helyzetének romlása a bank tartalék-, ill. tőkeszintjét az előírt szint alá viheti. (Biztosítók esetében a biztosítási események előrejelzett sajátosságaiban bekövetkező kedvezőtlen változása esetén)
- A tőketervezés folyamatába nem épül be a pótlólagos tőkebevonási képesség karbantartásának igénye.
- Az intézmény külső tőkebevonási képessége rossz, szükség esetén nem számíthat pótlólagos külső tőkére.
- Az intézmény jövedelmezősége tartósan szektorátlag alatti, vagy veszteséges, a jövedelem túlnyomóan nem alaptervékenységből/szokásos tevékenységből származik, nincs belső tőkeképződés, vagy a megtermelt jövedelmet a tulajdonos rendszeresen kivonja

Megjegyzés:

A hitelintézetek domináns kockázata a hitelkockázat. Esetükben a hitelkockázatok mögé allokált tőke és a hitelkockázatokkal szemben elszámolt értékvesztés és céltartalékok (a továbbiakban tartalékok) együttesen fedezik a hitelezés nettó kockázatát.

Elvi szinten a tartalékok az átlagos (várható) míg a tőke az azon felüli (nem várható) veszteségeket fedezi.

A gyakorlatban nincs olyan mechanizmus, ami a tartalékok és a várható kockázatok megfelelését biztosítaná, ezért is jelenik meg a Bázeli II-es szabályokban a kettő összegének megfeleltetésére vonatkozó számítási módszer. A hitelintézet kockázatviselési képessége szempontjából is a kettő összege érdekes: vajon rendelkezik-e annyi hitelkockázati tartalékkal és tőkével, amennyi – adott konfidencia intervallum mellett – fedezi a várható és nem várható hitelezési veszteségeit.

A tőkepiaci intézmények esetében a fő kockázatot a piaci kockázat jelenti. A piaci kockázatok várható értéke nulla, így itt csak a várható meghaladó kockázatok fedezéséhez van szükség tőkére, tartalékokat ezek az intézmények nem képeznek.

A biztosító intézmények esetében a kockázatfedezésben nagy szerepe van a tartalékoknak. A tartalékok szintjét aktuáriusi módszerekkel határozzák meg, aminek célja a kockázatok egészének (átlagos és azt meghaladó) kiszámítása.

A tőke szerepe itt az, hogy a tartalékokkal nem fedezett esetlegesen bekövetkező kockázatok elleni védelemül szolgáljon.

Mivel az életbiztosításból származó biztosítási kötelezettségek jobban előre jelezhetők statisztikai módszerekkel, mint a nem élet biztosítás kötelezettségei, előbbi esetében jóval nagyobb a tartalékok és kisebb a tőke szerepe, míg az utóbbi esetében kevésbé jól előre jelezhetőek a kifizetések, így itt nagyobb a tőke szerepe.

A működési-, és egyéb kockázatok fedezésére mindhárom tevékenység és intézménytípus esetében alapvetően az intézmény tőkéje tud fedezetet nyújtani, és természetesen az egyéb nem várható veszteségek fedezetét is minden esetben a tőke tudja jelenteni.

A tőkeszükséglet meghatározására fejlett mérési módszert (AMA) alkalmazó intézmények a biztosítások és egyéb kockázattranszfer mérséklő hatását figyelembe vehetik.

A tartalékok és a tőke értékelésekor a fenti, szektorspecifikus tényezőkre mindig figyelemmel kell lenni.

3. Az üzleti tevékenységek listája

I. Üzletág: Vállalati pénzügyek (Corporate Finance)

- a vállalati ügyfélkör mellett az önkormányzatok, állam(ok) számára nyújtott szolgáltatások

1. Pénzügyi eszköz elhelyezése jegyzési garanciavállalással
2. Jegyzéshez kapcsolódó szolgáltatás
3. Befektetési tanácsadás
4. Pénzügyi eszköz elhelyezése a vételre vonatkozó kötelezettségvállalás nélkül
5. Tőkeszerkezettel, üzleti stratégiával és ezekkel összefüggő kérdésekkel, valamint egyesüléssel és vállalatfelvásárlással kapcsolatos tanácsadás, szolgáltatás
6. Befektetési elemzés és pénzügyi elemzés

II. Üzletág: Kereskedés és értékesítés (Trading & Sales)

- a kereskedés saját számlára vagy ügyfélszámlára a következőkkel bonyolítható:

- a) pénzügyi eszközök /csekkek, váltók, letéti jegyek stb./;
- b) deviza;
- c) tőzsdei határidős pénzügyi ügyletek és opciók
- d) árfolyam- és kamatlábügyletek; vagy
- e) átruházható értékpapírok

7. Pénzügyi ügynöki tevékenység a bankközi piacon
8. Pénzügyi eszközre vonatkozóan végzett megbízás felvétele és továbbítása
9. Pénzügyi eszközre vonatkozóan megbízás végrehajtása az ügyfél javára
10. Értékpapír-kölcsönzés
11. Bankközi betét elhelyezése

III. Üzletág: Lakossági közvetítői tevékenység

(Hkr. alapján a lakossággal szembeni kitettségi osztályba való sorolás feltételeit kielégítő kitettségekhez kapcsolódóan)

12. Pénzügyi eszközre vonatkozóan megbízás végrehajtása az ügyfél javára

IV. Üzletág: Kereskedelmi banki tevékenység

(mindazon kitettségekhez kapcsolódóan, melyek a Hkr. alapján nem tartoznak a lakossággal szembeni kitettségi osztályba való sorolás sztenderd módszer szerinti feltételeit kielégítő kitettségekhez)

13. Betétgyűjtés és más visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól történő elfogadása
14. Hitel és pénzkölcsön nyújtása
15. Pénzügyi lízing
16. Kezesség és bankgarancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása

V. Üzletág: Lakossági banki tevékenység

(Hkr. alapján a lakossággal szembeni kitétségi osztályba való sorolás sztenderd módszer szerinti feltételeit kielégítő kitétségekhez kapcsolódóan)

18. Betétgyűjtés és más visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól történő elfogadása
19. Hitel és pénzkölcsön nyújtása
20. Pénzügyi lízing
21. Kezesség és bankgarancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása
22. Kártyatársaság közreműködésével nyújtott kártyaszolgáltatás
23. Pénzváltás

VI. Üzletág: Fizetési és elszámolási tevékenység

24. Ügyfélnek nem minősülő harmadik személy részére végzett készpénzáttutalás, klíring és elszámolásforgalom lebonyolítása
25. Elektronikus pénz, valamint készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kibocsátása, illetőleg ehhez kapcsolódó szolgáltatás

VII. Üzletág: Pénzügyi szolgáltatás közvetítése (ügynöki) tevékenység

26. Értékpapírok letéti őrzése és az azzal kapcsolatos nyilvántartások vezetése
27. Értékpapír letétkezelés
28. Hitelintézet vagy befektetési vállalkozás részére végzett ügynöki tevékenység

VIII. Üzletág: Vagyonkezelés

29. Egyéni portfóliók egyedi kezelése (portfóliókezelés)
30. Letétkezelés kollektív befektetések részére
31. Önkéntes kölcsönös biztosító pénztár részére történő vagyonkezelés
32. Magánnyugdíjpénztár részére történő vagyonkezelés

IX. Üzletág: Biztosítás / Életbiztosítási szolgáltatás

33. Hagyományos életbiztosítások
34. Házassági biztosítás, születési biztosítás, ahol a házasság vagy születés biztosítási esemény
35. Befektetési egységekhez kötött életbiztosítás
36. Egyéni és csoportos nyugdíjbiztosítás (egyéni nyugdíjszámlák és nyugdíjalapok kezelése)

37. Társadalombiztosítási nyugdíjat kiegészítő járadékbiztosítás

X. Üzletág: Biztosítás / Nem-élet biztosítási szolgáltatás

38. Baleset (beleértve munkahelyi balesetet és foglalkozásból adódó megbetegedést)
39. Betegség
40. Casco
41. Szállítmány (beleértve árukat, poggyászokat és valamennyi más vagyontárgyat)
42. Tűz- és elemi károk
43. Egyéb vagyoni károk
44. Járművekkel összefüggő felelősség
45. Általános felelősség
46. Hitel (a) általános fizetési képtelenség, b) exporthitelezés, c) részletfizetési ügylet, d) jelzáloghitelezés, e) mezőgazdasági hitelezés)
47. Kezesség, garancia (a)közvetlen kezesség, garancia, b)közvetett kezesség, garancia)
48. Különböző pénzügyi veszteségek
49. Jogvédelem
50. Segítségnyújtás
51. Temetési biztosítás

52. XI.Üzletág: Biztosítás / Egészségbiztosítási szolgáltatás (baleset+betegség)

53. XII.Üzletág: Biztosítás / Aktív viszontbiztosítási szolgáltatás

XIII. Üzletág: Pénztár (magán- és önkéntes nyugdíjpénztári, egészségpénztári és önszegélyező pénztári tevékenységek)

54. Tagsági viszony létesítés, megszűnés
55. Tagdíjakkal és egyéni számlákkal kapcsolatos tevékenységek
56. Tagi kölcsönrel kapcsolatos tevékenységek (Önkéntes nyugdíjpénztárak)
57. Pénztári szolgáltatások nyújtása/járadék (Nyugdíjpénztárak)
58. Pénztári szolgáltatások nyújtása/ egyösszegű kifizetés (Nyugdíjpénztárak)
59. Pénztári szolgáltatások nyújtása/ kiegészítő, illetve életmódjavító egészségbiztosítási szolgáltatás (Egészségpénztárak)
60. Pénztári szolgáltatások nyújtása (Önszegélyező pénztárak)
61. Kiegészítő vállalkozási tevékenység (Önkéntes pénztárak)

Központi operatív kockázatkezelési tevékenységek

- ALM
- BCM (katasztrófahelyzetre is)
 - BCP rendszer
 - DRP rendszer
- Intézményvédelem
 - IT biztonság
 - Fizikai biztonság (katasztrófavédelem is)
 - Humán biztonság

Háttér és támogató tevékenységek

- IT támogatás
- Számvitel, nyilvántartás
- Adatszolgáltatás
- Személyzeti / munkaügyi tevékenység
- Gazdálkodás / ellátás

4. A Kockázati monitoring mutató rendszere

4.1. Hitelintézetek

Monitoring mutatók összefoglalása 2008. december - HITELINTÉZETEK

Pénzügyi és működési kockázatok

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Hitelkockázat	mérjük	12	25	37	
Hitelkockázat + Felhívulási kockázat	mérjük	9	21	30	minősített tételek (m/mk) megoszlása, arányszámai, értékvesztés/ct. megoszlása, arányszámai, késedelmes tételek, leírt, eladott tételek, átvett eszközök, prolongált tételek, fedezettség, átlagos kockázati súly
Partnerkockázat	mérjük	1		1	Partnerkockázatból származó hitelkockázat az összes nettó kitettséghez
Reziduális kockázat					
Koncentrációs kockázat	mérjük	1	2	3	Ügyfélkoncentráció C4H Banki és kereskedési könyvi nagykockázatvállalás táblából
Értékpapírosítási kockázat					
Elszámolási (settlement) kockázat					
Országkockázat	mérjük	1	2	3	Országkockázati kitettség Mo-nál gyengébb besorolású országokkal szemben
Viszontbiztosítás (passzív)					
Piaci kockázat	mérjük	9	0	9	
Nem kereskedési könyvi kamatkockázat	mérjük	2	0	2	9A forint kamaterékenységi, éven túli GAP
Kereskedési könyvi kamatkockázat	mérjük	1	0	1	kötvények kamatkockázata
Részvény árfolyamkockázat	mérjük	1	0	1	részvény pozíció kockázata
Deviza árfolyamkockázat	mérjük	4	0	4	nyitott pozíció, devizakockázat tőkeszükséglete
Áru árfolyamkockázat	mérjük	1	0	1	áru pozíció kockázat
Ingtatlan árfolyamkockázat					
Működési kockázat	mérjük	20	0	20	
Belső csalás	mérjük	5	0	5	hálózat mérete, cash áll., gir+viber+swift tételszám, látra+folyósza betét áll., nem névre szóló betét áll.
Külső csalás	mérjük	2	0	2	hálózat mérete, cash áll.
Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság	mérjük	1	0	1	dolgozói létszám
Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika	mérjük	5	0	5	panaszügyek, AML/TF bejelentések
Tárgyi eszközökben bekövetkezett károk	mérjük	1	0	1	tárgyi eszköz állomány
Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba	mérjük	2	0	2	pénzforgalmi tételszámok, jutalékbevételek alakulása
Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés	mérjük	4	0	4	pénzforgalmi és lebonyolítási jutalék bevételek, panaszügyek, perek
Likviditási kockázat	mérjük	8	3	11	
Funding / forrás oldali (lejárat, lehívási, szerkezeti)	mérjük	6	3	9	Hitel/betét arány - önfinanszírozó képesség, Nettó pénzügyi pozíció, 4A lejáratú karakterisztikája az átcsoportosítások előtt, éven túli forráshiány, nagy betétektől való függés, kötelezettség koncentráció
Értékesíthetőségi (piaci)	mérjük	2	0	2	Likvid eszköz arány, gyors likviditási ráta
Biztosítási kockázat					
Underwriting / élet					
Underwriting / nem élet					
Biztosítástechnikai tartalékok kockázata					
Tőke és jövedelmezőség					
Kockázatelem	Monitoring				
Tőke megfelelés	mérjük	9	16	25	Tőketőbblet/hiány (szabályozói, ICAAP, SREP), Tier 1 és Tier 2 tőke megfelelés (szabályozói, ICAAP, SREP), tőkeösszetétel(tőkeminőség), belső tőkeépződés, tőkedinamika (változás előző időszakhoz képest), tőkekövetelmény megoszlása kockázatok szerint (tájékoztató)
Tartalékok	mérjük	2	0	2	Követelésminősítés alapján becsült hitelezési veszteség és az elszámolt értékvesztés viszonya
Jövedelmezőség	mérjük	9	8	17	ROA, ROE, NIM, jövedelmezőszerkezet, Cost/Income ratio
Stratégia					
Piaci pozíció	mérjük	3	14	17	piaci részarány/helyezés: összes eszköz, hitelek, háztartási hitelek, betétek, vállalati betétek, mérlegfőösszeg/hitelállomány/betétállomány változása

4.2. Biztosítók

Monitoring mutatók összefoglalása 2008. december - Biztosítók

Pénzügyi és működési kockázatok

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Hitelkockázat	nem mérjük	0	0	0	
Hitelkockázat + Felhígulási kockázat					
Partnerkockázat					
Reziduális kockázat					
Koncentrációs kockázat					
Értékpapírosítási kockázat					
Elszámolási (settlement) kockázat					
Országkockázat					
Viszontbiztosítás (passzív)					
Piaci kockázat	mérjük	5	0	5	
Nem kereskedési könyvi kamatkockázat	mérjük	5	0	5	Befektetett eszközfajták összetétel változása, Befektetési hozam (élet), Befektetési hozam (nem-élet), Befektetési hozam mediántól való eltérése (élet), Befektetési hozam mediántól való eltérése (nem-élet)
Kereskedési könyvi kamatkockázat					
Részvény árfolyamkockázat					
Deviza árfolyamkockázat					
Áru árfolyamkockázat					
Ingatlan árfolyamkockázat					
Működési kockázat	mérjük	9	0	9	
Belső csalás					
Külső csalás					
Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság					
Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika	mérjük	9	0	9	Biztosító általi felmondások aránya, Kárrendezés hatékonyságának változása, 30 napos felmondás aránya (db), Panaszügyek aránya (élet ág), Panaszügyek aránya (nem-élet ág), 30 napon túli ügyintézés aránya, Díj nem fizetése miatti törlek aránya (negyedéves) (db), Díj nem fizetése miatti törlek aránya (negyedéves), Átlagos indexálás (É)
Tárgyi eszközökben bekövetkezett károk					
Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba					
Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés					
Likviditási kockázat	mérjük	4	0	4	
Funding / forrás oldali (lejárat, lehívási, szerkezeti)	mérjük	4	0	4	A matematikai tartalékok és fedezeti portfóliójuk átlagos hátralévő futamidejének eltérése (élet ág), A matematikai tartalékok és fedezeti portfóliójuk átlagos hátralévő futamidejének eltérése (nem-élet ág), A matematikai tartalék átlagos technikai kamatot meghaladó hozama, Tartalék és tőkeszükséglet fedezettsége
Értékesíthetőségi (piaci)					
Biztosítási kockázat	mérjük	35	0	35	
Underwriting / élet	mérjük	6	0	6	Negyedéves visszavásárlási arány, Negyedéves visszavásárlási arány (db), Szolgáltatási hányad (É), Saját megtartás (É), Saját megtartás változása (É), Passzív viszontbiztosítás eredménye (É)
Underwriting / nem élet	mérjük	19	0	19	Egyszerű kárhányad (N), Bruttó kárhányad, Nettó összevont hányados, Ágazati kárhányadok megfelelése (N), Nagyokockázatok aránya (db), Nagyokockázatok aránya (db), Nagyokockázatok aránya (db), Nagyokockázatok aránya (db), Saját megtartás (N), Saját megtartás változása (N), Aktív viszontbiztosítási arány (N), Aktív viszontbiztosítás eredménye (N), Passzív viszontbiztosítás eredménye (N), Viszontbiztosítás kárhányadra gyakorolt hatása, Viszontbiztosító részesedése a nagy károkból és nagy kockázatokból adódó kárfizetésekből (kiemelt károkból) (B), Viszontbiztosító részesedése a nagy károkból és nagy kockázatokból adódó kárfizetésekből (kiemelt károkból) (DB), Viszontbiztosító részesedése a nagy károkból és nagy kockázatokból adódó kárfizetésekből a függő károka vonatkozásban (Ft), Nagy kockázatok vb fedezettsége (DB), Nagy kockázatok vb fedezettsége (Ft)
Biztosítástechnikai tartalékok kockázata	mérjük	10	0	10	Tartalékképzési arány változása az életbiztosítási üzletágban, Tartalékképzési arány az életbiztosítási üzletágban, Kumulatív retrospektív tartalékbecslés (É), Kumulatív retrospektív tartalékbecslés unit linked nélkül (É), Tartalék (matematikai és UL) aránya a korrigált díjbevitelhez, Matematikai tartalék aránya a korrigált díjbevitelhez, A tartalék aránya a nettó díjbevitelhez viszonyítva (N), Fügőgkár tartalék megfelelése, Előző évben képzett tételes függőgkár tartalék lebonnyítási eredménye, Elmúlt évek tételes függőgkár tartalékainak lebonnyítási eredménye

Tőke és jövedelmezőség

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Tőkemegfelelés	mérjük	11	0	11	Tőkefelfőtöltöttség, Tőkefelfőtöltöttség (élet ág), Tőkefelfőtöltöttség (nem élet ág), Szavatoló tőke megfelelése (B), Élet ági szavatoló tőke megfelelése, Nem-élet ági szavatoló tőke megfelelése, Rendelkezésre álló szavatoló tőke változása (B), A szavatoló tőke felesleg időbeli elégségessége (B), A minimális szavatoló tőke szükséglet változása (B), Szavatoló tőke fenyegetettségi szint (B), Várható tőkemegfelelés (B)
Tartalékok					
Jövedelmezőség	mérjük	14	0	14	Költséghányad (É), Értékesítési költséghányad (É), Jutalékhányad (É), Szerzési jutalékhányad, Igazgatási költséghányad (É), Fajlagos kárrendezési költség (É), Költséghányad (N), Értékesítési költséghányad (N), Igazgatási költséghányad (N), Fajlagos kárrendezési költség (N), Díjbeviteli arányos eredmény (B), Eszközarányos eredmény (ROA) (B), Saját tőke arányos eredmény (ROE) (B), Profithányados (B)

Stratégia

Piaci pozíció	mérjük	17	0	17	Díjbevitel változása (É), Állománydíjváltozás (É), Állományváltozás (É), Termékösszetétel változás (É), Átlagdíj változás (É), Díjbevitel változása (N), Állománydíjváltozás (N), Állományváltozás (N), Termékösszetétel változás (N), Átlagdíj változás (N), Mérlegfőösszeg változása (B), Tartalékok változása (B), Piaci részarány változása a mérlegfőösszeg alapján (B), Piaci részesedés alakulása a díjbevételek alapján (B), Befektetések piaci részarányának változása (B), Piaci részesedés alakulása a tartalékok alapján (B), Termékösszetétel változása (B)
----------------------	--------	----	---	----	--

4.3. Pénzügyi vállalkozások

Monitoring mutatók összefoglalása 2008. december - Pénzügyi vállalkozások

Pénzügyi és működési kockázatok

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Hitelkockázat	mérjük	3	3	6	
Hitelkockázat + Felhígulási kockázat	mérjük	3	3	6	minősített tételek megoszlása, arányszámai, értékvesztés megoszlása, arányszámai, átvett követeléseknél tőkekövetelés/beszerzési ár aránya, fedezettség, átlagos kockázati súly
Partnerkockázat					
Reziduális kockázat					
Koncentrációs kockázat					
Értékpapírosítási kockázat					
Elszámolási (settlement) kockázat					
Országkockázat					
Viszontbiztosítás (passzív)					
Piaci kockázat	mérjük	1	1	1	
Nem kereskedési könyvi kamatkockázat					
Kereskedési könyvi kamatkockázat					
Részvény árfolyamkockázat					
Deviza árfolyamkockázat	mérjük	1	1	1	A deviza eszközök és deviza források különbségének aránya a saját tőkéhez
Áru árfolyamkockázat					
Ingatlan árfolyamkockázat					
Működési kockázat		0	0	0	
Belső csalás					
Külső csalás					
Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság					
Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika					
Tárgyi eszközökben bekövetkezett károk					
Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba					
Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés					
Likviditási kockázat	mérjük	3	1	4	
Funding / forrás oldali (lejárat, lehívási, szerkezeti)	mérjük	3	1	4	Likvid eszközök aránya az összes eszközhöz, és a rövid lejáratú kötelezettségekhez, a rövid lejáratú kötelezettségek részaránya az összes kötelezettségen belül.
Értékesíthetőségi (piaci)					
Biztosítási kockázat		0	0	0	
Underwriting / élet					
Underwriting / nem élet					
Biztosítástechnikai tartalékok kockázata					

Tőke és jövedelmezőség

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Tőkeegfelelés	mérjük	4	4	8	a saját tőke aránya a tv.-i minimum szinthez, a jegyzett tőke mértékéhez, az összes eszközhöz, a mérlegen kívüli kockázatvállaláshoz, a kibocsátott kötvényállományhoz, és a tartós befektetésekhöz
Tartalékok		0	0	0	
Jövedelmezőség	mérjük	5	5	10	ROA, ROE, kamatjövedelmezőség, díj, jutalék eredmény hozzájárulása a szokásos üzleti eredményhez, Cost/Income ratio, rendkívüli bevételek és ráfordítások aránya az összes bevételhez, illetve ráfordításhoz.

Stratégia

Piaci pozíció					
---------------	--	--	--	--	--

4.4. Magánnyugdíj pénztárak

Monitoring mutatók összefoglalása 2008. december - magánnyugdíjpénztárak

Pénzügyi és működési kockázatok

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Hitelkockázat	nem mérjük	0	0	0	
Hitelkockázat + Felhígulási kockázat					
Partnerkockázat					
Reziduális kockázat					
Koncentrációs kockázat					
Értékpapírosítási kockázat					
Elszámolási (settlement) kockázat					
Országkockázat					
Viszontbiztosítás (passzív)					
Piaci kockázat	mérjük	1	0	1	
Nem kereskedési könyvi kamatkockázat					
Kereskedési könyvi kamatkockázat					
Részvény árfolyamkockázat	mérjük	1	0	1	a pénztár egészére számított negyedéves bruttó hozamráta a referenciahozamhoz képest
Deviza árfolyamkockázat					
Áru árfolyamkockázat					
Ingatlan árfolyamkockázat					
Működési kockázat	mérjük	2	0	2	
Belső csalás					
Külső csalás					
Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság					
Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika	mérjük	1	0	1	a vagyon- és letétkezelői díj aránya a befektetett vagyonhoz képest
Tárgyi eszközökben bekövetkezett károk					
Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba					
Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés	mérjük	1	0	1	a pénztár becsült hozamrátájának és a Felügyelet által becsült hozamnak a különbsége
Likviditási kockázat	mérjük	5	4	9	
Funding / forrás oldali (lejárat, lehívási, szerkezeti)	mérjük	5	4	9	működési célú bevételek változása; működési költség a tagdíjbevétel arányában; működési célú kiadások változása; működési költség a fedezeti tartalék arányában; működési költség a taglétszám arányában; működési költségek elsődleges fedezete (működési bevételek/működési ráfordítások); működési költségek bővített fedezete 1. (működési bevételek+tartaléktőke/működési ráfordítások); tagszervezés költségei a működési költségekhez viszonyítva; működési költségek bővített fedezete 2. (működési bevételek+tartaléktőke+likviditási tartalék/működési ráfordítások)
Értékesíthetőségi (piaci)					
Biztosítási kockázat	nem mérjük	0	0	0	
Underwriting / élet					
Underwriting / nem élet					
Biztosítástechnikai tartalékok kockázata					

4.5. Önkéntes nyugdíj pénztárak

Monitoring mutatók összefoglalása 2008. december - önkéntes nyugdíjpénztárak

Pénzügyi és működési kockázatok

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Hitelkockázat	nem mérjük	0	0	0	
Hitelkockázat + Felhígulási kockázat					
Partnerkockázat					
Reziduális kockázat					
Koncentrációs kockázat					
Értékpapírosítási kockázat					
Elszámolási (settlement) kockázat					
Országkockázat					
Viszontbiztosítás (passzív)					
Piaci kockázat	mérjük	1	0	1	
Nem kereskedési könyvi kamatkockázat					
Kereskedési könyvi kamatkockázat					
Részvény árfolyamkockázat	mérjük	1	0	1	a pénztár egészére számított bruttó hozamráta a referenciahozamhoz képest
Deviza árfolyamkockázat					
Áru árfolyamkockázat					
Ingatlan árfolyamkockázat					
Működési kockázat	mérjük	2	0	2	
Belső csalás					
Külső csalás					
Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság					
Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika	mérjük	1	0	1	a vagyon- és letétkezelői díj aránya a befektetett vagyonhoz képest
Tárgyi eszközökben bekövetkezett károk					
Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba					
Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés	mérjük	1	0	1	a pénztár becsült hozamrátájának és a Felügyelet által becsült hozamnak a különbsége
Likviditási kockázat	mérjük	8	4	12	
Funding / forrás oldali (lejárat, lehívási, szerkezeti)	mérjük	8	4	12	működési célú bevételek változása; működési költség a tagdíjbevétel arányában; működési célú kiadások változása; működési költség a fedezeti tartalék arányában; működési költség a taglétszám arányában; működési költségek elsődleges fedezete (működési bevételek/működési ráfordítások); működési költségek bővített fedezete 1. (működési bevételek+tartaléktöke/működési ráfordítások); tagszervezés költségei a működési költségekhez viszonyítva; működési költségek bővített fedezete 2. (működési bevételek+tartaléktöke+likviditási tartalék/működési ráfordítások); 1 éven belül felhalmozási időszakon belüli kifizetésre jogosultak aránya a taglétszámhoz képest; 1 éven belül felhalmozási időszakon belüli kifizetésre jogosultak számlaegyenlegének aránya a fedezeti tartalékhoz képest; korrigált kötelezettségek aránya a működési és a likviditási tartalékhoz képest
Értékesíthetőségi (piaci)					
Biztosítási kockázat	nem mérjük	0	0	0	
Underwriting / élet					
Underwriting / nem élet					
Biztosítástechnikai tartalékok kockázata					
Tőke és jövedelmezőség					
Kockázatelem	Monitoring				
Tőkemegfelelés	mérjük	5	2	7	függő tételek fedezeti tartalékhoz mért aránya; kifizetett szolgáltatások aránya a fedezeti tartalék előző negyedévi záróállományához viszonyítva; függő tételek állományának változása; átlépő (be-ki) tagok részére teljesített kifizetések a fedezeti tartalék előző negyedévi záróállományához viszonyítva; ezer forint befizetésre jutó egyéni számla növekmény; függő tételek állománya a negyedévi befizetésekhez képest
Tartalékok					
Jövedelmezőség					
Stratégia					
Piaci pozíció	mérjük	3	3	6	taglétszám változása; egyéni és szolgáltatási számlák átlagos értéke; piaci részesedés a vagyon alapján; piaci részesedés a taglétszám alapján; átlépők (be-ki) aránya a taglétszámhoz képest; szüneteltetők, tagdíjat nem fizetők aránya a taglétszámhoz képest

4.6. Egészség- és önszegélyező pénztárak

Monitoring mutatók összefoglalása 2008. december - egészség- és önszegélyező pénztárak

Pénzügyi és működési kockázatok

Kockázatelem	Monitoring	Minősítő mutatók	Támogató mutatók	Összes számolt mutató	Mutató tartalom
Hitelkockázat	nem mérjük	0	0	0	
Hitelkockázat + Felhígulási kockázat					
Partnerkockázat					
Reziduális kockázat					
Koncentrációs kockázat					
Értékpapírosítási kockázat					
Elszámolási (settlement) kockázat					
Országkockázat					
Viszontbiztosítás (passzív)					
Piaci kockázat	nem mérjük	0	0	0	
Nem kereskedési könyvi kamatkockázat					
Kereskedési könyvi kamatkockázat					
Részvény árfolyamkockázat					
Deviza árfolyamkockázat					
Áru árfolyamkockázat					
Ingtalan árfolyamkockázat					
Működési kockázat	mérjük	1	0	1	
Belső csalás					
Külső csalás					
Munkáltatói gyakorlat és munkabiztonság					
Ügyfél, üzleti gyakorlat, marketing és termékpolitika	mérjük	1	0	1	a vagyon- és letétkezelői díj aránya a befektetett vagyonhoz képest
Tárgyi eszközökben bekövetkezett károk					
Üzletmenet fennakadása vagy rendszerhiba					
Végrehajtás, teljesítés és folyamatkezelés					
Likviditási kockázat	mérjük	5	1	6	
Funding / forrás oldali (lejárat, lehívási, szerkezeti)	mérjük	5	1	6	működési célú bevételek változása; működési költség a tagdíjbevétel arányában; működési célú kiadások változása; működési költség a taglétszám arányában; működési költségek elsődleges fedezete (működési bevételek/működési ráfordítások); működési költségek bővített fedezete (működési bevételek+működési portfólió előző negyedévi értéke/működési ráfordítások)
Értékesíthetőségi (piaci)					
Biztosítási kockázat	nem mérjük	0	0	0	
Underwriting / élet					
Underwriting / nem élet					
Biztosítástechnikai tartalékok kockázata					
Tőke és jövedelmezőség					
Kockázatelem	Monitoring				
Tőkemegfelelés	mérjük	0	3	3	szolgáltatás teljesítésének likvid fedezete (tagdíj jellegű befizetések+hozott tagi fedezet+APEH utalások/szolgáltatási kiadások); tagoknak visszatérített összegek aránya a tagdíjbevételhez és a hozott fedezettséghez viszonyítva; kifizetett szolgáltatások aránya a fedezeti tartalék előző negyedévi záróértékéhez viszonyítva
Tartalékok					
Jövedelmezőség					
Stratégia					
Piaci pozíció	mérjük	2	3	5	taglétszám változása; piaci részesedés a vagyon alapján; piaci részesedés a taglétszám alapján; átlépők (be-ki) aránya a taglétszámhoz képest; szüneteltetők, tagdíjat nem fizetők aránya a taglétszámhoz képest

A. Fogalomtár

Adatszolgáltatás

Adatszolgáltatás alatt értjük a felügyelt intézmények számára jogszabály által (PM rendelet, Kormányrendelet, illetve bármely más jogszabály) előírt, a Felügyelet számára szolgáltatandó információk körét, illetve a Felügyelet által határozattal előírt eseti vagy rendszeres információszolgáltatást (rendkívüli adatszolgáltatás).

Alapmonitoring

A bejövő adatszolgáltatás feldolgozása figyelő rendszerré, felügyelői figyelem hozzáadása nélkül. Valamennyi felügyelt intézménynél figyelési és jelzési a beérkező adatszolgáltatás alapján a szabálysértéseket, a feltűnő változásokat, szokatlan elmozdulásokat, a jellemző tendenciákat.

Bottom-up szektorelemzés

Intézményi szempontú (alulról felfelé építkező) szektorelemzés, amely az intézményfelügyelésből származó adatokból és tapasztalatokból kiindulva értékeli a szektorszintű kockázatokat és biztosítja az intézményfelügyelés tapasztalatainak folyamatos visszacsatolását a makro szempontú szektorelemzés felé.

Felügyelési intenzitás

A kockázatértékelési ciklusok között végzendő helyszínen kívüli felügyelési munka intenzitását, az erőforrások allokációját az intézmények kockázatosága, a mátrixban elfoglalt helye határozza meg. Az intézmények kockázatosága alapján a Monitoring és a Folyamatos felügyelés (szttenderd és szoros felügyelés) szinteket különböztetjük meg.

Felügyelési program

Az EH és KEH intézmények felügyelésében alkalmazott felügyelési módszer. Az intézmény kockázatértékelésének elvégzésekor el kell készíteni az intézmény következő kockázatértékelési ciklusára vonatkozó felügyelési programot. Célja, hogy meghatározza az intézménnyel kapcsolatos felügyeleti stratégiát, és az időszakokra alkalmazandó felügyeleti lépéseket: milyen tevékenységek és kockázatok figyelését tartjuk szükségesnek, milyen ütemezéssel.

Felügyelési terv

A negyedéves gördülő tervezés keretében készülő, felügyeleti szintű terv a felügyelt intézményekkel kapcsolatos felügyelési tevékenység (helyszíni és helyszínen kívüli) tervezésére. Részét képezi mind az intézményi, mind a tematikus felügyelés tervezése. Alapjául szolgálnak az intézményekre készített felügyelési programok.

Folyamatos felügyelés

Az intézményfelügyelésben és a piacfelügyelésben értelmezhető felügyelési mód, amely során valamely intézmény, illetve piac tevékenységét és folyamatait a felügyelés különböző eszközeivel (mind helyszíni, mind helyszínen kívüli) folyamatosan figyelemmel kísérjük, a jelentkező problémák időben történő felismerése érdekében.

Folyamatos intézményfelügyelés

Az erős és a közepesenél erősebb hatású intézményekkel szemben alkalmazott felügyelési módszer, azt a tevékenységet fedi le, amikor valamely intézmény tevékenységét/folyamatait a felügyelés

különböző eszközeivel (mind helyszíni, mind helyszínen kívüli), folyamatosan figyelemmel kísérjük, a jelentkező problémák időben történő felismerése érdekében. Magában foglalja a kockázatértékelések között végzendő helyszíni és helyszínen kívüli felügyelési munkát, az adatszolgáltatás feldolgozását, figyelését, bármely egyéb formában bejövő adat és információ feldolgozását és figyelését, az intézménnyel kapcsolatos egyéb kommunikáció (bejelentések, engedélykérelmek véleményezése, állásfoglalás kérések véleményezése stb.) kezelését, a folyamatos kapcsolattartást (megbeszélések a belső ellenőrrel, kockázatkezelővel, felső vezetéssel, prudenciális megbeszélések stb.).

Hatás

Szűrő, amely kiválasztja azokat a cégeket, amelyek esetleges piaci kudarc várhatóan nem gyakorol jelentős hatást a Felügyelet céljaira. A szűrő alapvetően a cég méretét, a céggel kapcsolatban álló fogyasztók számát, illetve a cég által kezelt ügyfélvagyon méretét veszi alapul, algoritmusai azonban az egyes szektorok jellemzőinek függvényében szektoronként eltérő.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process (Belső tőke megfelelés értékelési folyamat), a CRD hatálya alá tartozó intézmények számára előírt belső tőkekövetelmény-számítási rendszer, amelynek célja annak felmérése, hogy az intézmény saját számításai alapján mekkora összegű tőkekövetelményt tart szükségesnek az általa vállalt és felmerülő kockázatok fedezésére.

Inherens kockázat

Valamely intézményhez, eseményhez, jelenséghez kapcsolódó bruttó, a kockázatkontroll vagy egyéb kockázatenyhítés hatását még nem magába foglaló kockázat. A kockázatértékelés során az inherens kockázat minősítése négyfokozatú skálán történik, amelynek elemei növekvő sorrendben: Alacsony (1), Mérsékelt (2), Jelentős (3) és Magas (4).

Intézményértékelő táblarendszer

Az intézményi kockázatértékelés tervezésére és eredményeinek rögzítésére szolgáló táblázatrendszer az intézménymappában, amely az összesítő táblázatból, a kockázatcsoport-értékelő táblázatból és a *Pénzügyi és működési kockázatok* értékelését támogató *Üzletágak és tevékenységek* táblázatból áll.

Intézménymappa

Az intézménynél megfigyelhető és az intézményfelügyelés eszközeivel enyhíthető kockázatok azonosításának, értékelésének és kezelésének folyamatait és eredményeit rögzítő, informatikai megoldásokkal támogatott táblázat- és dokumentumrendszer, az intézményfelügyelés legfőbb munkaeszköze. Minden felügyelt intézményre elkészül egységes szerkezetben, de a felügyelési módszer függvényében változó részletettségű adattartalommal és funkciókkal.

Kockázat

A *kockázat* az ésszerűen (el)várt jövőbeni állapottól való lehetséges, de nemkívánatos eltérések jellemzésére használt fogalom. A *kockázat kvantált veszély*: a veszély lehetséges kimeneteinek mennyiségi hatása van egy kvantifikált célállapotra, illetve becsülhető a kimenetek bekövetkezési valószínűsége. A kockázat „képletessé” mértéke: $K = H \times V$, ahol H a következmény „hatása” az elvárt állapotra, (súlyossága), V pedig a bekövetkezés valószínűsége

Kockázatcsoport

A kockázatelemek a négy kockázatkategórián belül összesen tíz kockázatcsoportba vannak rendezve. A kockázatcsoportok az összesítő intézményértékelő táblázat mezőinek felelnek meg.

Kockázatelem

A kockázatértékelés során különállóan és egyenként azonosítható és értékelhető potenciális kockázatforrások. A kockázatelemek tíz kockázatcsoportba sorolódnak.

Kockázatértékelési ciklus

A Kockázatértékelési rendszerben az intézményértékelés *Tervezés, Kockázatfeltárás, Kockázatértékelés, Kommunikáció* és *Nyomonkövetés* lépésekből álló folyamata.

Kockázatértékelő Rendszer - KOMÓD

A kockázatalapú felügyelést támogató informatikai alkalmazás.

Kockázatértékelési panel

A kockázatértékelés eredményét és a kapcsolódó intézkedéseket és felügyelési programot a „kockázatértékelési panel” hagyja jóvá/készíti elő felsőbb jóváhagyásra, amely egy olyan jóváhagyó fórum, melynek feladata egyrészt kontroll gyakorlásával az értékelés megfelelő szakmai színvonalának biztosítása, másrészt az egyes értékelések felügyeleti szintű konzisztenciájának biztosítása. Az értékelés készítői a panel elé tárják az értékelést és a kapcsolódó felügyelési programot, amit a vezetők és a független szakértők kérdéseikkel tesztelnek, kritizálnak, és a készítőknél meg kell tudni védeniük álláspontjukat.

Kockázatkategória

A kockázatértékelés során értékelt kockázatok négy fő kategóriába soroltak (*Környezet, Vállalatirányítás, Piaci megjelenés, Üzleti folyamatok és tőke*), amelyek az összesítő intézményértékelő táblázat oszlopainak felelnek meg. A négy kockázatkategória besorolásainak összesítése adja meg az intézmény összesített kockázatbesorolási értékét.

Kockázatkontroll

Az intézmény kockázataazonosító, -értékelő, -kezelő képessége, illetve funkciói. A kockázatkontroll minőségének hatásával korrigált inherens (bruttó) kockázat adja meg a nettó kockázatot. A kockázatértékelés során a kockázatkontroll minősítése négyfokozatú skálán történik, amelynek elemei növekvő sorrendben: Erős (1), Megfelelő (2), Gyenge (3) és Elégtelen (4).

Kockázatszegmens

A *Pénzügyi és működési kockázatok* kockázatscsoportban a kockázatelemekben belül azonosított és egyenként értékelendő kockázatok. Ez a kockázatscsoport az egyetlen, amelyet ilyen, a kockázatelemeknél mélyebb részletességgel értékelünk.

Kockázati étlap

A kockázatok azonosításának eszközeként a múltbeli tapasztalatok alapján definiálható kockázatokat rendszerezi előre meghatározott, hierarchikus szerkezetben. Négy kockázatkategórián (*Környezet, Vállalatirányítás, Piaci megjelenés és Üzleti folyamatok és tőke*) belül tíz kockázatscsoportba rendezi a kockázatelemeket. Bizonyos kockázatelemek tovább részleteződnek kockázatszegmensekbe.

Kockázati étvág

Az a kockázattartalom, amit egy szervezet kész felvállalni, képes tolerálni, aminek való kitérésre felkészült. Dinamikus fogalom, a környezet változásai folyamatosan hatással vannak alakulására. Adott időszak kockázati étvágját a Felügyeleti Tanács határozza meg a vonatkozó Kockázatvállalási politikájában. A kockázatvállalási politika feladata, hogy meghatározza azon kockázatvállalási elveket, és azt a folyamatot, amely alapján a kockázati étvág kialakítható és folyamatosan karbantartható.

Kockázati monitoring

A számszerűsíthető kockázatscsoportokban (jellemzően a *Pénzügyi és működési kockázatok* illetve a *Tőke és jövedelmezőség* csoportokban) az adatszolgáltatás adataiból a kockázati mérték kiszámítása.

Kockázati térkép

Az egyes intézmények intézményértékelő táblái alapján, valamint a hatás besorolás és a valószínűség besorolás elvégzésével kialakuló felügyelési mátrix segítségével összeállítható értékelés, amely bemutatja az adott szektorban vagy a teljes felügyelt intézményi körben jelenlévő főbb kockázati tényezőket, és az egyes intézmények elhelyezkedését a felügyelési mátrixban.

Kockázatvállalási politika

A Felügyelet kockázatokhoz és a kockázatkezeléshez való viszonyának összefoglalása, amit a Felügyeleti Tanács hagy jóvá. A kockázatvállalási politikát rendszeresen felül kell vizsgálni, tartalmát pedig a szervezeten belül ismertté kell tenni, hogy a szervezet alkalmazkodni tudjon a megfogalmazott irányokhoz. A kockázatvállalási politika a Felügyelet kockázatvállalási elveinek és az aktuális kockázati étvágyának, kockázatvállalási hajlandóságának kifejtését tartalmazza.

Monitoring

Az intézmények felügyeleti adatszolgáltatásának informatikai úton történő feldolgozása a felügyelést közvetlenül támogató információkká. Két fő része az *alapmonitoring* és a *kockázati monitoring*.

Nettó kockázat

A kockázatkontroll hatásával korrigált inherens (bruttó) kockázat.

Prudenciális megbeszélés

A folyamatos felügyelés egyik eszköze a prudenciális megbeszélés, amit a Felügyelet képviselői folytatnak az intézmény felső vezetésével. A prudenciális megbeszélés biztosítja a keretet a Felügyelet és az intézmény vezetése közötti rendszeres kommunikációnak. A prudenciális megbeszélés témája különösen: formális információ- illetve véleménycsere az intézmény aktuális helyzetéről, az intézmény értékelése, a Felügyelet intézménnyel szembeni elvárásainak világos kommunikációja, az írott elvárások szóbeli megerősítése, törvénysértő helyzet kezelése, felmerülő problémák megbeszélése.

Prudenciális levél

Az intézmény kockázatértékelést lezáró dokumentum, melyben a Felügyelet az intézmény vezetését tájékoztatja az értékelés eredményéről, és a Felügyelet elvárásairól. Részei:

- Vezetői összefoglaló
- Kockázatértékelés a fő kockázatcsoportokra
- Kockázatenyhítő intézkedések, elvárt állapot
- Következő kockázatértékelés várható időpontja

A Prudenciális levél által elvárt intézkedések végrehajtását a Felügyelet kötelezően elvárja és ellenőrzi. A jelentős törvénysértésekre a Felügyelet határozatot ad ki.

RAS

A Risk Assessment System - Kockázatértékelési Rendszer - valamennyi felügyelt intézményre ugyanazon elv alapján felépített, egységes módszertanon alapuló kockázatértékelési eszköz. A Kockázatértékelési Rendszer az intézmények hatás besorolása, az intézmények valószínűség besorolása (intézményértékelés vagy monitoring alapján) és a Felügyelési mátrixba (Hatás és Valószínűség mátrix) besorolás elemekből épül fel.

SREP

A Supervisory Review and Evaluation Process (Felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat) célja annak megválaszolása, hogy az intézmény az általa alkalmazott stratégia, szabályzatok, kialakított folyamatok, eljárások és mechanizmusok alapján elegendő tőkével rendelkezik-e kockázatai fedezésére. Az arányosság elve alapján a SREP-et eltérő intenzitással alkalmazzuk az eltérő kockázatú intézményekkel szemben.

SRP

A Supervisory Review Process (Felügyeleti felülvizsgálati folyamat) a CRD illetve a Solvency II által meghatározott, 2. pillér alatt végzett felügyeleti tevékenység.

Stratégiai kockázatmenedzsment

A Felügyelet kockázati ciklusában a kockázat monitoring és reporting (felső vezetés felé történő jelentés) szerepét ellátó funkció, amely rendszeresen áttekinti a felügyelet céljait fenyegető lényeges kockázatokat, ezeket összesíti, és a vezetés elé tárja. Vizsgálja a kockázati étvágnak megfelelő „kockázatvállalást”, és ha szükséges, kiigazításokra javaslatokat tesz a vezetés felé.

Szektor

A felügyelt intézmények a következő szektorokba sorolódnak: *hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások, tőkepiaci intézmények, szövetkezeti hitelintézetek, biztosítók és pénztárak*

Sztenderd felügyelés

A folyamatos felügyelés egyszerűbb formája: monitoring + intézményről beérkező egyéb információk figyelése (levelezés, jegyzőkönyvek, engedély/állásfoglalás kérelmek, sajtóinformációk) + intézményértékelő tábla negyedéves áttekintése.

Szoros felügyelés

A folyamatos felügyelés bonyolultabb formája: sztenderd felügyelés + folyamatos kapcsolattartás+intézményértékelő tábla folyamatos aktualizálása a kapott információkkal.

Tematikus felügyelés

Az egyes piacokon jelen lévő keresztirányú, azaz horizontális kockázatok azonosítását, értékelését és kezelését célzó felügyelési módszer. Alkalmas arra, hogy a több intézménynél egyszerre fellépő, és a piacokra lényeges hatást gyakorló kockázatokat kiszűrje, időben azonosítsa a piacon gyorsan tovaterjedő veszélyt hordozó jelenségeket, megelőzze piaci buborékok kialakulását.

Top-down szektorelemzés

Makro szempontú (felülről lefelé építkező) szektorelemzés, amely a makrokörnyezet és a szektorszintű adatok elemzéséből kiindulva vizsgálja az adott szektort.

Üzenetek

Az intézménymappa *Üzenetek* oldalán az intézményhez kapcsolóan érkezett üzenetek olvashatóak illetve tárolhatóak. Az üzenetek bármely szakmai területről (pl. prudenciális, engedélyezés, pénzügyi visszaélések, piacellenőrzés, fogyasztóvédelem, panaszkezelés, jogi, elemzés stb.) származó, egyedi intézményt vagy intézményeket, esetleg egy teljes szektor vagy alszektor összes intézményét érintő információt, közleményt, esetleg csatolt dokumentumot tartalmaznak, amelyet az üzenet küldője relevánsnak ítél a célzott intézmény kockázatértékelése szempontjából.

Valószínűség

Annak a valószínűsége, hogy az intézménynél felmerülnek olyan kockázatok, amelyek veszélyeztetik a Felügyelet céljait. A valószínűség mérése az intézményértékelésen alapul.

Veszélykarton

Az „innovatív” megközelítésben azonosított, vagy az esetleg csak sejtett, tapasztalatokkal még nem kellően alátámasztott veszélyek tartalmának, lehetséges következményeinek leírását tartalmazó adatlapok a Kockázatértékelő Rendszerben. Bármely szakterület (intézményfelügyelők, piacfelügyelők, fogyasztóvédelem, panaszkezelés, makro- és szektorelemzés, jogi stb.) kiállíthat veszélykartont, amennyiben olyan potenciálisan kockázatot hordozó jelenséget, eseményt észlel, amely még ha csak egyetlen intézmény illetve eset kapcsán merül is fel, valószínűsíthető módon több intézményt, intézménycsoportot is érinthet.